

Dunuḡa Fəlon

Nabi Musa Alaa Falan Naxan Sebe

Tawureta Musaa Kitabun yire singen naxan sebe, na xili “Dunuḡa Fəlon.” Sora tonge suulun nan na ra. Ne yitaxunxi nen dɔxode naanin:

Keli sora 1 ma han 11: Dunuḡa daan nun N Benba Adama nun Nmahawaa fe taruxun nun Nabi Nuhan ma fe taruxuna

Keli sora 12 ma han 25: Nabi Iburahimaa fe taruxuna

Keli sora 26 ma han 36: Nabi Isiyaga nun Nabi Yaxubaa fe taruxuna

Keli sora 37 ma han 50: Nabi Yusufu a fe taruxuna

En nɔe xaxili gbeen sɔte nen Kitabun yireni ito barakani. Ala a yete keḡaan nan makeɛɛnxi taruxuni itoe kui. A waxi a xɔn ma adamadiine xa tinxin nen. Koni adamadiine to yulubin nun haken liga, Ala yi dunuḡa raxɔdɔxɔ e ma alogo e xa e sɔnne lu na. Fe ḡaxin mi rafan a ma feu! A mi muxu yo tima fe ḡaxin na. Muxun birin a yete dentegema nen Ala xa lan a kewanle ma. Ala mɔn yulubi kanne yalagima nen. Koni Ala mi wama a xɔn adamadiine xa halagi. A waxi e mali feni alogo e xa tubi, e yi kisi a hinanna barakani.

Dunuḡa Fəlon

¹ A fəloni, Ala yi kore xonna nun bɔxɔ xonna da.

² Dunuḡa mi yi yitɔnxi nun. A magenla nan yi a ra. Dimin nan yi na fufaan xun ma, koni Alaa Nii Sariḡanxin yi a masigama igen xun ma.

³ Ala yi a fala, a naxa, “Ƙeƙenna xa mini.” Ƙeƙenna yi mini.

⁴ Ala yi a mato, na ƙeƙenna fanxi. Ala yi ƙeƙenna nun dimini taxun.

⁵ Ala yi ƙeƙenna xili sa “yanyina.” A yi dimin xili sa “ƙaena.” Ƙaƙe yi so, kuye yi yiba, loxo singen nan na ra.

⁶ Ala yi a fala, a naxa, “Kore walaxan xa lu boxo igen nun kore igen tagi.”

⁷ Na yi findi naninna ra boxo igen nun kore igen tagi. A liga na kii nin.

⁸ Ala yi naninni ito xili sa “kore xonna.” Ƙaƙe yi so, kuye yi yiba, loxo firinden nan na ra.

⁹ Ala yi a fala, a naxa, “Boko igen xa a malan yire kedenni. Xaren xa maba.” A liga na kii nin.

¹⁰ Ala yi na xaren xili sa “boxona.” A yi na boxo igen xili sa “baana.” Ala yi a mato, na fanxi.

¹¹ Ala yi a fala, a naxa, “Soli seene xa mini boxon ma. Sansiin birin xa soli, naxan yo naxan, banson kedenni. Sansi xonna naxan na sansi bogin kui, a solima nen birin nun a bansonna.” A liga na kii nin.

¹² Ala yi sansiin birin nasoli boxon fari. Sansi xonna naxan na sansi bogin kui, a yi soli e nun a bansonna. Ala yi a mato, na fanxi.

¹³ Ƙaƙe yi so, kuye yi yiba, loxo saxanden nan na ra.

¹⁴ Ala yi a fala, a naxa, “Yanban seene xa lu koren ma, yanyin nun kaƙeƙen taxun feen na. Waxatin birin kolonma yanban seene sabun nan na. Xii yo xii, jee yo jee a kolonma yanban seene sabun nan na.

¹⁵ E xa dege koren ma, e boxoni yalan.” A liga na kii nin.

¹⁶ Ala yi nayiyalanse xungbe firin nafala. Naxan xungbo han, na xa yanyin yamarin naba. Naxan xurun, na xa kəεen yamarin naba. A yi sarene fan nafala.

¹⁷ Ala yi yanban seene sa koren ma alogo e xa bəxənı yalan,

¹⁸ e yi yanyin nun kəεen yamarin naba, e yi dimin nun kənenni taxun. Ala yi a mato, a fanxi.

¹⁹ Kəε yi so, kuye yi yiba, ləxə naaninden nan na ra.

²⁰ Ala yi a fala, a naxa, “Igen xa yimaxa niimaseene ra. Xəline xa tугan kore.”

²¹ Ala yi yεxε xungbene da e nun niimaseen birin igeni, naxan yo naxan bənsən kedenni. A yi xəline fan da, naxan yo naxan bənsən keden. Ala yi a mato, a fanxi.

²² Ala yi barakan sa e fe yi, a yi a fala e xa, a naxa, “E xa wuya, ε yi yiriwa alogo yεxεne xa baan nafe. Xəline fan xa gbo bəxən ma.”

²³ Kəε yi so, kuye yi yiba, ləxə suulunden nan na ra.

²⁴ Ala yi a fala, a naxa, “Niimaseene xa lu bəxən ma. Birin xa lu e nun a bənsənna. Xuruseene nun bubuseene nun burunna subene, e birin xa lu e nun e bənsənna.” A liga na kii nin.

²⁵ Ala yi burunna subene da naxan yo naxan bənsən keden. A yi xuruseene da naxan yo naxan bənsən keden. A yi bubuseene da naxan yo naxan bənsən keden. Ala yi a mato, a fanxi.

²⁶ Ala yi a fala, a naxa, “En xa adaman da en yεε misaala ra en maligan na. A xa sənben sətə yεxεne nun xəline nun xuruseene nun bəxən nun bubuseene xun na.”

²⁷ Ala yi adaman da a yεε misaala ra.

A e daxi Ala misaala nan na,
a e da xemən nun ɲaxanla.

²⁸ Ala yi barakan sa e fe yi, a yi a fala e xa, a naxa, “E wuya ayi, ε yi yiriwa alogo bəxən xa rafe. E sɛnbɛn sətə bəxən nun yɛxɛne nun xəline nun bubuseene xun na.”

²⁹ Ala yi a fala, a naxa, “N bata sansiin birin nun sansi bogin birin fi ε ma balon na.

³⁰ N bata sansiin birin fi subene ma naxanye bəxən ma, e nun xəline nun bubuseene nun ni-imaseene, naxan yo yengima. Sansiin birin bata findi e balon na.” A liga na kii nin.

³¹ Ala yi a daliseene birin mato, a fanxi han! Kəε yi so, kuye yi yiba, ləxə senninden nan na ra.

2

¹ Kore xənna nun bəxə xənna daxi na kiini e nun e kui seen birin.

² Ləxə soloferedeni Ala wanla yi kamali. A yi a matabu.

³ Ala yi barakan sa na ləxə soloferedena fe yi, a xa findi ləxə sariɲanxin na bayo a matabuxi na ləxən nin. A wanla kamalixi na ləxən nin.

N Benba Adama nun Nmahawa fe

⁴ Kore xənna nun bəxə xənna taruxun ni i ra, e daxi waxatin naxan yi.

Marigina Alatala bəxən nun koren nafala waxatin naxan yi,

⁵ soli se yo mi yi na. Sansi yo mi yi na naxan solixi bəxən ma bayo Marigina Alatala munma yi tule igen nagodo singen. Adaman fan mi yi na naxan bəxən nawalima.

⁶ Koni xuyexuyenna yi minima bəxən fari, a bəxəni kun.

⁷ Marigina Alatala yi adaman nafala benden na. Na xanbi ra, a yi niin fe a jɔɛni, adaman yi findi daɲɔxɔn na.

⁸ Na xanbi Marigina Alatala yi nakɔ faɲin nafala sogeteden mabinni. Na yiren xili Eden. A yi adaman dɔxɔ mɛnni.

⁹ Marigina Alatala yi wudin siyaan birin nasoli mɛnni, wudin naxan tofan, wudin naxan bogi donma a faɲin na. Na yiren tagi, wudi firin yi na yi. Kedenna xili siimaya wudina. A firinden xili fe faɲin nun fe ɲaxin kolon wudina.

¹⁰ Xuden yi mini Eden nakɔni soli seene xa, a yi taxun, a findi xude naaninna ra.

¹¹ Na xude singen xili Pison. A danguma Xawila bɔxɔn birin ma, xɛmaan dɛnaxan yi.

¹² Na xɛmaan fan. Wudi igen xiri ɲaxumɛn fan na, e nun gɛmɛ tofaɲin naxan xili onixin.

¹³ Na xude firinden xili Gihon. A danguma Kusi bɔxɔn birin ma.

¹⁴ Na xude saxanden xili Tigiri. A danguma Asuri bɔxɔn ma a sogeteden binna ra. Na xude naaninden xili Efirati.

¹⁵ Marigina Alatala yi adaman dɔxɔ Eden nakɔni nɛn alogo a xa na yiren nawali, a yi a kantan.

¹⁶ Marigina Alatala yi yamarin so Adama yii, a naxa, “I nɔɛ wudini itoe bogin birin donɲɛ naxan Eden nakɔni,

¹⁷ koni i nama fe faɲin nun fe ɲaxin kolon wudin bogin don, bayo i na a don, i faxama nɛn.”

¹⁸ Marigina Alatala yi a fala, a naxa, “A mi lan xɛmɛn xa lu be a kedenna. N na a mali muxu faɲin dama nɛn a xa.”

19 Burunna subene birin e nun xəline birin Marigina Alatala naxanye rafalaxi bəndən na, a yi e xali adaman fəma a xa e xili sa. Adaman e xili sa kii naxan yi, na yi findi e xinle ra.

20 A yi xuruseene birin nun xəline birin nun burunna subene birin xili sa. Koni na waxatini Adaman munma yi a mali muxu fəjin sətə singen.

21 Marigina Alatala yi xixənla radangu a ma. A yi a raxi ki fəni. A to xi, Marigina Alatala yi a jənsən xəri keden ba. A yi na ragali.

22 Na xanbi, na jənsən xənnə naxan kelixi adaman yi, Marigina Alatala yi na findi jəxanla ra, a yi fa a ra adama xən.

23 Adama yi a fala, a naxa, “İki, ito fataxi n xənnə nan na. A mən fataxi n fatin nin. A xinla falama nən ‘jəxanla,’ bayo a minixi xəməni nən.”*

24 Nanara, xəməna a nga nun a fafe bəjinma, a yi a maso a jəxanla ra, e findi fati bəndə kedenna ra.

25 Xəməni nun a jəxanla magenla nan yi a ra nun, koni e mi yi yagima na ra.

3

Yulubi singena

1 Şajin nan yi kəta Marigina Alatalaa daliseene birin xa. A yi jəxanla maxədin, a naxa, “Nəndin na a ra ba, Ala bata a fala, fa fala wudi binla naxanye birin Eden nakəni, ε nama e bogin don?”

2 Jəxanla yi a yabi, a naxa, “Wudin naxanye Eden nakəni, nxu nəε e bogin donjε nən,

* **2:23:** Heburu xuini naxan bunna nən “*xəməna*” na maso *jəxanla* xinla ra Heburu xuini.

³ koni wudin naxan Eden nakɔn tagiyani, nxu mi nɔɛ na bogin donɲɛ, nxu mi nɔɛ nxu yiin dinɲɛ a ra. Xa na liga nxu faxama nɛn.”

⁴ Saɲin yi a fala ɲaxanla xa, a naxa, “Ɛn-ɛn de! I mi faxama.

⁵ Ala a kolon, i na a don, i yɛɛn nabima nɛn. I fama fe faɲin nun fe ɲaxin kolondeni nɛn alo Ala yɛɛna.”

⁶ ɲaxanla to wudi bogin mato, a tofan, a fan donseen na, a fan xaxili sɔtɔ seen na, a yi a tongo. A yi a don. A yi nde tongo, a sa a so a xɛmɛn yii, naxan yi a fɛma. A fan yi a don.

⁷ Na waxatini e yɛɛn yi rabi. E yi a kolon, a e magenla nan yi a ra. E yi xɔdɛ dɛɛne gira, e yi e dɛgɛ dugin na.

⁸ Na xanbi ra, xɛmɛn nun a ɲaxanla yi Marigina Alatala sigati xuiin mɛ nakɔni ɲinbaridɛɛn foye faɲini. E yi e luxun wudine tagi.

⁹ Marigina Alatala yi a xili, a naxa, “Adama, i minɛn yi?”

¹⁰ Adaman yi a ratin, a naxa, “N bata i xuiin mɛ Eden nakɔni, koni n bata gaxu, bayo n magenla na a ra. Awa, n bata n luxun.”

¹¹ Ala yi a maxɔdin, a naxa, “Nde a yitaxi i ra a i magenla na a ra? I bata na wudi bogin don ba, n na i yamarixi naxan ma fe ra a i nama a don?”

¹² Adaman yi a yabi, a naxa, “Na ɲaxanla i naxan soxi n yii, na bata na wudi bogin so n yii, n yi a don.”

¹³ Na xanbi, Marigina Alatala yi ɲaxanla maxɔdin, a naxa, “I nanse ligaxi?” ɲaxanla yi a yabi, a naxa, “Saɲin nan n mayendenxi han n na a don.”

14 Awa, Marigina Alatala yi a fala sajin xa, a naxa, “I to bata ito liga, awa, n fan bata i danga xuruseene nun burunna subene birin tagi. I findima bubuseen nan na i kuiin xun na. I gbangbanna nan donma i ya dunuja yi gidini.

15 N bata yaxuyaana naso i tan nun jaxanla tagi. N bata a raso i ya diine nun a diine fan tagi. Na jaxanla diina i xunni wuruma nen, i fan yi a sanna maxolo.”

16 Ala yi a fala jaxanla xa, a naxa, “I fan, i taroma nen i ya dii barideni. Na taron gboma ayi nen. I birama nen i ya xemen foxo ra. A i yamarima nen.”

17 Ala yi a fala Adama xa, a naxa, “I bata bira i ya jaxanla foxo ra. I bata na wudin bogin don, n na i yamarixi wudin naxan ma fe ra, a i nama na don. Iki n bata boxon danga i ya fe ra. I taroma nen balo sotodeni i ya dunuja yi gidini.

18 N janle nun tansinne raminima nen boxon ma, koni i baloma siseene nan xon xeen ma.

19 I balon sotoma i kuye wolonna nin han i xetema boxoni waxatin naxan yi, bayo i kelixi na boxon nin. Benden ni i ra, i mon xetema na benden nin.”

20 Adaman yi a jaxanla xili sa Nmahawa bayo a findima muxun birin nga nan na.

21 Marigina Alatala yi dugin kidi daxina nde degge Adama nun a jaxanla xa. A yi na ragodo e ma.

22 Marigina Alatala yi a fala, a naxa, “Adaman bata findi alo en tan, bayo a bata fe fajin nun fe jaxin kolon. A mi daxe a xa siimaya wudi bogin don, xa na mi a ra a mi faxama nun.”

²³ Marigina Alatala yi e ramini Eden nakəni, a e xa sa bəxən nawali e fataxi naxan na.

²⁴ A to Adama kedi, Ala yi maleka gubugubu kanne ti Eden sogeteden binna ra. A mən yi silanfanna* tεε daxin lu mənni naxan a firifirima na longonni kiraan kantan xinla ma siga siimaya wudin yireni.

4

Kayini nun Habila fe

¹ Adama yi Nmahawa kolon naxanla ra. Nmahawa yi fudikan. E yi diin sətə naxan xili Kayini. Nmahawa yi a fala, a naxa, “Alatala bata n mali dii xεmən sətə feen na.”*

² Na xanbi, Nmahawa yi Kayini raburunna sətə dii xεmənə, naxan yi xili Habila. Habila, xuruse rabaan nan yi a ra. Kayini, xεε biin nan yi a ra.

³ Na waxatin to dangu, Kayini yi fa sansi bogina ndee ra, a ne ba saraxan na Alatala xa.

⁴ Koni Habila yi fa xuruse dii singen na e nun a turena. Alatala yi Habila nun a saraxan nasuxu,

⁵ koni a mi Kayini nun a saraxan nasuxu.

Awa, Kayini yi xələ. A yεtagin yi masara.

⁶ Na xanbi, Alatala yi Kayini maxədin, a naxa, “Nanfera i xələxi? Nanfera i yεtagin masaraxi?”

⁷ Xa i fe fajin liga, n na rasuxuma nən, koni xa i fe naxin liga, yulubina i ya dεen na, a i mamelenma. I kata, i yi a nə.”

* **3:24: Silanfanna:** Sofane yengεso dεgεmana. * **4:1: Kayini** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nεen “Sətəna.”

⁸ Kayini yi a fala a xunyən xa, a naxa, “En siga xeen ma.” E to so xeen ma, Kayini yi a xunyən Habila suxu. A yi a faxa.

⁹ Na xanbi Alatala yi Kayini maxədin, a naxa, “I xunyən Habila minən yi?” A yi a yabi, a naxa, “N mi a kolon. N tan nan n xunyən kantan muxun na ba?”

¹⁰ Ala yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi? I tuli mati. I xunyən wunla n gbelegbelema bəxəni.

¹¹ N bata i danga bayo i bata i xunyən faxa. N na i kedima nən bəxəni ito ma i xunyən wunla dənaxan yi.

¹² I na bəxən nawali, i mi balon sətəma. I findima sigatiin nan na.”

¹³ Kayini yi a fala Alatala xa, a naxa, “Na hakən goronna gbo n tan xun ma.

¹⁴ Xa i bata n kedi to, n mi i toma sənən. N findima sigatiin nan na. Muxun naxan sa n toma, a n faxama nən.”

¹⁵ Alatala yi a yabi, a naxa, “En-ən, xa muxu yo i faxa, n na i gbeen jəxəma nən dəxəna ma solofere.” Alatala yi taxamasenna sa Kayini ma alogo xa naxan sa a to, a nama a faxa.

¹⁶ Awa, Kayini yi a makuya Alatala ra. A sa dəxə Nodi bəxəni Eden nakəən sogetede binna ra.

¹⁷ Kayini yi a jaxanla kolon jaxanla ra. A jaxanla yi fudikan. A yi diin sətə naxan xili Xanəki. Kayini yi taan ti na yi. A yi a diin xili sa na taan xun ma.

¹⁸ Xanəki nan Yiradi sətə. Yiradi yi Mehuyayəli sətə. Mehuyayəli yi Metusayəli sətə. Metusayəli yi Lameki sətə.

¹⁹ Lameki yi jaxalan firin tongo. Kedenna xili Ada. Boden xili Sila.

²⁰ Ada yi Yabali sətə. Yabali, xuruse rabane nun bubu kanne baba nan yi a ra.

²¹ Yabali xunyən xili Yubali. Yubali, kondən maxane nun xulən fene baba nan yi a ra.

²² Sila fan yi diin sətə. A xili Tubali-Kayini. A tan, xabun nan yi a ra. A yi waliseen sifan birin nafalama sulan na, e nun wurena. Tubali-Kayini xunyən jaxalanmaan yi xili Nama.

²³ Lameki yi a fala a jaxanle xa, a naxa, “Ada nun Sila, ε tuli mati. Lameki a jaxanle, ε ε tuli mati n ma falan na. N bata xεmεna nde faxa n gbeen jəxən na. N bata na banxulanna faxa bayo a bata n maxələ.

²⁴ Xa Kayini daxa a gbeen jəxə dəxəna ma solofere, Lameki a gbeen jəxəma nən dəxəna ma tonge solofere e nun solofere.”

²⁵ Adama yi a jaxanla kolon jaxanla ra. A yi diin sətə naxan yi xili Seti. A na xili sa bayo Ala bata a diin Habila jəxə so a yii Kayini naxan faxa.†

²⁶ Seti fan yi diin sətə naxan xili Enosi. Na waxatini, muxune yi Alatala xinla binya fələ.

5

Adama han Nuhan Taruxune Singen 1.1-4

¹ Adama bənsənna taruxun ni ito ra. Ala to Adama da, a a findi a yεtε maligan na,

² a e da xεmεn nun jaxanla. A e baraka. A e xili sa “Adamana.”

† **4:25: Seti** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nεen “A bata a fi.”

³ Adama to fori ƚɛɛ kɛmɛ ƚɛɛ tonge saxan, a yi diin sɔto a yetɛ maligan na naxan maso a ra. A yi a xili sa Seti.

⁴ Seti bari xanbini, Adama yi bu ƚɛɛ kɛmɛ solomasɛɛ. A mɔn yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbɛtɛye sɔto.

⁵ Adama a siimayaan yi siga ƚɛɛ kɛmɛ solomanaanin ƚɛɛ tonge saxan. Na xanbi ra, a yi faxa.

⁶ Seti to bu ƚɛɛ kɛmɛ ƚɛɛ suulun, a yi Enosi bari.

⁷ Enosi bari xanbini, Seti yi bu ƚɛɛ kɛmɛ solomasɛɛ ƚɛɛ solofere. A mɔn yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbɛtɛye sɔto.

⁸ Seti a siimayaan yi siga ƚɛɛ kɛmɛ solomanaanin ƚɛɛ fu nun firin. Na xanbi ra, a yi faxa.

⁹ Enosi to bu ƚɛɛ tonge solomanaanin, a yi Kenan bari.

¹⁰ Kenan bari xanbini, Enosi yi bu ƚɛɛ kɛmɛ solomasɛɛ ƚɛɛ fu nun suulun. A mɔn yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbɛtɛye sɔto.

¹¹ Enosi a siimayaan yi siga ƚɛɛ kɛmɛ solomanaanin ƚɛɛ suulun. Na xanbi ra, a yi faxa.

¹² Kenan to bu ƚɛɛ tonge solofere, a yi Mahalaleli bari.

¹³ Mahalaleli bari xanbini, Kenan yi bu ƚɛɛ kɛmɛ solomasɛɛ ƚɛɛ tonge naanin. A mɔn yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbɛtɛye sɔto.

¹⁴ Kenan ma siimayaan yi siga ƚɛɛ kɛmɛ solomanaanin ƚɛɛ fu. Na xanbi ra, a yi faxa.

¹⁵ Mahalaleli to bu ƚɛɛ tonge sennin e nun suulun, a yi Yarɛdi bari.

¹⁶ Yarɛdi bari xanbini, Mahalaleli yi bu ƚɛɛ kɛmɛ solomasɛɛ ƚɛɛ tonge saxan. A mɔn yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbɛtɛye sɔto.

17 Mahalaleli a siimayaan yi siga ƚEE keme solo-
masexe ƚEE tonge solomanaanin ƚEE suulun. Na
xanbi ra, a yi faxa.

18 Yarɛdi to bu ƚEE keme ƚEE tonge sennin e nun
firin, a yi Xenoki bari.

19 Xenoki bari xanbini, Yarɛdi yi bu ƚEE keme
solomasexe. A mon yi dii xemen nun dii teme
gbeteƚe soto.

20 Yarɛdi a siimayaan yi siga ƚEE keme solo-
manaanin ƚEE tonge sennin e nun firin. Na xanbi
ra, a yi faxa.

21 Xenoki to bu ƚEE tonge sennin ƚEE suulun, a yi
Matusela bari.

22 Matusela bari xanbini, Xenoki yi bira Ala foxo
ra ƚEE keme saxan. A mon yi dii xemen nun dii teme
gbeteƚe soto.

23 Xenoki a siimayaan yi siga ƚEE keme saxan ƚEE
tonge sennin e nun suulun.

24 Xenoki yi sigan tima e nun Ala. Na xanbi ra, a
mi lu na sonon, bayo Ala bata a xali, a mi faxa.

25 Matusela to bu ƚEE keme ƚEE tonge solomasexe
ƚEE solofere, a yi Lameki bari.

26 Lameki bari xanbini, Matusela yi bu ƚEE keme
solofere ƚEE tonge solomasexe e nun firin. A mon
yi dii xemen nun dii teme gbeteƚe soto.

27 Matusela a siimayaan yi siga ƚEE keme solo-
manaanin ƚEE tonge sennin e nun solomanaanin.
Na xanbi ra, a yi faxa.

28 Lameki to bu ƚEE keme ƚEE tonge solomasexe e
nun firin, a yi diin soto.

29 A yi a xili sa Nuhan. A yi a fala, a naxa, “A
tan nan a ligama en ƚinan en ma toron nun en ma

wanla ra, bayo Alatala bata bəxən danga.”*

³⁰ Nuhan bari xanbini, Lameki yi bu jεε kεmε suulun jεε tonge solomanaanin jεε suulun. A mən yi dii xεmεn nun dii tεmε gbεtεye sətə.

³¹ Lameki a siimayaan yi siga jεε kεmε solofere jεε tonge solofere e nun solofere. Na xanbi ra, a yi faxa.

³² Nuhan to bu jεε kεmε suulun, a yi Semi nun Xami nun Yepeti sətə.

6

Dunuḡa kala kiina

¹ Muxune wuya fələ bəxən fari waxatin naxan yi, e yi dii tεmεne bari.

² Daḡəxən naxanye fata Ala konna ra, na ndee yi yabu dii tεmεne ra, bayo e tofan. E yi ndee ye matongo, e yi e findi e jaxanle ra.

³ Na xanbi ra, Alatala yi a fala, a naxa, “N mi tinjε n ma Niin xa bu adaman fatini habadan, bayo daliseen na a ra. A mi danguma jεε kεmε jεε məxəjεn na.”

⁴ Na waxatini, e nun waxatin naxan fa na xanbi ra, Nefilimi muxu magaxuxine nan yi na dunuḡa yi. Na daḡəxəne nun na dii tεmεne nan ne barixi. E findi sofa magaxuxine nan na na waxatine yi e nun xili kanne.

⁵ Alatala yi a to adamadina jaxuyaan bata gbo ayi bəxən fari. A miriyane findixi fe kobin nan na waxatin birin.

⁶ Na yi Alatala tərə han a yi nimisa adaman da feen na. Na yi a bəjεn tərə.

* **5:29:** *Nuhan* maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nεen “madεndenna.”

⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “Adaman birin n naxan daxi, n na birin ḡanma neḡ dunuḡa yi. Muxu ba, sube ba, bubuse ba, xaliin naxan tuḡanma kore ba, n na birin naxariḡa neḡ dunuḡa yi, bayo n bata nimisa adaman da feen na.”

⁸ Koni, Nuhan yi rafan Alatala ma.

⁹ Nuhan baḡsaḡna taruxun ni ito ra. Muxu tinxinxin nan yi Nuhan na na waxatini. Fe yo mi yi a ra. A yi biraxi Ala faḡa ra.

¹⁰ Nuhan dii saxan nan saḡa: Semi nun Xami nun Yepeti.

Nuhan yi kunki nafala

¹¹ Dunuḡa bata yi kala Ala yeḡ ra yi. A bata yi rafe fe ḡaxin na.

¹² Ala yi dunuḡa to, a kalaxi, muxun birin fe ḡaxin faḡa ra.

¹³ Awa, Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “N waxi adaman birin naxari feni dunuḡa yi, bayo dunuḡa bata rafe fe kobin na. N waxi adaman birin nun baḡaḡ birin kala feni.

¹⁴ Awa, i xa Goferi wudin nafala kunkin na. Konkone xa lu a kui. I dolen sa a kuiin nun a fanna ma.

¹⁵ I xa a rafala i kiini: A kuyan xa findi naḡsaḡna ye keḡe saxan na, a yigbona tonge suulun, a yitena tonge saxan.

¹⁶ I a xunna soon nafala. A xa dangu naḡsaḡna yeḡa ma keden na. I a deḡn ti a deḡaḡ ma. I xa kunkin kuini taxun daḡaḡa ma saxan.”

¹⁷ “N tan igen nadinma neḡ dunuḡa yi. A muxun birin halagi. Niimaseen birin faxama neḡ.

18 Koni n bata layirin tongo i xa. I so kunkini ito kui, i tan nun i ya diine nun i ya naxanla, e nun i ya diine naxanle.

19 I xa fa daliseen sifan birin firin firinna ra, a xεmεn nun a gilena alogo e xa kisi.

20 Xəliin bənsənnə birin firin firin, suben bənsənnə birin firin firin, bubuseen bənsənnə birin firin firin, e fama i xən, i yi e rakisi.

21 I xa donseen sifan birin xali kunkin kui. I xa sa a mara i tan xa e nun e fan xa.”

22 Nuhan yi a birin liga alo Ala a yamarixi kii naxan yi.

7

Fufa gbeena fe

1 Alatala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “So kunkin kui, i tan nun i ya denbayaan birin, bayo tinxin muxun nan i ra waxatini ito yi.

2 Sube radaxaxi yo sube radaxaxi, i xa na solofere raso kunkin kui, a xεmεn nun a gilena. Sube raharamuxi yo sube raharamuxi i xa na firin naso, a xεmεn nun a gilena.

3 Xəliin fan sifan birin, solofere tongo, a xεmεn nun a gilena, alogo daliseen sifan birin xa lu dunuja yi.

4 Xi solofere na dangu, n tulen nagodoma bəxən ma nən, soge tonge naanin, kəe tonge naanin. N niimaseen naxan birin daxi, na birin halagima nən.”

5 Nuhan yi na birin liga Alatala a yamari naxan na.

6 Fufaan mini waxatin naxan yi, Nuhan ma siimayaan nεε kεmε sennin nan yi a ra.

7 Nuhan nun a diine nun a ḡaxanla nun a diine ḡaxanle yi keli igen yεε ra, e yi so kunkin kui.

8 Sube radaxaxine nun sube raharamuxine, xəline nun bubuseene,

9 a xεmεn nun a gilεna, e yi siga Nuhan fεma firin firin. E yi so kunkin kui alo Ala a yamari Nuhan ma kii naxan yi.

10 Xii solofere dangu xanbini, na fufaan yi din dunuḡa ra.

11 Nuhan ma siimayaan yi ḡεε kεmε sennin, kike firin, xi fu nun solofere. Igen naxan bəxəni, na yi te fəlb, e nun igen naxan kore, na fan yi godo fəlb.

12 Tulen yi fa bəxən ma soge tonge naanin, kəε tonge naanin.

13 Na ləxə yεtəni, Nuhan nun a diine, Semi nun Xami nun Yepeti e nun a ḡaxanla nun a dii saxanne ḡaxanle, ne birin yi so kunkin kui.

14 Burunna suben bənsənnə birin nun xuruseen bənsənnə birin nun bubuseen bənsənnə birin nun xəliin bənsənnə birin, e yi so kunkin kui.

15 Daliseen birin naxan yengima, a firin firin, e yi fa Nuhan fεma. E yi so kunkin kui.

16 Niimaseen birin, a xεmεn nun a gilεna, e yi so kunkin kui alo Ala a yamari Nuhan ma kii naxan yi. Na xanbi ra, Alatala yi dεen balan.

17 Xi tonge naanin fufaan yi mini. A yi kunkini te.

18 Igen to gbo bəxən ma, kunkin yi dəxə igen fari.

19 Igen yi te han a yi sa geyaan birin xun ma dunuḡa yi.

20 Igen yi sa geyane xun ma han nəngənnə yε fu nun naanin.

²¹ Niimaseen naxanye birin yi dunuᵗa yi, ne birin yi halagi: xəli yo, xuruse yo, burunna sube yo, bubuse yo, e nun adamadiin birin.

²² Niimaseen naxanye birin yi xaren na, naxanye yengima, ne birin yi halagi.

²³ Niimaseen naxanye yi bəxə xənna ma, na birin yi raxəri: adamadiine nun subene nun bubuseene e nun xəline, fə Nuhan kedenna, e nun naxanye yi a fəma kunkin kui.

²⁴ Fufaan yi din dunuᵗa ra xii kεmε xii tonge suulun.

8

Fufaan ᵗan fena

¹ Koni Ala yi a xaxili lu Nuhan xən ma, e nun burunna subene, e nun xuruseen naxanye yi a fəma kunkin kui. Ala yi foyen nafa dunuᵗa yi. Igen yi godo fələ.

² Igen naxan yi kelima bəxən bun ma, na yi dan. Igen naxan yi kelima kore, na fan yi dan.

³ Ləxə yo ləxə fə nde ba igen na. Xii kεmε xii tongo suulunna bun ma, igen yi yelin godε.

⁴ Kike soloferen xii fu nun soloferedeni, kunkin yi dəxə geyaan fari, naxan xili Ararati.

⁵ Igen yi lu godε han kike fudeni. Kike fuden xii singe ləxəni, geyane xunne yi mini kənenni.

⁶ Xii tonge naanin dangu xanbini, Nuhan yi kunkin foye soden nabi, a bata yi naxan nafala a ma.

⁷ A yi xaxaan beᵗin. Na yi a firifiri, han igen yi yelin godε.

⁸ Nuhan mən yi ganban beᵗin, a xa sa igen mato xa a bata godo.

⁹ Koni na ganban mi san tide to, bayo igen yi dinxi dunuḡa birin na. A yi xεε Nuhan ma kunkin kui. Nuhan yi ganban suxu a yiin na, a a raso kunkin kui.

¹⁰ A yi a mamε han xii solofere. A mən yi ganban beḡin a firinden.

¹¹ Ninbanna ra ganban yi xεε Nuhan ma, oliwi wudi binla ḡoxənde xinden suxi a dεε ra. Awa, Nuhan yi a kolon a igen bata ba dunuḡa xun ma.

¹² A mən yi a mamε xi solofere. A mən yi ganban beḡin, koni ganban mi xεε a ma.

¹³ Nuhan ma siimayaan to siga ḡεε kεmε sennin ḡεε keden, kike keden, xi keden, fufaan yi ḡan dunuḡa yi. Nuhan to kunkin xunna ba, a yi a to bəxən maxaraxi.

¹⁴ Kike firin xi məxəḡen nun solofere to dangu, bəxən yi xara gben!

¹⁵ Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa,

¹⁶ “E mini kunkin kui, i tan nun i ya ḡaxanla nun i ya diine, e nun i ya diine ḡaxanle.

¹⁷ I xa niimaseen birin namini kunkin kui: xəline nun subene e nun bubuseene, alogo e xa wuya, e xa yiriwa dunuḡa yi.”

¹⁸ Awa, Nuhan yi mini, e nun a diine nun a ḡaxanla nun a diine ḡaxanle.

¹⁹ Subene fan yi mini e nun bubuseene nun xəline. Niimaseen birin, bənsən yo bənsən, e mini e danna.

²⁰ Na xanbi ra, Nuhan yi saraxa ganden nafala Alatala xinli. A yi sube radaxaxina ndee tongo e nun xəli radaxaxina ndee. A yi ne ba saraxan na, ne yi sa tεeni.

21 Tutun to te, Alatala yi na gan xirin mε. A yi rafan a ma. A yi a fala a bəjɛni, a naxa, “N mi bəxən dangama sənən adamana fe ra, bayo n na a kolon adama bəjɛn mi fan xabu a dii jərəya waxatini. N mi niimaseen birin halagima sənən alo n na singen liga kii naxan yi.

22 Fanni bəxən daxi, xεε bi waxatin nun se xaba waxatina, xunbenla nun kuye wolonna, soqe furen nun jεmɛna, yanyin nun kəɛna, ne waxatine mi fa bama e kiini sənən.”

9

Ala yi a layiri tongo Nuhan xa

1 Na xanbi ra, Ala yi barakan sa Nuhan nun a diine fe yi. A yi a fala e xa, a naxa, “E xa diin bari, ε xa wuya, ε xa bəxən nafe.

2 Suben birin gaxuma ε yεε ra nɛn naxanye bəxən ma, xəliin naxanye birin kore, bubuseen birin, yεxɛn naxan birin baani, ε luma nɛn ne birin xun na.

3 Niimaseen naxan birin yengima e findima nɛn ε balon na. N sansine so ε yii kii naxan yi a singeni, iki n bata niimaseen birin fan so ε yii na kiini.”

4 “Koni ε nama sube yifaxin don bayo a niin wunla a yi.

5 E dɛntɛgɛn sama n xa niin wunla nan ma fe ra. Suben fan dɛntɛgɛn sama n xa niin wunla nan ma fe ra. Adaman dɛntɛgɛn sama n xa nɛn a adaman boden niin wunla a fe ra.

6 Muxun naxan muxun niin bama, muxun nan a fan niin bama, bayo Ala bata adaman da a misaala ra.

7 ϵ xa diin bari, ϵ xa wuya, ϵ xa bəxən nafe ϵ yi yiriwa ayi.”

8 Na xanbi ra, Ala yi a fala Nuhan xa e nun a diine,

9 a naxa, “N yeteen bata layirin tongo ϵ xa e nun ϵ mamandenne,

10 e nun niimaseen naxan birin yi ϵ fema kunkin kui: xəline nun xuruseene nun burunna subene e nun niimaseen naxan birin dunuja yi.

11 N bata layirin tongo ϵ xa: fufaan mi niin birin bama sənən. Fufaan mi dunuja birin kalama sənən.”

12 Ala yi a fala, a naxa, “N bata layirin tongo ϵ nun ϵ mamandenne xa e nun niimaseen birin xa.

13 N sengunna yitama nən koren ma, naxan findima layirin taxamasenna ra n tan nun bəxən tagi.

14 N na tulen sa koren ma, sengunna minima nən.

15 Na waxatini na layirina fe rabirama n ma nən, n layirin naxan tongoxi ϵ xa e nun niimaseen birin xa. N mi niin birin bama dunuja yi fufaan na sənən.

16 Sengunna na mini koren ma, n na a to, na layirina fe rabirama n ma nən, layirin naxan luma habadan, n layirin naxan tongoxi ϵ xa e nun niimaseen birin xa naxanye dunuja yi.”

17 Awa, Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “Sengunni ito findixi layiri taxamasenna nan na, n nun niimaseen birin tagi dunuja yi.”

18 Nuhan ma diin naxanye mini kunkin kui, e xili Semi nun Xami nun Yepeti. Kanan kaane baba nan yi Xami ra.

19 Muxun naxan birin wuyaxi dunuja yi, a keli Nuhan ma dii saxanne nin.

Nuhan yi dangan ti

20 Nuhan xεε rawanla nan yi a ra. A yi manpa binla sansiin si langan kui.*

21 Na sansiin to bogi, Nuhan yi manpaan nafala, a yi a min, a xunna yi keli. A yi a sa bubun kui a magenla ra.

22 Xami, Kanan kaane baba yi a baba magenla to. A yi na fala a tadane xa.

23 Semi nun Yepeti yi dugin tongo, e yi siga e xanbiramaan na. E yi dugin sa e baba fari, koni e mi e baba magenla to.

24 Nuhan xunna to dɔxɔ, a keli, a yi a kolon a bolokada naxan ligaxi a ra.

25 Nuhan yi a fala, a naxa, “N bata Kanan† danga. A findima konyi dɔnxɛn nan na a tadane xa.”

26 A mɔn yi a fala, a naxa, “N bata barikan bira Alatala xa, Semi a Ala. Kanan xa findi Semi a konyin na.

27 Ala xa Yepeti a bɔxɔn gbo ayi. Yepeti xa lu Semi a bubun kui. Kanan xa findi Yepeti a konyin na.”

* **9:20:** Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini. † **9:25:** Nuhan a mamandenna **Kanan** nan danga. A mi a dii yo danga. Semi yixɛtɛna nde Yaxuba yixɛtɛne nan Kanan yixɛtɛne raxɔri Isirayila bɔxɔni, na yi findi dangan bunna ra. Na yɛngena fe sebɛxi Yosuwe kitabu yiren kui. A mi sebɛxi yire yo yi fa fala Kanan yixɛtɛne siga nɛn fati fɔre bɔxɔni. A yixɛtɛ dando naxanye luxi e nii ra yɛngɛn xanbi ra, ne yi basan Yaxuba yixɛtɛne ra han Kanan muxu yo mi lu. Yanyina nde fati fɔrene fe sebɛxi Dunuja Folan 10.6 kui.

²⁸ Fufaan ɲan xanbini, Nuhan yi ɲεε kεmε saxan ɲεε tonge suulun sɔɔ.

²⁹ Nuhan ma siimayaan yi siga ɲεε kεmε solo-manaanin ɲεε tonge suulun. Na xanbi ra, a yi faxa.

Nuhan ma diine, Semi nun Xami nun Yepeti a taruxun nan na ra.

10

Semi nun Xami nun Yepeti yixetene

Taruxune Singen 1.5-23

¹ Nuhan ma diine bənsənnε taruxun ni i ra, Semi nun Xami nun Yepeti naxanye diine bari fufaan dangu xanbini.

² Yepeti a diine xinle ni itoe ra: Gomεε nun Magogo nun Madayi nun Yawani nun Tubali nun Meseki e nun Tirasi.

³ Gomεε a diine xinle ni itoe ra: Asikenasi nun Rifati nun Togarama.

⁴ Yawani a diine xinle ni itoe ra: Elisaha nun Tarasisi nun Sipiri nun Rodanimi.

⁵ Muxuni itoe diine yi dɔxɔ fɔxɔ igen dε. E na siga dεnaxan yi, e xabilayaan fɔɔ mɛnni. Na xabilane yi findi siya gbεtεne ra, birin nun e kon xuina.

⁶ Xami a diine xinle ni itoe ra: Kusi* nun Misiran nun Puti nun Kanan.

⁷ Kusi a diine xinle ni itoe ra: Sɛba nun Xawila nun Sabata nun Raama nun Sabiteka.

Raama a diine xinle ni itoe ra: Saba e nun Dedan.

* **10:6:** Muxune laxi a ra a **Kusi** yixetena nde siga nɛn fati fɔrene bɔxɔni. Yanyina nde fati fɔrene benban finde a yixetena nde ra. A fe mɔn sɛbɛxi Yatεne 12.1 nun Esayi 20 nun Sofoni 3.10 kui e nun yire wuyaxi gbεtε. Nuhan Kusi xunye **Kanan** nan danga. Na feen sɛbɛxi Dunuja Fəlon 9.25 kui.

⁸ Kusi fan diin sətə nən naxan xili Nimirodu. Na findi yengəso gbeen nan na dunuja yi.

⁹ Nimirodu fan, donso gbeen nan yi a ra Alatala yεε ra yi. Nanara, muxune a falama, e naxa, “I luxi alo Nimirodu, donso gbeen nan yi a ra Alatala yεε ra yi.”

¹⁰ A mangayaan liga nən taani itoe ma singen: Babilən nun Ereki nun Akadi nun Kalene taan naxan Sinari bəxəni.

¹¹ A yi keli Sinari yi, a yi siga Asiriya bəxəni. Mənni, a yi taane ti naxanye xili Niniwa nun Rehoboti nun Iri nun Kala

¹² e nun Resen, taa gbeen naxan Niniwa nun Kala tagi.

¹³ Misiran yi findi muxuni itoe benban na: Ludu kaane nun Anami kaane nun Lehaba kaane nun Nafatu kaane

¹⁴ nun Patirusu kaane nun Kasaluxu kaane, Filisitine keli dənaxan yi, e nun Kafatoro kaane.

¹⁵ Kanan yi findi muxuni itoe baba ra: Sidən, a dii singena, e nun Xitine

¹⁶ nun Yebusune nun Amorine nun Girigasane

¹⁷ nun Xiwine nun Arakane nun Sini kaane

¹⁸ nun Arawada kaane nun Semara kaane nun Xamata kaane.

Na xanbi ra, Kanan bənsənnə birin yi xuya ayi.

¹⁹ Kanan bəxən naninna yi kelixi Sidən han sa dəxə Gerari taan na, a yi siga han Gasa, a yi dangu Sodoma nun Gomora nun Adamaha nun Seboyimi yi, han sa dəxə Lasa ra.

²⁰ Xami a muxune ni itoe ra, fata e bənsənnə nun e xuiin na e nun e bəxəne, e nun e siyane.

²¹ Semi, Yepeti tada fan yi diine sətə. Semi findi Eberi a diine benban nan na.

22 Semi a diine xinle ni itoe ra: Elan nun Asuri nun Arapaxadi nun Ludu e nun Arami.

23 Arami a diine xinle ni itoe ra: Yusu nun Xulu nun Geteri e nun Mesəki.

24 Arapaxadi yi Selaxa sətə. Selaxa yi Eberi sətə.

25 Eberi yi dii firin sətə. Keden xili Pəlegi† bayo dunuḡa yitaxun a waxatin nin. A xunyən xili Yokatan.

26 Yokatan ma diine xinle ni itoe ra: Alomodadi nun Selefa nun Xasaramaweti nun Yera

27 nun Hadoran nun Yusali nun Dikila

28 nun Obala nun Abimayeke nun Saba

29 nun Ofiri nun Xawila nun Yobabo. Ne birin baba nan yi Yokatan na.

30 E bəxən yi kelixi Mesa sa dəxə han Sefare, naxan geyaan sogeteden binni.

31 Semi a diine ni i ra, fata e bənsənnə nun e xuine nun e bəxəne nun e siyane ra.

32 Nuhan ma diine bənsənnə nan ne ra e siyane yəen ma. Fufaan dangu xanbini, bənsənni itoe yi findi siyane birin na dunuḡa yi.

11

Xuine yitaxun fena

1 Na waxatini, dunuḡa birin yi xui keden nan falama.

2 Muxuna ndee to siga sogeteden binni, e yi dəxə Sinari lanbanni.

3 E yi a fala e bode xa, e naxa, “En siga, en xa bitikidin bənbə, en xa a gan.” E yi bitikidine dəxə gəməne jəxəni. E yi dolen findi bitikidi* dəxə seen na.

† 10:25: *Pəlegi* bunna nəen fa fala “Mayitaxunna.”

* 11:3:

Bitikidin mən falama yirena nde yi fa fala “*Birikidina*.”

⁴ Na xanbi ra, e yi a fala, e naxa, “En siga, en xa taan ti en yeε xa, e nun sanganso gbeen naxan tema han kore, alogo en xinla xa gbo ayi. Nanara, en nama xuya ayi dunuḡa xun xɔn.”

⁵ Koni Alatala yi godo na taan nun sanganso gbeen matodeni muxune naxan ti.

⁶ Alatala yi a fala, a naxa, “Muxuni itoe, naxanye siya keden, xui keden a ra, xa ne bata wanli ito fɔɔ, wanla birin e waxi naxan ke feni sɔnɔn, e na ligama nɛn.

⁷ En siga, en godo e xuiin basandeni alogo e nama e bode xuiin mɛ.”

⁸ Alatala yi e raxuya ayi. Na taan ti feen yi dan.

⁹ Na yiren yi xili Babeli,[†] bayo Alatala bata dunuḡa xuine basan e bode ra na yi. Fɔɔ mɛnni, Alatala yi e raxuya ayi dunuḡa birin ma.

Semi han Tera Taruxune Singen 1.24-27

¹⁰ Semi bɔnsɔnna taruxun ni i ra.

Fufaan dangu ḡɛɛn firinna, Semi a siimayaan yi ḡɛɛ kɛmɛ sɔtɔ. A yi a diin sɔtɔ naxan xili Arapaxadi.

¹¹ Arapaxadi bari xanbini, Semi mɔn yi ḡɛɛ kɛmɛ suulun sɔtɔ. A yi dii xɛmɛne nun dii tɛmɛ gbɛtɛne sɔtɔ.

¹² Arapaxadi to ḡɛɛ tonge suulun nun suulun sɔtɔ, a yi Selaxa bari.

¹³ A to Selaxa sɔtɔ, Arapaxadi yi bu ḡɛɛ kɛmɛ naanin ḡɛɛ saxan. A yi dii xɛmɛne nun dii tɛmɛ gbɛtɛne sɔtɔ.

¹⁴ Selaxa to ḡɛɛ tonge saxan sɔtɔ, a yi Eberi bari.

[†] **11:9: Babeli** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nɛɛn fa fala “Mayibasanna.”

15 A to Eberi sɔtɔ, Selaxa yi bu ɲɛɛ kɛmɛ naanin ɲɛɛ saxan. A yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbetene sɔtɔ.

16 Eberi to ɲɛɛ tonge saxan e nun naanin sɔtɔ, a yi Pɛlɛgi bari.

17 A to Pɛlɛgi sɔtɔ, Eberi yi bu ɲɛɛ kɛmɛ naanin ɲɛɛ tonge saxan. A yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbetene sɔtɔ.

18 Pɛlɛgi to ɲɛɛ tonge saxan sɔtɔ, a yi Rewu bari.

19 A to Rewu sɔtɔ, Pɛlɛgi yi bu ɲɛɛ kɛmɛ firin ɲɛɛ solomanaanin. A yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbetene sɔtɔ.

20 Rewu to ɲɛɛ tonge saxan nun firin sɔtɔ, a yi Serugu bari.

21 A to Serugu sɔtɔ, Rewu yi bu ɲɛɛ kɛmɛ firin ɲɛɛ solofere. A yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbetene sɔtɔ.

22 Serugu to ɲɛɛ tonge saxan sɔtɔ, a yi Nahori bari.

23 A to Nahori sɔtɔ, Serugu yi bu ɲɛɛ kɛmɛ firin. A yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbetene sɔtɔ.

24 Nahori to ɲɛɛ mɔxɔɲɛn nun solomanaanin sɔtɔ, a yi Tera bari.

25 A to Tera sɔtɔ, Nahori yi bu ɲɛɛ kɛmɛ ɲɛɛ fu nun solomanaanin. A yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbetene sɔtɔ.

26 Tera to ɲɛɛ tonge solofere sɔtɔ, a yi Iburama nun Nahori nun Haran bari.

Tera a denbayana

27 Tera bɔnsɔnna taruxun ni i ra.

Tera yi Iburama nun Nahori nun Haran bari. Haran yi Loti bari.

28 Benun Tera xa faxa, a diin Haran yi faxa Yuru taani Babilɔn bɔxɔni, a barixi denaxan yi.

²⁹ Iburama nun Nahori yi naxanle futu. Iburama naxanla yi xili Sarayi. Nahori a naxanla xili Milika. Milika baba nan yi Haran na. Haran dii firin nan sətə, Milika nun Isika.

³⁰ Gbantan nan yi Sarayi ra. Dii yo mi yi a yii.

³¹ Tera yi a denbayaan xali, a dii Iburama, e nun a mamandenna Loti, Haran ma diina, e nun a mamandenna Sarayi, Iburamaa naxanla. E birin yi keli Yuru taani Babilon bəxəni alogo e xa siga Kanan bəxəni. Koni e to Xarani taan li, e yi dəxə menni.

³² Tera yi bu jεε kεmε firin jεε suulun. A yi faxa Xarani yi.

12

Alayi Iburama xili

¹ Alatala yi a fala Iburama xa, a naxa, “Keli i ya yamanan nun i xabilan nun i babaa genli. I siga na yamanani n naxan yitama i ra.

² N ni i findima siya gbeen na nən. N na i barakama nən, n ni i findi xili kanna ra. Muxune fan duban sətəma nən i tan barakani.

³ Naxan na duba i xa, n fan na kanna barakama nən. Naxan na i danga, n fan dangan nagidima na kanna ma nən. Dunuja xabilane birin duban sətəma nən i tan barakani.”

⁴ Awa, a siin jεε tonge solofere e nun suulunna sətə waxatin naxan yi, Iburama yi keli Xarani yi alo Alatala a yitaxi a ra kii naxan yi. Loti fan yi siga Iburama fəxə ra.

⁵ A yi a naxanla Sarayi nun a xunyena dii Loti nun a sətə seen birin, e nun muxune a naxanye

sətəxi Xarani yi, a yi ne birin xali. E yi siga Kanan bəxəni.

⁶ Iburama yi dangu bəxən na han a sa wudi bili gbeen li dənaxan yi xili Morε, Siken bəxəni. Na waxatini, Kanan kaane yi dəxi mənni nun.

⁷ Koni Alatala yi a yetε yita Iburama ra. A yi a fala, a naxa, “N bəxəni ito nan fima i yixetene ma.” Awa, Iburama yi saraxa ganden nafala Alatala xa naxan a yetε yitaxi a ra.

⁸ A yi keli mənni, a siga geyaan ma, geyaan naxan Beteli sogeteden binni. A yi bubun ti mənni. Beteli taan yi lu a sogegododeni. Ayi taan yi lu a sogetedeni. A yi saraxa ganden nafala Alatala xa mənni. A yi Alatala maxandi a xinla ra.

⁹ Na xanbi ra, a yi siga Negewi tonbonna binni.

Iburama yi siga Misiran yi

¹⁰ Na waxatini, fitina kamən yi so bəxəni. Awa, Iburama yi siga Misiran bəxəni bayo donse yo mi yi na.

¹¹ Benun e xa so Misiran bəxəni, Iburama yi a fala a paxanla Sarayi xa, a naxa, “A kolon, paxalan tofajin nan i tan na.

¹² Misiran kaane na i to waxatin naxan yi, e a falama nən a n ma paxanla nan i ra. Na xanbi ra, e n faxama nən, koni e mi i tan faxε.

¹³ I xa a fala e xa a n xunyen nan i tan na, alogo e xa kininkinin n ma i sabun na. Nayi, e mi n faxama i tan ma fe ra.”

¹⁴ Iburama to Misiran li, Misiran kaane yi a to, a Sarayi paxalan tofajin nan a ra.

¹⁵ Misiran Mangana kuntigine yi ɲaxanla ito matɔxɔ Misiran Mangan xa. Misiran Mangan yi a xali a konni.

¹⁶ A yi hinan Iburama ra a ɲaxanla fe ra. Iburama yi xuruse xunxurine nun ɲingene nun sofanle nun konyine nun ɲɔgɔmɛne sɔtɔ.

¹⁷ Koni Alatala yi fure ɲaxin sa Misiran Mangan nun a denbayaan ma Sarayi a fe ra, Iburama ɲaxanla.

¹⁸ Nanara, Misiran Mangan yi Iburama xili. A yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi n na? Nanfera i mi a falaxi n xa i ya ɲaxanla nan a ra.

¹⁹ Nanfera i ya falaxi a i xunyen nan a ra han n tan bata a findi n ma ɲaxanla ra? Awa, hɔn, i ya ɲaxanla ni i ra. E siga!”

²⁰ Na xanbi, Misiran Mangan yi yamarin fi a sofane ma lan Iburama a fe ma. E yi a ragbengben e nun a ɲaxanla, e nun a yii seen birin.

13

Iburama nun Loti

¹ Awa, Iburama yi keli Misiran yamanani. A yi siga Negewi tonbonna mabinni e nun a ɲaxanla nun a seen birin, e nun Loti.

² Iburama bata yi findi nafulu kanna ra nun. Xuruseene nun gbetin nun xɛmaan yi a yii.

³ A keli Negewi yi, a yi a masiga han Betɛli taani. Yirena nde yi Betɛli taan nun Ayi taan longonna ra, Iburama bubun yi tixi mɛnna nan singe yi.

⁴ A saraxa gande singen fan yi mɛnna nin nun. Iburama yi Alatala maxandi a xinla ra mɛnni.

⁵ Loti yi biraxi Iburama fɔxɔ ra, xuruseene nun bubune yi a fan yii nun.

⁶ Iburama a xuruse ganla nun Loti a xuruse ganla yi gbo na bəxən xa. E mi yi nəε luyε yire kedenni sənən.

⁷ Sənxə sənən yi mini Iburama xuruse rabane nun Loti a xuruse rabane tagi. Kanan kaane nun Perisi kaane fan yi mənni na waxatini.

⁸ Nanara, Iburama yi a fala Loti xa, a naxa, “Sənxə sənən nama bira en tagi e nun en ma xuruse rabane tagi, bayo en tan ngaxakedenmane nan en na.

⁹ Bəxəni ito birin i yεε ra. Awa, en xa fata. Xa i siga kəmenna ma, n tan yi siga yiifanna ma. Xa i siga yiifanna ma, n tan yi siga kəmenna ma.”

¹⁰ Loti yi a yεen nasiga, a yi sa Yurudən mēren to. Igen yi na nun a fərin na. Benun Alatala xa Sodoma nun Gomora halagi, na bəxəne yi fan han Soyari binni, alo Misiran bəxəna, alo Alatala a nakə rafalaxina.*

¹¹ Awa, Loti yi Yurudən mēren sugandi a yetε xa. A yi siga sogeteden mabinni. E yi fata.

¹² Iburama yi lu Kanan bəxəni. Loti yi lu Yurudən mēren taane tagini. A yi bubun ti Sodoma fεma.

¹³ Sodoma kaane bata yi kobi ayi a gbegebe, e bata yi findi yulubi kan belebelen na Alatala yεε ra yi.

¹⁴ Iburama nun Loti to fata, Alatala yi a fala Iburama xa, a naxa, “I yεen ti sogeteden na, e nun sogegododen na, e nun yiifanna nun kəmenna ma.

¹⁵ I bəxən naxan birin toxi, n na a fima i ma nən e nun i bənsənna ma han habadan.

* **13:10:** Na feen mən seβexi Dunuja Fəlon 2.8-10 kui.

16 N ni i bənsənnə rawuyama ayi nən alo gbangbanna naxan bəxən ma. Xa muxun nəe məjnəsinna tənge, awa, a nəe nən i bənsənnə yatən kolonje.

17 Keli, i bəxəni siga, a kuye yeən nun a yigbo yeəna, i xa a birin mato bayo n na a fima i tan nan ma.”

18 Awa, Iburama yi bubun yiren masara. A yi dəxə wudi belebelena nde mabinna ra Mamire nun Xebiron fəma. A yi saraxa ganden nafala mənni Alatala xa.

14

Iburama Loti ratanga fena

1 Na waxatini, Manga Amirofeli naxan Babilən bəxən ma yo, Manga Ariyoki naxan Elasari bəxən ma yo, Manga Kədolama naxan Elan bəxən ma yo, Manga Tidali naxan Goyin bəxən ma yo, manga naaninni itoe yi layirin tongo e bode xa manga suulun ni itoe yenge feen na.

2 Na manga suulunne nan itoe ra: Bera Sodoma mangan nun Birisa Gomora mangan nun Sinabu Adamaha mangan nun Semeberi Seboyimi mangan e nun Bela mangana. Bela mən xili Soyari.

3 Manga suulunni itoe yi e malan Sidimi lanbanni, Fəxə Daraan dənaxan yi.

4 Xabu jee fu nun firin manga suulunni itoe yi Manga Kədolama bun ma, koni a jee fu nun saxanden na, e yi murute.

5 A jee fu nun naanindena, Manga Kədolama nun mangan naxanye yi a fəma, e yi siga yenge sodeni. E yi siyani itoe birin nə yengeni: Refa kaan naxanye yi Asatarəti-Karinayin yi, Susi kaan

naxanye yi Xami yi, Emi kaan naxanye yi Sihawe-Kiriyatayimi yi,

⁶ e nun Xori kaan naxanye yi geyaan ma Seyiri binni han Eli-Paran tonbonna fεma.

⁷ Na xanbi e yi xεtε, e yi siga En-Misapati, naxan xili Kadesi. E yi Amalekine nε e nun Amarin naxanye yi dεxi Xasasεn-Tamari yi.

⁸ Na waxatini, Sodoma mangan nun Gomora mangan nun Adamaha mangan nun Seboyimi mangan nun Bela mangan dεnaxan mεn xili Soyari, na mangane yi e malan Sidimi lanbanni manga naaninni itoe yεngεdeni:

⁹ Kεdolama Elan mangan nun Tidali Goyin mangan nun Amirofeli Babilεn mangan nun Ariyoki Elasari mangana. Na manga naaninna yi manga suulunna yεngε.

¹⁰ Awa, yinle yi Sidimi lanbanni, dolena e kui. Sodoma mangan nun Gomora mangan yi e gi. Yεngεsona ndee yi bira yinle ra. Ndee yi e gi siga geyaan fari.

¹¹ Na manga naanin naxanye nεεn sεtεxi, ne yi nafunla nun donseene birin tongo Sodoma taan nun Gomora taani. E yi siga.

¹² E yi Iburama xunyεna dii Loti fan suxu e nun a hεrisigεn birin, bayo a yi dεxi Sodoma taan kui.

¹³ Muxuna nde yi a gi, a sa na feen birin yεba Iburama Heburu kaan xa. Na waxatini, Iburama yi dεxi wudi bili belebelen bun ma Mamire Amarin konni. Mamire nun a ngaxakedenne, Esikoli nun Aneri, ne bata yi layirin tongo Iburama xa.

¹⁴ Iburama to a mε, muxune bata a xunyεna dii xεmε Loti suxu, a yi yεngεsone tongo, muxu kεmε

saxan muxu fu nun solomasεεε naxanye barixi a sariyan kui, naxanye fatan yεngε sodeni. E yi siga na mangane bɔxɔ ra han taan naxan xili Dan.

¹⁵ Kεεε na, Iburama yi a yεngεsone yitaxun, e yi na mangane raterεna yεngεn na. E nun a yεngεsone yi nɔ na mangane matuntunɲε han Xoba, Damasi taan kɔmεnna ma.

¹⁶ A yi fa e herisigεn birin na, a yi fa a xunyεna diin Loti fan na, e nun a sɔtɔ seen birin, sa ɲaxanle fari e nun yamaan birin.

Iburama nun Mεlikisedeki

¹⁷ Iburama to xεεε xunna kenla kui, keli Manga Kεdolama yεngεdeni e nun mangan naxanye yi a fema, Sodoma mangan yi siga Iburama ralan-deni Sihawe lanbanni. Mεnna xili “Mangana Lanbanna.”

¹⁸ Na xanbi, Mεlikisedeki,* Salemi mangan yi fa burun nun wudi bogi igen na Iburama xa alo manpana. Kore Xɔnna Ala a saraxaraliin nan yi Mεlikisedeki ra.

¹⁹ A yi duba Iburama xa, a naxa, “Kore Xɔnna Ala naxan koren nun bɔxɔn daxi, na xa Iburama barayi.

²⁰ Tantunna Kore Xɔnna Ala xa, naxan i yaxune rayarabixi i xa.” Na waxatini, Iburama yi a se tongoxine birin yaganna fi Mεlikisedeki ma.

²¹ Sodoma mangan yi a fala Iburama xa, a naxa, “N ma muxune raxεεε n ma, koni nafunla xa lu i tan xa.”

* **14:18: Mεlikisedeki** bunna nεεεn fa fala “Manga tinxinxina.”

22 Koni Iburama yi a fala Sodoma mangan xa, a naxa, “N bata n kəɓ Alatala yi, Kore Xɔnna Ala naxan koren nun bɔxɔn daxi,

23 n mi sese tongɛ naxan findixi i gbeen na, hali lutidina, xa na mi a ra sankidi lutina, alogo i nama a fala sɔnɔn fa fala ‘N tan nan Iburama findi nafulu kanna ra.’

24 N mi sese tongɛ, fɔ n ma yɛngɛsone naxan donxi e nun naxan findixi e gbeen na. Aneri nun Esikoli nun Mamire e gbeen tongoma nɛn.”

15

Ala yi layirin tongo Iburama xa

1 Na xanbi, Iburama yi fe toon ti alo xiyena, Alatala yi fa a ma, a yi a fala a xa, a naxa, “Iburama i nama gaxu, n tan nan i kantanma. I saran gbeen sɔtɔma nɛn.”

2 Iburama yi a yabi, a naxa, “Marigina Alatala, i nanse jɛnigexi i naxan soma n yii? Bayo dii yo mi n yii. N mi dii sɔtɔxi naxan n kɛɛn tongoma fɔ n ma walikɛna, Eliyeseri Damasi kaana.

3 I mi dii yo fixi n tan ma. Nanara, n ma walikɛɛn naxan barixi n konni, na nan findima n kɛɛ tongon na.”

4 Alatala yi a yabi, a naxa, “ɛn-ɛn, i ya walikɛɛn mi findima i kɛɛ tongon na de! I bari diin yatin nan fama findideni i kɛɛ tongon na.”

5 Ala yi Iburama ramini a bubun bun ma, a yi a fala a xa, a naxa, “I yɛɛn nate kore. I sarene tɛngɛ xa i nɔɛ a yatɛn kolonjɛ.” A mɔn yi a fala a xa, a naxa, “I ne toxi kii naxan yi kuyen ma, i bɔnsɔnna fan wuyama ayi na kiini nɛn, i mi nɔɛ a yatɛn kolonjɛ.”

⁶ Iburama yi dənkələya Alatala ma, Ala fan yi na yate tinxinna ra a xa.

⁷ Ala yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan Alatala ra naxan i ramixixi Yuru taani Babilon bəxəni. N na i xali bəxən ma n dənaxan fima i ma.”

⁸ Iburama yi a maxədin, a naxa, “Marigina Alatala, n na a kolonma di, fa fala n fama na bəxən sətədeni nən.”

Alatala layirin xidi fena

⁹ Ala yi a fala a xa, a naxa, “Fa jinge gilən nun sii gilən na, e nun yexəe kontonna naxanye bata jee saxan saxan ti, e nun ganba gilən nun kolokonde diina. I yi e fi n ma.”

¹⁰ Iburama yi fa na subene ra. A yi jingen nun sii gilən nun yexəe kontonni sensən a tagi. A yi na sube dungine sa e dan na, koni a mi xəline tan yixaba.

¹¹ Səgene yi fa, e godo na sube faxaxine ma. Iburama yi e birin kedi.

¹² Sogen godomatəna, xixənlə yi Iburama suxu kati! Kuyen yi yidimi, dimi magaxuxin yi so.

¹³ Ala yi a fala a xa, a naxa, “A kolon yati, i bənsənnə dəxəma nən yamana gbete yi, e konna mi dənaxan na. E findima nən konyin na na bəxəni. E fe xəlen siyaan birin sətəma nən jee keme naaninna bun ma muxu yiini.

¹⁴ Koni e na lu siyaan naxan bun konyiyani, n na makitima nən. Na xanbi ra, e nən minima na yamanani, e se fajin gbege xalima nən.

¹⁵ I tan fama nən bəje xunbenlə sətədeni, i mən siimaya xunkuyen sətəma nən, han i sa laxiraya waxatin naxan yi.

¹⁶ I yixetɛn naaninden xetɛma nɛn na bɔxɔni, bayo fɔ Amorine e hakɛn na gbo ayi waxatin naxan yi.”

¹⁷ Sogen to godo, dimin yi so. Na waxatini tɛɛ kɔ seen naxan yi tutin naminima e nun tɛɛ dɛgɛna, a yi dangu sube dungine saden tagi.

¹⁸ Taxamasenna nan na ra, Alatala yi layirin naxan tongoxi a tan nun Iburama tagi na lɔxɔ yetɛni. A yi a fala a xa, a naxa, “N bata yamanani ito fi i bɔnsɔnna ma, keli Misiran baan ma han sa dɔxɔ Efirati baa belebelen na.”

¹⁹ Siya dɔxɔ wuyaxin nan yi na: Kenine nun Kenisine nun Kadimonne

²⁰ nun Xitine nun Perisine nun Refane

²¹ nun Amorine nun Kanan kaane nun Girigasane e nun Yebusu kaane.

16

Sumayila bari lɔxɔna

¹ Sarayi, Iburama a ɲaxanla munma yi dii yo bari a xa. Konyi gilɛ Misiran kaana nde yi walima a yii naxan yi xili Hagara.

² Sarayi yi a fala a xɛmɛn xa, a naxa, “I bata a to, Alatala mi dii bari feen nagidixi n tan ma. Koni yanyina nde n nɔɛ diin sɔtɛ i xa nɛn n ma konyi gilɛn sabun na. Ɛ birin nan lan ɛ xa xi to.” Iburama yi tin Sarayi a falan ma a naxan falaxi a xa.

³ Sarayi yi a konyi gilɛn Hagara Misiran kaan tongo, a yi a so a xɛmɛna Iburama yii, a xa findi a ɲaxanla ra. Iburama bata yi ɲɛɛ fu ti Kanan bɔxɔn ma.

⁴ Iburama nun Hagara yi xi yire kedenni, Hagara yi fudikan. Hagara to la a ra fa fala a bata

fudikan, a yi yo a kanna ma, a yi a mato a kobin na.

⁵ Sarayi yi a fala Iburama xa, a naxa, “Konbini ito, n na raxεtεma i tan nan ma Hagara naxan saxi n fari! Bayo, n tan nan n ma konyi gilεn fixi i ma a xa findi i ya naxanla ra. Xabu a la a ra a fudikanna na a ra, a fa fe kobin nan tun yilanma n na. Alatala xa en tan firinna makiti.”

⁶ Iburama yi a naxanla yabi, a naxa, “I ya konyi gilεn nan a ra. A walima i tan nan yii. I waxi feen naxan birin xεn ma, a birin liga a ra.” Na waxatini, Sarayi fe kobin birin naxan nafan a ma, a yi a liga Hagara ra. Hagara yi a gi a bun.

⁷ Alatalaa malekan yi naralan Hagara ra xude xunna fema Suru kiraan xεn ma tonbon yireni.

⁸ Malekan yi Hagara maxεdin, a naxa, “Sarayi a konyi gilεn Hagara, i kelixi minεn yi? I sigama minεn yi?” Hagara yi malekan yabi, a naxa, “N nan n gixi n kanna nan bun ma.”

⁹ Alatalaa malekan yi a fala Hagara xa, a naxa, “I mεn xa xεtε i kelixi dεnaxan yi. I mεn xa i xuru a ma.”

¹⁰ Alatala a malekan yi a fala a xa, a naxa, “N fama bεnsεn wuyaxi fideni nεn i ma, i mi nε naxan yatεn kolonje.”

¹¹ Alatalaa malekan mεn yi a fala a xa, a naxa, “I fudikanna na a ra iki. I fama diin sεtεdeni. I na diin xili sama nεn Sumayila.* Bayo Ala bata i ya tεrε xuiin mε marayarabin naxan sama i fari.

¹² I ya diin luma nεn alo burunna sofanla. A birin yεngεma nεn, birin a fan yεngεma nεn. E nun a xunyεne birin luma nεn fataxi.”

* **16:11: Sumayila** bunna nεεn fa fala “Ala fe mεma.”

¹³ Hagara yi xili sa Alatala xən, naxan falan tixi a xa, a naxa, “Ala Naxan N Toma.” A yi a fala, a naxa, “N bata na kanna to, naxan n toma.”

¹⁴ Na nan a toxi e na xəjınna xinla falama, e naxa, “Niin Kanna Naxan N Toxi.” Na xəjınna Kadesi nun Bereda nan tagi.

¹⁵ Hagara yi diin sətə Iburama xa. Iburama yi a xili sa Sumayila.

¹⁶ Iburama bata yi jεε tonge solomasεxε e nun jεε sennin ti siimayaan na, Hagara yi fa na diin sətə a xa.

17

Iburama xinla maxεtε fena

¹ Iburama to jεε tonge solomanaanin jεε solomanaanin ti siimayaan na, Alatala yi mini a xa, a fa ito fala a xa, a naxa, “Ala Sənbe Kanna nan n tan na. I sigati kiin xa kamali n yεε ra yi.

² N fama layirin tongodeni i tan nun n tan tagi. N mən fama nən bənsən gbeen fideni i ma.”

³ Iburama yi bira, a a yεtagin lan bəxən ma.

⁴ Ala yi a fala a xa, a naxa, “N ma layirin ni i ra n naxan tongoxi i tan nun n tan tagi. I findima nən siya wuyaxine benban na.

⁵ I xinla mi falama sənən Iburama,* i xinla falama nən fa fala Iburahima, bayo n na i findima nən siya wuyaxine benban na.

⁶ N na i findima nən yama gbeen benban na. I diine sətəma nən naxanye findima siya wuyaxine ra. Mangane fan minima nən i ya diine tagi.

* **17:5: *Iburama*** bunna nən fa fala “Fafa binyena.” ***Iburahima*** bunna nən fa fala “Yama gbeen fafe.”

⁷ N nan n ma layirin nakamalima nən i tan nun n tan tagi, hali i dangu xanbini, e nun i bənsənnə fan yixetən fan bənsən bənsən. A findima habadan layirin nan na. Nayi, n tan nan i ya Ala ra, e nun i bənsənnə hali i dangu xanbini.

⁸ I tan nun i bənsənnə, n fama nən bəxən fideni ε ma, i findixi xəpən na dənaxan yi iki. Kanan bəxən birin findima nən e gbeen na habadan! N tan nan e Ala ra.”

⁹ Ala mən yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I tan nun i bənsənnə fan yixetən bənsən bənsənnə, ε lan nən ε xa n ma layirin nakamali.

¹⁰ En ma layirin ni i ra, n naxan saxi ε ma, ε lan ε xa naxan nakamali, i tan nun i bənsənnə: Naxan birin findixi xəmə naxan na ε tagi, e birin lan nən e xa banxulan.

¹¹ E xa na banxulanna findi layiri taxamasenna ra ε tan nun n tan tagi.

¹² Keli ε tan ma, sa dəxə ε bənsən bənsənnə ra, a birin lan nən, naxan yo barin nəma fa xii solomasexə ti, a xa banxulan. Na sariyan lan nən a xa sa ε konyine fan ma naxanye ε yii, naxanye barixi ε konni, e nun konyin naxanye saraxi bəxə gbətəni, hali a mi fa i bənsənni.

¹³ Na kui, konyin naxanye barixi i konni e nun i naxan fan saraxi, e birin lan nən e xa banxulan, alogo n ma layirin taxamasenna xa lu ε fatin ma habadan!

¹⁴ Xəmə naxan na lu a fatin mi banxulanxi, a fama nən naminidəni ε bənsənni, bayo a mi layirin nakamalixi.”

¹⁵ Na xanbi, Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I nama i ya paxanla xinla fala sənən de, ‘Sarayi,’ a fa xili nən ‘Saran.’

16 N na a barakama nɛn, a fama dii xɛmɛn bari-deni nɛn i xa. N na a barakama nɛn, a fama findideni nɛn siya gbeen benban na. Yamana wuyaxin mangane fama minideni nɛn a diine yi.”

17 Iburahima yi bira, a yi a yɛtagin lan bɔxɔn ma, a yi gele. A yi a fala a bɔɲɛni, a naxa, “N tan naxan bata ɲɛɛ kɛmɛ ti siimayaan na, n mɔn nɔɛ diin sɔtɛ ba? Saran naxan fan bata ɲɛɛ tonge solomanaanin ti siimayaan na, a fa nɔɛ diin barɛ ba?”

18 A yi a fala Ala xa, a naxa, “I ɲɔxɔ lu Sumayila xɔn ma tun!”

19 Ala yi a fala, a naxa, “ɛn-ɛn! I ya ɲaxanla Saran fama dii xɛmɛn barideni nɛn i xa, i naxan xili sama Isiyaga.† N nan n ma layirin nakamalima nɛn n tan nun a tan tagi e nun a bɔnsɔnna hali a faxa xanbini. Layirin naxan mi kalama habadan!

20 Na xanbi, n bata i ya maxandin nasuxu Sumayila fe ra. N na barakama nɛn, n mɔn dii gbegbe bari feen nagidima a ma nɛn, n bɔnsɔn wuyaxin fima nɛn a ma. A findima nɛn manga dii fu nun firinne baba ra, e nun siya xungbe kannar.

21 Koni, naxan findixi n ma layirin na, n fama na rakamalideni n tan nun Isiyaga nan tagi. Saran fama nɛn dii xɛmɛn barideni i xa i ɲɔxɔn waxati faraxi.”

22 Ala to yelin na falɛ, a yi keli Iburahima xun ma.

23 Iburahima yi a diin Sumayila tongo e nun a konyin naxanye barixi a konni, e nun a naxanye saraxi. Xɛmɛn naxanye birin a banxini, a yi e birin banxulan na lɔxɔni alo Ala a yamari kii naxan yi.

† 17:19: *Isiyaga* bunna nɛɛn fa fala “A gelema.”

24 Iburahima siin ꞑεε tonge solomanaanin ꞑεε solomanaanin nan yi a ra,

25 a dii Sumayila tan bata yi ꞑεε fu nun saxan ti, e banxulanxi waxatin naxan yi.

26 E yi e birin banxulan lɔxɔ keden

27 e nun xεmεn naxanye birin yi Iburahimaa banxini, konyin naxanye barixi a konni, e nun a naxanye fan saraxi keli yamana gbεte yi.

18

Xɔꞑε saxanna fe

1 Alatala yi mini Iburahima xa Mamire wudi bili gbeen de naxan yi. Na waxatini, Iburahima yi dɔxi a bubun so deen na, kuye wolon waxatini yanyin na.

2 A yi xεmε saxan to tixi a ye tagi. A yi keli bubun so deen na, a siga mafuren, a sa na xεmε saxanna ralan. A yi a xinbi sin.

3 A yi a fala muxu keden xa e tagi, a naxa, “N kanna, yandi ε nama dangu singe, ε xa ε madigan n konni.

4 N xa fa igen na ε xa alogo ε xa ε sanne maxa. E mɔn xa ε matabu wudini ito bun ma.

5 N xa fa donseen na ε xa alogo ε xa fangan sɔtɔ. Na xanbi, ε fa siga ε sigatini. Amasɔtɔ, ε danguma ε walikεen konna nin.” Na xɔꞑεne yi a yabi, e naxa, “Awa, i naxan falaxi, a raba.”

6 Nanara, Iburahima yi xεte a mafuraxin na a bubun kui. A yi a fala a ꞑaxanla Saran xa, a naxa, “I xɔdɔxɔ. I murutu fuꞑi faꞑin debedin ye saxan nafala burun na.”

7 Na xanbi, a yi a gi, a siga ꞑinge sansanni, a sa ꞑinge dii turaxi keden tongo. A yi na ꞑinge diin so a

walikεεν yii alogo a xa a faxa, a xa a rafala donseen na.

⁸ Na suben to yelin jinje, Iburahima yi a tongo, a a so xaje ne yii, e nun nono kendena sa nono xixin fari. E na donseen donma, Iburahima yi ti e fema wudin bun ma.

⁹ Na xaje ne yi Iburahima maxodin, e naxa, “I ya naxanla Saran minen yi?” A yi e yabi, a naxa, “A na yi bubun bun ma.”

¹⁰ Na xaje n muxu keden yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N mon xetema be injaxon waxati faraxi. Na waxatini i ya naxanla dii xemen barima nen i xa.” Saran yi tixi Iburahima xanbi ra bubun so deen na, a tuli matixi e falan ti xuiin na.

¹¹ Iburahima nun Saran bata yi yelin forideni nun. Saran mi yi noe diin bare.

¹² A yi gele a yete ma, a naxa, “N tan na sote, n bata yelin fore? N kanna fan bata findi xeme fonna ra. N fan sewama nen dii sotodeni ba?”

¹³ Alatala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Nanfera Saran gelexi? Nanfera a a falaxi, a tan mi noe diin bare sanon, bayo a bata fori?”

¹⁴ Nanse na Alatala mi noe naxan lige? N fama nen waxati saxini faraxi, Saran yi dii xemen bari.”

¹⁵ Saran yi gaxu, a yi wulen fala, a naxa, “N mi gelexi de!” A yi a fala a xa, a naxa, “Di! I gelexi nen.”

¹⁶ Na xaje ne yi ti kiraan xon ma, e yi e xun sa Sodoma taan ma. Iburahima yi siga e tideni kira yi.

¹⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “N naxan ligama, n nama na luxun Iburahima ma.

¹⁸ A fama nɛn findideni siya belebele sɛnbɛmaan na. Dunuja siyane birin duban sɔtɔma nɛn a tan barakani.

¹⁹ N na a sugandixi nɛn, alogo a xa a diine nun a bɔnsɔnna muxune birin yamari a e xa kiti kɛndɛn sa tinxinni. Na waxatini, n tan Alatala, n fama nɛn n ma layirin nakamalideni n naxan tongoxi Iburahima xa.”

²⁰ Alatala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Feen naxan falaxi Sodoma kaane nun Gomora kaane xun ma, fe magaxuxin na a ra. E yulubin bata gbo ayi han,

²¹ n fama gododeni nɛn, n sa a mato feen nax- anye birin falaxi e xun ma, xa a na kiini. Xa e birin na feene fari, n fama a kolondeni nɛn na waxatini.”

²² Xɔɲɛ firin yi keli e yi dɛnaxan yi, e yi siga Sodoma taani. Koni Alatala nun Iburahima yi lu yire kedenni.

²³ Iburahima yi a maso a ra, a yi a fala a xa, a naxa, “I muxu ɲaxine nun tinxin muxune halagɛ e bode xɔn ba?

²⁴ Yanyina nde tinxin muxu tonge suulun Sodoma kaane tagi. I na taan kalama nɛn? I mi diɲama Sodoma yamaan ma na tinxin muxu tonge suulunna fe ra ba?

²⁵ ɛn-ɛn, a mi lanma i xa na liga! A mi lan i xa muxu ɲaxin nun tinxin muxun faxa kii kedenni. A mi lan kiti kedenna xa sa muxu ɲaxin nun tinxin muxun ma. A mi lan i xa na liga. Naxan dunuja birin makitima, a mi a ligama tinxinna kiraan xɔn ma ba?”

²⁶ Alatala yi yabin ti, a naxa, “Xa n tinxin muxu tonge suulun li Sodoma taan kui, n diɲama nɛn

Sodoma kaane birin ma na muxu tonge suulunna fe ra.”

²⁷ Iburahima mən yi falan tongo, a naxa, “Marigina, n bata i maxandi i xa diɲa n xa, n xa falani ito ti i xa, bayo n tan kelixi gbangbanna nun bɛndɛn nin.

²⁸ Xa i sa a li, tinxin muxu tonge suulun mi na yi, yanyina nde fɔ muxu tonge naanin e nun suulun nan na. I na taan kalɛ bayo muxu suulun bata dasa a ra?” Ala yi a fala, a naxa, “N mi a kalama xa n tinxin muxu tonge naanin e nun suulun li na.”

²⁹ Iburahima mən yi a fala a xa, a naxa, “Yanyina nde, i muxu tonge naanin nan lima na yi.” A yi a fala, a naxa, “N mi na kalama na muxu tonge naaninna fe ra.”

³⁰ Iburahima yi a fala, a naxa, “Marigina, n bata i maxandi, i nama xɔlɔ xa n mən falana nde ti i xa. Yanyina nde, i muxu tonge saxan nan lima na yi.” Ala yi a fala a xa, a naxa, “N mi na kalama xa n tinxin muxu tonge saxan li na yi.”

³¹ Iburahima yi a fala, a naxa, “Marigina, i hake lu n xa. Yanyina nde, i muxu mɔxɔɲɛ nan lima na.” Ala yi a fala, a naxa, “N mi na taan kalama na muxu mɔxɔɲɛna fe ra.”

³² Iburahima mən yi a fala, a naxa, “Marigina, yandi, i nama xɔlɔ. N ma maxɔdin dɔnxɛn ni ito ra. Yanyina nde, i muxu fu nan lima na.” Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N mi na taan kalama na muxu fuuna fe ra.”

³³ A to yelin falan tiyɛ e nun Iburahima, Alatala yi siga, Iburahima fan yi xɛtɛ a konni.

19

Sodoma nun Gomora halagi fena

¹ Ninbari waxatini, maleka firin yi so Sodoma taani. Na waxatini, Loti yi dɔxi na taan so dɛɛn na. A to malekane to fɛ, a yi keli, a sa e ralan kiraan xɔn ma. A yi a xinbi sin, a yɛtagin yi lan bɔxɔn ma.

² Loti yi a fala e xa, a naxa, “N kanne, yandi, ɛ xa so n konni. ɛ xa ɛ sanne maxa, ɛ mɔn xa xi be to. Na xanbi, tila xɔtɔnni ɛ nɔɛ sigɛ ɛ sigatini.” Malekane yi a fala, e naxa, “ɛn-ɛn! Fɔ nxu xa xi taan tagini to kɔɛɛn na.”

³ Koni Loti yi a yixɔdɔxɔ han e yi siga a konni. A yi donse faɲin nafala e xa, a yi buru ratetaren gan e xa. E yi e dɛge.

⁴ Sa waxatin mi yi a lixi nun, Sodoma kaane yi Loti a banxin nabilin. Keli banxulanne ma, sa dɔxɔ xɛmɛ fonne ra, e birin yi na nun.

⁵ E yi Loti xili, e a maxɔdin, e naxa, “Na muxune minɛn yi, naxanye soxi i konni to ɲinbanna ra. E ramini nxu ma, nxu xa nxu makoon naba e ra alo ɲaxanla.”

⁶ Loti yi mini a banxin kui a ti dɛɛn na, a yi na dɛɛn nagali.

⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “ɛn-ɛn! Ngaxakedenne, ɛ nama fe ɲaxin liga.

⁸ N ma dii tɛmɛ firin be naxanye mi xɛmɛ feen kolon. N bata tin a ma, n xa ne sa ɛ sagoni, ɛ xa feen birin liga e ra ɛ waxi naxan xɔn ma, alogo ɛ nama sese liga n ma xɔɲene ra, bayo n tan bata findi e yatigin na.”

⁹ Na muxune yi a fala Loti xa, e naxa, “Mini i ya xɔɲene nan na nxu yɛtagi. I mi nɔɛ kitin sɛ nxu

konni. Xa i mi i kata, nxu fama fe xəɓen dɔxɔdeni i ra nən dangu e tan na.” E yi sɔnsɔn Loti ra, alogo e xa dɛɛn kala.

¹⁰ Na maleka firinna yi Loti suxu, e yi a raso banxin kui, e dɛɛn balan e xun ma.

¹¹ Malekan yi ganla xunna kala, naxanye yi tixi dɛɛn na, e birin yi findi danxutɔne ra, keli banxulanne ma sa dɔxɔ xɛmɛ fonne ra han e mi yi sese toma fa. Kiraan yi yifu e ma.

¹² Na maleka firinna yi Loti maxɔdin, e naxa, “Muxuna nde i xa be? Hali a findixi i bitanna nan na, i ya dii xɛmɛne nun i ya dii tɛmɛne, e nun i ya muxune birin, i xa e birin namini taani ito kui

¹³ bayo nxu fama a halagideni. Alatala bata maxandi xui gbegbe mɛ taa yi kaani itoe wali kobine fe ra. Alatala yi nxu rafa, a nxu xa fa taani ito halagi.”

¹⁴ Loti yi siga, a a fala a bitanne xa, a naxa, “Ɛ keli be mafurɛn! Alatala fama be kaladeni iki sa.” E yi a miri a sabaan nan na.

¹⁵ Na subaxan ma, malekane yi digi Loti ra, e yi a fala a xa, e naxa, “Keli! I ya ɲaxanla tongo, e nun i ya dii tɛmɛ firinna naxanye be. Ɛ xa keli be alogo ɛ nama halagi ɛ nun taani ito hake kanne.”

¹⁶ A to wa a madigan feni nun, malekan yi Loti suxu a yiin ma, e nun a ɲaxanla, sa a dii tɛmɛ firinna fari. E yi e ramini taan kui, bayo Alatala bata yi kininkinin e ma.

¹⁷ Malekan to e ramini, keden yi a fala Loti xa, a naxa, “I gi, alogo i niin xa ratanga. I nama i xanbi rato de! I nama i mati taani ito rabilinna yire yo yi. Xa i mi waxi a xɔn i xa halagi, siga na geyane yireni.”

18 Loti yi a fala, a naxa, “En-en, n Marigina, n bata i maxandi, n mi nœ na ligε.

19 N na a kolon, i bata hinar n tan i ya walikεen na. I bata kininkinin n ma han! I bata n niin natanga. Koni, n tan mi nœ n giye han geyaan ma, xa na mi a ra n faxama nen.

20 Yandi, i bata taa xurudini ito to? Na nan masoxi n na. Tin, n xa siga, n xa sa lu na. A lu, n xa siga menni, taa xurudidin na a ra! N niin xa ratanga!”

21 Malekan yi a fala, a naxa, “N bata tin na birin ma. N mi na taan kale.

22 Siga mafuren, bayo han i sa soma waxatin naxan yi, n mi nœ fefe ligε.” Na nan a toxi, na taan xili saxi Soyari.*

23 Sogen yi tema waxatin naxan yi, Loti yi so Soyari taan kui.

24 Na waxatini, Alatala yi dole teen nagodo Sodoma taan nun Gomora taan ma.

25 A yi na taane halagi e nun na lanbanna birin, folo sansine ma, sa doxo muxune ra naxanye birin doxi na taane kui.

26 Loti a naxanla yi a yeen naxete a xanbi ra, a yi findi foxo geme tixin na.

27 Na subaxan ma, Iburahima yi keli, a a xunsa na yiren ma e nun Alatala e bode to denaxan yi.

28 A to a yeen nasiga Sodoma taan nun Gomora taan ma, e nun na taane rabilinna birin, a yi tuti gbeen to, a tema na yi alo sulun teen† tutina.

29 Ala to yi na taane kalama nun, a yi mirixi Iburahimaa fe ma. Na nan a toxi, Ala yi Loti

* **19:22: Soyari** bunna neen fa fala “A xurina.” † **19:28: Sulun teen** mon falama yirena nde yi fa fala “**Furu teena.**”

ratanga na gbalon ma, a yi na taane kalama wax-
atin naxan yi, Loti yi dɔxi denaxan yi.

Loti nun a dii tɛmɛ firinna

³⁰ Loti bata yi gaxu lu feen na Soyari taan kui. A yi keli na, a siga geyaan fari a sa dɔxɔ mɛnni e nun a dii tɛmɛ firinna faran yinla kui.

³¹ Lɔxɔna nde, a dii tɛmɛ singen yi a fala a xunyɛn xa, a naxa, “En baba bata fori. En denaxan yi, xɛmɛ yo mi be en dɔxɔma naxan xɔn ma alo adaman darixi kii naxan yi.

³² Fa be, en xa dɔlɔn so en baba yii han a xunna yi keli alogo en xa xi a xɔn ma, alogo en xa diin sɔtɔ. Na xa findi a bɔnsɔnna ra.”

³³ Na kɔɛɛn na, e yi dɔlɔn fi e baba ma, a dii tɛmɛ singen yi xi a baba xɔn ma. A mi a xun ma fe yo kolon, a diin sa waxatina hanma a keli waxatina.

³⁴ Kuye to yiba, a dii tɛmɛ singen yi a fala a xunyɛn xa, a naxa, “A bata jan, n tan nun n baba bata xi yire kedenni to. To kɔɛɛn na, i tan nan nun n baba xima yire kedenni. Na yanyini en nɔɛ bɔnsɔnna fiyɛ a ma.”

³⁵ Na kɔɛɛn mɔn na, e yi dɔlɔn fi e baba ma, a xunyɛn fan yi xi a baba xɔn ma. A mi a xun ma fe yo kolon, a diin sa waxatina, e nun a keli waxatina.

³⁶ Loti a dii tɛmɛ firinna yi fudikan e baba a diin na.

³⁷ Na dii tɛmɛ singen to diin bari, a a xili sa “Moyaba.” Na nan findi Moyaba kaane birin benban na. Han iki e na yi.

³⁸ A dii tɛmɛ firinden fan yi diin bari, a a xili sa “Bɛn-Ami.” Na nan findi Amonine birin benban na. Han iki e na yi.

20

Ibrahimia nun Abimeleki

¹ Ibrahimia yi siga Negewi yamanani. A yi dɔxɔ Kadesi nun Suru tagi. Na xanbi ra, a yi siga Gerari taani, a yi waxati ti mɛnni.

² Ibrahimia yi a ɲaxanla Saran ma fe fala, a naxa, “N xunyɛn ɲaxalanmaan nan a ra.” Abimeleki, Gerari mangan yi Saran tongo.

³ Kɔɛɛn to so, Abimeleki xima, Ala yi a yɛɛ yita a ra xiyeɛni, a naxa, “I faxama nɛn ɲaxanli ito a fe ra, i naxan tongoxi, bayo xɛmɛ taa ra dɔxɔn na a ra.”

⁴ Na waxatini, Abimeleki munma yi a maso a ra. A yi a yabi, a naxa, “N Marigina, i bɔnsɔn tinxinxin kalama nɛn?”

⁵ Ibrahimia a fala nɛn n xa, fa fala ɲaxanli ito a xunyɛn ɲaxalanmaan nan a ra. ɲaxanla fan yi a fala n xa, a tada nan Ibrahimia ra. N naxan ligaxi, n na ligaxi n bɔɲɛ fixɛn nan na.”

⁶ Na xiyeɛni Ala mɔn yi a fala a xa, a naxa, “N tan yati, n na a kolon i feen naxan ligaxi, fe kobi xa mi a ra. N tan nan a ligaxi, i mi nɔxi yulubi ligɛ n na. Na nan a toxi n mi a luxi i xa a findi i ya ɲaxanla ra.

⁷ Iki, ɲaxanli ito raxɛɛ a xɛmɛn ma. Nabiin nan a ra. A Ala maxandima i xa nɛn alogo i niin xa ratanga. Koni xa i mi a raxɛɛ a xɛmɛn ma, a kolon, i faxama nɛn i tan nun i ya muxune birin.”

⁸ Abimeleki yi keli sinma, a yi a kuntigine birin malan. Feen naxan birin danguxi, a yi a yɛba e xa. E yi gaxu han a dangu ayi.

⁹ Abimeleki yi Ibrahimia xili a konni. A yi a maxɔdin, a naxa, “N haken mundun ligaxi i ra, i

xa n tan nun n ma yamaan findi yulubi kanne ra?
I bata fe liga n na, feen naxan mi lan a xa liga.

¹⁰ Nanfe a ligaxi i xa na raba?”

¹¹ Iburahima yi a fala, a naxa, “N na falaxi nen, a be kaane mi gaxuxi Ala yee ra. E n faxama nen n ma jaxanla fe ra.

¹² Nɔndin nan a ra, n xunyɛn na a ra. Nxu birin baba keden, koni nxu nga keden mi a ra. A mɔn findixi n ma jaxanla ra.

¹³ Ala to n namini n baba konni, n yi a fala n ma jaxanla xa, n naxa, ‘I hinanna yitama n na ikiini: En na siga dɛdɛ, i xa a fala a n xunyɛn nan i tan na.’”

¹⁴ Abimeleki yi yexɛɛne nun siine nun jingene nun konyi xɛmɛne nun konyi gilɛne tongo, a yi e birin so Iburahima yii. A mɔn yi a jaxanla Saran naxɛtɛ a ma.

¹⁵ A yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N ma bɔxɔn dɛɛn bata rabi i xa. I na wa lu feni dɛdɛ bɔxɔni ito ma, lu mɛnni.”

¹⁶ A yi a fala Saran xa, a naxa, “N bata gbeti gbanan wuli keden so i tada yii i solona seen na i tan nun i sigati boden birin yee xɔri alogo i xa xunna kenla sɔtɔ.”

¹⁷ Iburahima yi Ala maxandi, na waxatini Ala yi Abimeleki rakɛndɛya alogo a jaxanla nun a konyi gilɛne xa nɔ diin barideni.

¹⁸ Alatala bata yi dii baritareyaan nagidi nun Abimeleki a muxune ma Iburahima a jaxanla Saran ma fe ra.

21

Isiyaga bari lɔxɔna

¹ Alatala yi hinan Saran na, a a falan nakamali.

² Saran yi fudikan. A yi diin bari Iburahima xa a foriyani Ala waxatin naxan fala a xa.

³ Iburahima yi a diin xili sa Isiyaga, Saran naxan sɔtɔxi a xa.

⁴ A yi a dii Isiyaga banxulan a xii solomasεxεde lɔxɔni alo Ala a yamari kii naxan yi.

⁵ Iburahima bata yi ηεε kεmε sɔtɔ siimayaan na, Isiyaga bari waxatin naxan yi.

⁶ Saran yi a fala, a naxa, “Ala bata n nagele sεwani. Muxun naxanye na n ma dii Isiyaga bari feen mε, en birin sεwama nεn.”*

⁷ A mɔn yi a fala, a naxa, “Nde yi nɔε a fale Iburahima xa a lɔxɔna nde fama a lideni, Saran findima dii ngan na nεn? Koni n tan bata diin bari a xa a xεmε foriyani.”

Iburahima yi Hagara kedi

⁸ Diin to gbo, e yi a dεεn ba xijηen na. Iburahima yi sεwa sumunna belebele yitɔn, a dii Isiyaga dεε ba lɔxɔni.

⁹ Misiran kaan Hagara diin naxan barixi Iburahima xa, Saran yi na diin to gele.

¹⁰ A yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Konyi ηaxanli ito nun a diin kedi. E nun n ma dii Isiyaga nama lu kεε kedenni.”

¹¹ Na falan mi rafan Iburahima ma a diina fe ra.

¹² Koni Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I nama xɔlɔ i ya diina fe ra e nun i ya konyi ηaxanla. Saran na feen naxan birin maxɔdin i ma, a birin liga a xa, bayo naxanye yatεma i bɔnsɔnna ra, ne minima Isiyaga bɔnsɔnna nin.

* **21:6: Isiyaga** bunna nεεn fa fala “A gelema.”

¹³ N siyana nde fan naminima nɛn i ya konyi naxanla diini, bayo i ya diin nan a fan na.”

¹⁴ Iburahima yi keli subaxan ma. A yi burun nun kidi sagbaan tongo igen yi naxan kui. A yi na birin nate Hagara xun ma, a yi diin so a yii, a yi e birin kedi. Hagara yi a xun ti tonbon yiren na de naxan xili “Beriseba.”

¹⁵ Igen to naxan a kidi sagbaan kui, a yi a diin sa wudidin bun ma.

¹⁶ A yi siga, a sa dɔxɔ a danna xalimakuli wolide keden nɔxɔndɔn yi. A yi a fala, a naxa, “N mi nɔɛ n yɛɛn tiyɛ n ma diin faxamatɔn na.” A yi siga, a sa dɔxɔ a danna, a yi lu tɛ a ma, a wuga.

¹⁷ Ala yi diin wuga xuiin mɛ kore. Alaa malekan yi Hagara xili, a yi a maxɔdin, a naxa, “Hagara nanse i sɔtɔxi? I nama gaxu bayo Ala bata diin wuga xuiin mɛ kore.

¹⁸ Keli i ti! I ya diin tongo i yii firinna ra, i xa a suxu, bayo n na a findima siya gbee kannan na.”

¹⁹ Ala yi Hagara yɛɛn nabi, a yi xɔɲinna to, igena a kui. A yi na kidi sagbaan tongo, a sa igen sa a kui. A yi igen fi a diin ma.

²⁰ Ala yi a yengi lu diin xɔn ma han a yi gbo. A yi siga a sa dɔxɔ tonbonni. A yi findi xalimakuli wonla ra.

²¹ A yi dɔxɔ Paran tonbonni. A nga yi Misiran kaa naxalan keden fen a xa.

Iburahima layirin naxan xidi e nun Abimeleki tagi

²² Na waxatini, Abimeleki nun a sofa mangana Pikoli, ne yi fa Iburahima li, e a fala a xa, e naxa, “Ala luxi i xɔn ma i ya feen birin yi.

23 I kɔlɔ n xa Ala xinli, fa fala i mi n yanfe, i mi n ma diine yanfe, i mi n mamandenne fan yanfe. I xa hinan n na e nun bɔxɔni ito muxune, i denaxan yi, alo n na a liga i xa kii naxan yi.”

24 Iburahima yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ Ala yi.”

25 Iburahima yi a mawuga Abimeleki xa, a walikene bata a xɔjinna ba a yii.

26 Abimeleki yi a yabi, a naxa, “N ma kolon naxan na feen ligaxi i ra. I mi dentegeni ito saxi n xa, fɔ to n tan yi fa a kolon.”

27 Iburahima yi yexene nun siine nun jingene tongo, a yi e so Abimeleki yii. E yi layirin tongo e bode xa.

28 Iburahima yi yexee dii solofere tongo, a yi e sa e danna.

29 Abimeleki yi a maxadin, a naxa, “Nanfera, i na yexee dii soloferene saxi e danna?”

30 Iburahima yi a yabi, a naxa, “N ne soma nen i yii, alogo i xa a kolon, a n tan nan xɔjinni ito gexi.”

31 Nanara, menna xili saxi Beriseba, bayo e firinna birin e kɔlɔ menna nin.†

32 E yi layirin tongo e bode xa Beriseba. Na dangu xanbini, Abimeleki nun a sofa mangana Pikoli, e yi ti kiraan xɔn ma xete Filisiti bɔxɔni.

33 Iburahima yi tamaro wudi bili keden si Beriseba bɔxɔn ma. A yi Alatala maxandi a xinla ra, Habadan Ala.

34 Iburahima jee wuyaxi ti nen Filisiti bɔxɔni.

† 21:31: **Beriseba** bunna nen fa fala “Marakɔlɔ xɔjinna.”

22

Iburahimaa saraxana

¹ Na feene dangu xanbini, Ala yi Iburahima keɲaan feɲefeɲe. A yi a xili, a naxa, “Iburahima.” Iburahima yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

² Ala yi a fala a xa, a naxa, “I ya diin tongo, Isiyaga, i ya dii keden peena, naxan nafan i ma, i xa a xali Moriya yamanani geyaan fari, n na deɲaxan yita i ra. I xa a ba n xa saraxa gan daxin na.”

³ Subaxan ma, Iburahima yi keli, a yi doxo seni tan a sofanla fari. A yi a walike firin tongo e nun Isiyaga, a diina. Iburahima yi yegeni bo naxan findima tee yitan seen na saraxa badeni. A yi siga yireni Ala deɲaxan yitaxi a ra.

⁴ Na xii saxande loxoni, Iburahima yeen yi ti na yire makuyen na, a sigama deɲaxan yi.

⁵ A yi a fala a walike firinna xa, a naxa, “E tan nun sofanla xa lu be. Nxu nun n ma diin sigama geyaan fari Ala batudeni. Na waxatini nxu mon xetema han be.”

⁶ Iburahima yi na yegen doxo Isiyaga xun ma, a diina. A mon yi tee wolonna nun filen xali. E sigan tima e firinna.

⁷ Isiyaga yi a baba Iburahima xili, a naxa, “N baba.” A yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra, n ma diina.” Isiyaga yi a baba maxodin, a naxa, “N bata a to yegen nun tee wolonna en yii, koni yexee diin minen yi en naxan bama saraxan na?”

⁸ Iburahima yi a yabi, a naxa, “N ma diina, Ala yatin nan yexee diin fima en ma, en naxan bama saraxa gan daxin na.” E sigan tima e firinna.

⁹ E to e soden li, Ala denaxan yitaxi a ra, Iburahima yi saraxa ganden nafala mɛnni, a yi yegen sa na. A yi a diin xidi, Isiyaga. A yi a rate na saraxa ganden fari, a yi a dɔxɔ yegen fari.

¹⁰ Na xanbi ra, a yi filɛn tongo, a yi a yiini bandun, a xa a diin kɔɛ raxaba,

¹¹ koni Alatalaa malekan yi a xili kore, a naxa, “Iburahima hɛ, Iburahima hɛ!” Iburahima yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

¹² Malekan yi a fala, a naxa, “Banxulanni ito lu na. I nama fe ɲaxi yo liga a ra. N bata a kolon i gaxuxi Ala yɛɛ ra. N mɔn bata la a ra, i mi tondixi i ya dii kedenna fideni n ma saraxan na.”

¹³ Iburahima yi a yɛɛn naxɛɛ a xanbi ra, a yi yɛxɛɛ kontonna to fɔtɔnna yii ra, a ferɪ firinna kankanxi ɲansanni. A yi sa na yɛxɛɛ kontonna tongo, a fa a ra. A yi na ba saraxan na a diin ɲɔxɔn na.

¹⁴ Iburahima yi na yiren xili sa “Alatala nan fama a ra.” Nanara, han iki a falama “Alatala nan fama a ra a geyaan fari.”

¹⁵ Alatalaa malekan mɔn yi Iburahima xili kore.

¹⁶ A yi a fala a xa, a naxa, “N bata n kolɔ n yɛɛni, Alatalaa falan ni ito ra. Bayo i bata ito liga, i mi tondi i ya dii kedenna ma n xa,

¹⁷ n na i barakama nɛn han! I bɔnsɔnna wuyama ayi nɛn alo saren naxanye koren ma, xa na mi a ra e wuyama ayi nɛn alo mɛɲɛnsinna naxan malanxi baa dɛɛn na. I bɔnsɔnna e yaxune nɔma nɛn.

¹⁸ Dunuɲa siyane birin duban sɔtɔma nɛn i tan bɔnsɔnna barakani, bayo i bata n xuiin suxu.”

¹⁹ Iburahima yi xɛɛɛ a walikɛne yireni. E birin yi siga Bɛriseba, bayo Iburahima yi dɔxi mɛnna nin.

²⁰ Na feene birin to dangu, Iburahima yi a mε, a Milika bata diini itoe bari a xunyεn Nahori xa:

²¹ A dii singena Yusu nun na xanbiratəna Busi nun Arami baba Kεmuyeli

²² nun Kesede nun Xaso nun Pilidasi nun Yidilafi e nun Betuyeli.

²³ Betuyeli Rebeka nan sətə. Milika nan na dii solomasεxεn bari Iburahima xunyε Nahori xa.

²⁴ Nahori a konyi naxanla, na yi xili nεn Reyuma. A yi diine bari. Na diine yi xili nεn: Teba nun Gaxami nun Tahaka e nun Maka.

23

Iburahimaa muxu maluxundena

¹ Saran nεε kεmε nεε məxəjεn nun solofere nan sətə siimayaan na.

² A yi faxa Kiriyați-Aruba yi, naxan mən xili “Xebiron,” Kanan bəxəni. Iburahima yi a naxanla saya feen liga, a yi a wuga.

³ Iburahima yi keli, a naxalan binbin saxi dεnaxan yi, a yi siga Xitine fεma. A yi sa falani ito ti e xa, a naxa,

⁴ “Xəjεn nan n tan na ε tagi be. N bata ε maxandi, ε gaburu yiren fi n ma, n nəε n ma naxanla maluxunε dεnaxan yi.”

⁵ Xitine yi a yabi,

⁶ e naxa, “Nxu kannə, i tuli mati nxu ra a fajin na! Alaa muxu gbeen nan i ra nxu tagi. I na wa i ya naxanla maluxun feni nxə gaburu yire yo yi, i sagoon na a ra. Nxu tan tagi be, muxu yo mi na naxan nəε tondε i xa, i ya naxanla maluxundeni a gaburu yireni.”

⁷ Iburahima yi keli. A yi a xinbi sin mɛn kaane xa, Xiti bɔnsɔnna.

⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “Xa ε bata tin, n xa nɔ n ma ɲaxanla maluxundeni ε gaburu yireni, n fan bata ε maxandi ε xa nɔ n ma maxandin nadangudeni, Soxara a dii Eferon ma

⁹ alogo a xa Makipela faranna so n yii. Bayo, n na a kolon a tan nan gbee mɛnna ra, na mɔn a xɛɛn nan dɛxɔn. A xa na sara n ma ε yɛɛ xɔri, alogo birin xa a kolon, na bɔxɔn bata findi n ma muxu maluxunden na.”

¹⁰ Eferon Xiti kaan yi tixi a yamaan tagi. A yi Iburahima yabi a xuini texin na alogo Xitine nun muxun naxanye birin yi malanxi taan so dɛɛn na, e xa nɔ a falan namɛdeni.

¹¹ “Nba, n bata i maxandi, n kanna, i tuli mati n na. ɛn-ɛn, n bata xɛɛn nun faranni ito fi i ma n bɔnsɔnna yɛɛ xɔri. I ya ɲaxanla maluxun mɛnni.”

¹² Iburahima mɔn yi a xinbi sin, yamaan birin yɛɛ xɔri.

¹³ A yi falan ti Eferon xa, a naxa, “I fan xa i tuli mati n na. N ni i ya xɛɛn saren fima nɛn. A rasuxu, yandi, n gbetin naxan soma i yii alogo n xa nɔ n ma ɲaxanla maluxundeni mɛnni.”

¹⁴ Eferon mɔn yi falan tongo,

¹⁵ a naxa, “Nba, i tuli mati n na a faɲin na. Bɔxɔn naxan saren lanma gbeti gbanan kɛmɛ naanin ma, sese mi na ra, i tan nun n tan tagi. I ya ɲaxanla maluxun na.”

¹⁶ Iburahima yi tin Eferon ma falan ma. A yi gbetin tɛngɛ, a naxan ma fe fala a bodene yɛɛ xɔri, Xitine, na gbeti gbanan kɛmɛ naanin yi maliga alo yulane yi darixi a ligɛ kii naxan yi na waxatini.

¹⁷ Eferon ma xεen naxan yi Makipela yi, Mamire sogetede binna e nun faranna naxan na, e nun wudi binla naxanye birin sixi xεen danne ra,

¹⁸ ne birin yi findi Iburahima gbeen na. Na Xitine nun muxun naxanye birin yi malanxi taan so dεen na, e birin yi findi na fe serene ra.

¹⁹ Na birin dangu xanbini, Iburahima yi a ɲaxanla Saran maluxun na faranna ra Makipela xεen ma, naxan Mamire yεtagi, Xebiron yi, Kanan bɔxɔni.

²⁰ Na xεen nun na faranna yi ba Xitine gbeeyani, a findi Iburahima gbeen na alogo a xa nɔ a muxu faxaxine maluxundeni mɛnni.

24

Isiyaga nun Rebeka futu xidina

¹ Iburahima bata yi fori. Alatala yi Iburahima baraka kirayaan sifan birin xɔn ma.

² A walikεen naxan fori dangu a walikεen birin na, naxan yengi luxi a yii seen birin xɔn ma, Iburahima yi a fala na xa, a naxa, “I yiin naso n danban bun ma.*

³ N fama i rakɔɔdeni Alatala yi, kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna Ala, alogo i nama ɲaxanla fen n ma diin xa naxan finde Kanan kaan na n dɔxi denaxan yi.

⁴ I sigama n bari bɔxɔn nan ma, n bɔnsɔnni, i mɛnna ɲaxalan keden fen Isiyaga xa, n ma diina.”

⁵ A walikεen yi a yabi, a naxa, “Yanyina nde, na ɲaxanla mi bire n fɔxɔ ra fa bɔxɔni ito yi. Fɔ n xa i

* **24:2:** Mɛn kaane yi na nan ligama e na muxun nakɔɔ waxatin naxan yi.

ya diin xali mənni, i ya bəxəni, i kelixi dənaxan yi ba?”

⁶ Iburahima yi a yabi, a naxa, “I nama n ma diin naxətə n kelideni de!

⁷ Alatala, Ala Naxan Kore, naxan n tongoxi n bari muxune tagi e nun n bənsənni, naxan falan tixi n xa, naxan a kələxi a bəxəni ito soma nən n bənsənnə yii, a tan yatina a malekan nasigama i yə ra nən alogo i xa nə naxanla sətədeni n ma diin xa mənni.

⁸ Xa naxanla mi fa sa tin birə i fəxə ra, i fama nən natangadeni n ma kələn ma, i naxan tongoxi n xa. Koni i nama xətə n ma diin na mənni.”

⁹ Walikəən yi a yiin naso a kanna Iburahima danban bun ma, a yi a kələ na ma.

¹⁰ Walikəən yi nəgəmə fu tongo Iburahima a nəgəməne tagi e nun se fəni gbegbe. A yi keli, a yi siga Nahori a taani, Mesopotamiya yamanan kəmə n fəxəni.

¹¹ Ninbari waxatini, a yi xəninna li naxan gexi taan fari ma. A yi nəgəməne rafelen mənni. Naxanle yi fama ige badeni na xəninna nan na.

¹² A yi Ala maxandi, a naxa, “Alatala, n kanna Iburahimaa Ala, n bata i maxandi alogo n ma sigatiin xa findi xunna kenla ra n xa to. I xa hinan n kanna Iburahima ra.

¹³ I bata n to xəninna dəxən ma, taan sungutunne fama ige badeni dənaxan yi.

¹⁴ N sungutunna nde maxədinma nən, a xa a ige ba seen so n yii, n yi igen min. Xa a li, a n yabi iki, a naxa, ‘I xa igen min, n mə n xa igen so i ya nəgəməne fan yii,’ n na a kolonma nən na waxatini, i ya naxalan sugandixin yatin nan na ra Isiyaga xa,

i ya walikena. Na waxatini n na a kolonma nen, a i bata hinan n kannu ra.”

¹⁵ Benun a xa yelin na falan tiye, Rebeka yi fa, Betuyeli a dii temena, Nahori nun Milika mamandenna. Nahori, Iburahima xunyennan a ra. A feyenn yi dōxi a tungunna fari.

¹⁶ Sungutun tofajin nan yi a ra, naxan mi yi xeme feen kolon. A yi godo xajin deen na, a yi a feyenn nafe igen na, a man yi te.

¹⁷ Iburahimaa walikenn yi a gi, a sa a ralan. A yi a fala a xa, a naxa, “Yandi, a lu n xa igena nde min, naxan i ya feyenn kui.”

¹⁸ A yi a yabi, a naxa, “Nba, igen min.” A yi a feyenn nagodo a tungunna fari, a yi igen so a yii.

¹⁹ A to yelin igen soe a yii, a yi a fala a xa, a naxa, “N ni igen bama nen i ya nōgōmene fan xa alogo e birin xa wasa igen na.”

²⁰ A yi igen sa xuruse mindeni, a man yi siga a giye a sa ige gbete sege. Nōgōmene birin yi wasa igen na.

²¹ Xemeni ito yi a dundu, a yi a miri, yanyina nde, Alatala bata n ma sigatiin nasōya n xa.

²² Nōgōmene to yelin igen minje, xemeni ito yi xema wuredin so sungutunna yii naxan sama jōenn na, na garamu sennin liye, e nun xema yiikōeraso firin, naxan garamu keme liye.

²³ A yi a maxadin, a naxa, “Nde a dii i tan na? Yandi, a fala n xa, xa yigiyana nde i baba konni, nxu xa xi na to kōenn na?”

²⁴ A yi a fala a xa, a naxa, “Betuyeli a diin nan n na, Milika nun Nahori mamandenna nan n na.”

25 Naxanli ito mən yi a fala, a naxa, “Nxu konni sɛxɛn nun ɲɔxɔndede gbegbeen na, yigiyaden fan na ε luma dɛnaxan yi.”

26 Xɛmɛni ito yi a xinbi sin Alatala yetagi.

27 A yi a fala, a naxa, “Alatala, n kanna Iburahimaa Ala, n bata i tantun. I hinanma n kanna Iburahima ra waxatin birin. I ya lannayaan mi kale. N ma sigatini, Alatala, n xunna tixi yiren nan na, dɛnaxan findixi n kanna Iburahima xunyɛn konna ra.”

28 Sungutunni ito yi a gi siga a konni, a sa xɔɲɛni ito a fe fala a nga xa.

29 Rebeka tadana nde yi na naxan xili Laban. A yi mini mafuren, a yi siga xɔɲin dɛɛn na xɛmɛn tixi dɛnaxan yi.

30 A bata yi ɲɔɛrasoon nun yiikɔɛrasoon to a xunyɛn ɲaxalanmaan yii. A mən bata yi a xunyɛn dɛntɛgɛ xuiin mɛ xɛmɛna falana fe ra. A yi siga xɛmɛni ito yireni a tixi xɔɲinna fɛma e nun ɲɔgɔmɛne.

31 A yi a fala a xa, a naxa, “Fa be, Alatala barakan fixi naxan ma. Nanfera i tixi tandeni? N bata banxini tɔn i yigiyadena e nun ɲɔgɔmɛne lan e xa lu dɛnaxan yi.”

32 Xɛmɛni ito yi so Laban konni. Laban yi goronna ragodo ɲɔgɔmɛne fari. A sɛxɛn so e yii e nun ɲɔxɔndedɛna e naxan donma. A yi igen fan so xɛmɛni ito yii, e nun muxun naxanye birin biraxi a fɔxɔ ra, alogo e xa e sanne maxa.

33 A yi fa donseen na e xa, koni a yi a fala, a naxa, “N mi n dɛgema singe, fɔ n xa falan ti ε xa, n lanma n xa naxan yita ε ra.” Laban yi a fala a xa, a naxa, “Falan ti xɛ.”

³⁴ Xεmεni ito yi a fala, a naxa, “N tan Iburahimaa walikεεn nan n na.

³⁵ Alatala bata baraka gbegbeen nagidi n kanna Iburahima ma. A bata findi nafulu kanna ra, bayo Ala bata xuruseen sifan birin fi a ma e nun gbetin nun xεmaan nun walikε xεmεne nun walikε naxanle nun nɔgɔmεne nun sofanle. Ala bata na birin fi a ma.

³⁶ N kanna Iburahima a naxanla Saran, hali a to yi forixi, a yi diin bari a ma. A kεεn birin soxi diini ito nan yii.”

³⁷ “Iburahima n nakɔlɔxi nεn, a naxa, ‘I nama naxanla tongo n ma diin xa naxan findε Kanan kaan na n dɔxi dεnaxan yi.

³⁸ I xa siga n baba denbayani n bɔnsɔnni alogo i xa naxanla fen n ma diin xa mεnni.’

³⁹ Na waxatini, n yi n kanna maxɔdin, n naxa, ‘Xa na naxanla fa tondi biradeni n fɔxɔ ra go?’

⁴⁰ A yi n yabi, a naxa, ‘N sigan tima Alatala naxan yεtagi, na fama nεn a malekan biradeni i fɔxɔ ra alogo i ya sigatiin xa sɔnɔya. I fama nεn naxanla tongodeni n ma diin xa n bɔnsɔnni, n baba denbayani.

⁴¹ Na waxatini i na siga n bɔnsɔnna tagi, xa e mi fa sa sungutunna so i yii, i bata ratanga n ma marakɔlɔn ma.’ ”

⁴² “N to xɔɔinna yiren li, n yi maxandin ti, n naxa, ‘Alatala, n kanna Iburahimaa Ala, xa i bata a nεnige n xa, i xa n ma sigatiin nasɔnɔya,

⁴³ i yεεn ti n na xɔɔinna dεxɔn ma. N fama nεn sungutunna nde maxɔdindeni naxan fama ige badeni, a a xa igen so n yii naxan a fεɔnεn kui alogo n xa n min.

44 Xa a n yabi, a naxa, “Igen min, n na igen bama nɛn i ya ɲɔgɔmɛne fan xa, e min,” n na a kolonma nɛn na waxatini, Alatalaa sungutun sugandixin yatin nan na ra n kanna Ibrahima a diin xa.”

45 “Benun n xa yelin na falan tiyɛ n yɛtɛ ma, Rebeka yi fa, fɛɲɛn dɔxi a tungunna fari. A yi godo xɔɲin dɛɛn na, a yi igen ba. N yi a maxɔdin, n naxa, ‘Yandi igen so n yii, n xa n min.’

46 A yi a fɛɲɛn nagodo mafuren a tungunna fari, a yi a fala n xa, a naxa, ‘Igen min, i na yelin igen minɲɛ, n na igen soma nɛn i ya ɲɔgɔmɛne fan yii.’ N yi n min, a mɔn yi igen so ɲɔgɔmɛne yii.

47 N yi a maxɔdin, n naxa, ‘Nde a dii i tan na?’ A yi n yabi, a naxa, ‘Betuyeli a diin nan n na, Nahori nun Milika mamandenna nan n na.’ N yi xɛma wuredin so a ɲɔɛɛn na, n mɔn yi xɛma yiirasone so a yii kɔɛɛn na.

48 N yi n xinbi sin Alatala yɛtagi. N yi Alatala tantun, n kanna Ibrahima Ala, bayo a bata n ti kira faɲin xɔn ma alogo n xa n kanna xunyɛna dii ɲaxalanmaan tongo a diin xa.

49 Iki, a fala n xa, xa i hinanma n kanna ra lannayani. Xa na mi a ra, n sigama nɛn yire gbɛtɛ yi.”

50 Laban nun Betuyeli yi a yabi, a naxa, “Alatala nan feni itoe ragidixi. Nxu mi na matandɛ.

51 Rebeka nan tixi i yɛtagi ito ra. A xali i yii, alogo a xa findi i kanna diina ɲaxanla ra, alo Alatala a fala kii naxan yi.”

52 Ibrahima walikɛɛn to na fala xuine mɛ, a yi a xinbi sin Alatala yɛtagi.

53 Na xanbi ra, a yi muran gbeti daxin nun xεma daxin nun dugine ramini a goronne ye, a e so Rebeka yii. A yi Rebeka nga nun a tada fan ki.

54 Iburahima a walikεεn nun a fɔxɔrabirane, e birin yi e dεge, e igen min, e yi so e sadeni.

E to keli xɔtɔnni, Iburahimaa walikεεn yi a fala Rebeka nga nun a tada xa, a naxa, “E a lu fa n xa xεtε n kanna konni.”

55 E yi a fala, e naxa, “Sungutunni ito xa lu be singen, a xa xii fu jɔxɔn liga be waxatini ito yi, na xanbi ra, i siga.”

56 Walikεεn mɔn yi e yabi, a naxa, “E nama n makankan be. Alatala bata n ma sigatiin findi n ma xunna kenla ra. E a lu fa n xa xεtε n kanna konni.”

57 E yi a fala, e naxa, “En sungutunni ito xili ba, en na a maxɔdin, en xa a jɛnigen kolon.”

58 E yi Rebeka xili, e yi a maxɔdin, e naxa, “I waxi siga feni ba, ε nun xεmɛni ito?” Rebeka yi a yabi, a naxa, “Ɔn, n waxi siga feni.”

59 E yi e xunyεn Rebeka so e yii e nun jaxanla naxan yi a maxuruma. E nun Iburahima walikεεn nun a muxune yi siga.

60 E yi duba Rebeka xa, e naxa, “I tan nxu xunyεna. Ala xa i yixεtene rawuya ayi han wuli wuli wuyaxi, e nɔɔn sɔtɔ e yaxune xun na.”

61 Rebeka nun a walikε jaxanle yi dɔxɔ jɔgɔmɛne fari, e yi bira Iburahima a walikεεn fɔxɔ ra, e birin yi siga.

62 Isiyaga bata yi keli Lahayi Royi xɔjinna yireni. A yi siga Negewi bɔxɔni, a sa dɔxɔ na.

63 Ninbanna nde ra, a minixi a masigadeni, a yi jɔgɔmɛne to fε.

⁶⁴ Rebeka to Isiyaga to, a yi tungan ɲəgəməne fari, a godo bəxəni.

⁶⁵ A yi walikεen maxədin, a naxa, “Muxun mundun ito ra naxan fama en nalandeni xεen ma?”

⁶⁶ Iburahima a walikεen yi a yabi, a naxa, “N kanna nan na ra.” Nayi, a yi dugin so a yεtagin xun na.

Walikeni ito yi a fala Isiyaga xa, a feen naxanye birin ligaxi.

⁶⁷ Na xanbi ra, Isiyaga yi Rebeka tongo, a yi a xali bubuna nde kui, a nga Saran yi dəxi dənaxan yi nun. Rebeka yi findi a ɲaxanla ra. A yi a xanu. Isiyaga nga faxa sunun yi ba a ma Rebekaa fe ra.

25

Iburahima faxa fena

Taruxune Singen 1.32,33

¹ Iburahima mən yi ɲaxalan gbεten tongo naxan xili Keturaa.

² Na ɲaxanla yi diine bari a xa. Na diine yi xili: Simiran nun Yokan nun Medan nun Midiyan nun Yisebaki e nun Suwa.

³ Yokan yi Saba nun Dedan bari. Dedan yixεtene findixi Asuri kaane nan na, e nun Letusin kaane nun Leyumin kaane.

⁴ Midiyan ma diine nan Efa nun Efere nun Xanəki nun Abida nun Elida ra. Keturaa diine nan e birin na.

⁵ Seen naxan birin findi Iburahima gbeen na, a yi a birin so Isiyaga yii.

⁶ Naxanye findi a konyi ɲaxanle diine ra, a yi e ki a siimayani. A yi e rasiga yireni, dənaxan makuya a dii Isiyaga ra sogetede mabinni.

⁷ Iburahima a siimayaan yi siga han ꞑɛɛ kɛmɛ ꞑɛɛ tonge solofere e nun suulun.

⁸ A to siimaya xunkuyen sɔtɔ, a fori ki fani, a yi faxesa, a yi siga laxira yi.

⁹ A diine Isiyaga nun Sumayila yi a maluxun faranna ra, Makipela, denaxan yi Eferon ma xɛɛn ma, Soxara a diina, Xiti kaana, Mamire fema.

¹⁰ Iburahima na xɛɛn sara Xitine bɔnsɔnna nan ma. E nun a ꞑaxanla Saran, e birin maluxunxi mɛnna nin.

¹¹ Iburahima to faxesa, Ala yi a dii Isiyaga baraka naxan dɔxɔ Lahayi Royi xɔɲinna fema.

Sumayilaa taruxuna

Taruxune Singen 1.28-31

¹² Sumayila bɔnsɔnne xinle nan itoe ra. Saran bata yi a konyi ꞑaxanla Misiran kaa Hagara fi Iburahima ma. Hagara yi Sumayila sɔtɔ.

¹³ Sumayilaa diine xinle ni itoe ra: Nebayoti Sumayilaa dii singen nun Kedari nun Adibeli nun Mibisan nun

¹⁴ Misema nun Duma nun Masa nun

¹⁵ Xadada nun Tema nun Yeturi nun Nafisi e nun Kedema. Na dii fu nun firinna findi Sumayilaa diine nan na.

¹⁶ Na muxu keden kedenna, ne findi bɔxɔ man-gane nan na. E yi e xinle sa e taane xun ma e nun e muxune.

¹⁷ Sumayilaa siimayaan yi dan ꞑɛɛ kɛmɛ ꞑɛɛ tonge saxan nun solofere nin. A yi faxesa, a siga laxira yi.

¹⁸ Sumayila bɔnsɔnna yi dɔxɔ na bɔxɔni denaxan yi Xawila nun Suru tagi. Suru yɛɛn nafindixi Misiran nan ma Asuri kiraan na. E yi dɔxi e ngaxakedenne nan dɛxɔn ma.

Esayu nun Yaxuba

¹⁹ Isiyaga bənsənnə taruxun ni i ra. Isiyaga findi Iburahima a diin nan na.

²⁰ Isiyaga to ɲɛɛ tonge naanin sɔtɔ siimayaan na, a yi Rebeka dɔxɔ, Laban xunyɛ ɲaxalanmana, Betuyeli a dii tɛmɛna. Arami kaane nan e ra, e kelixi Padan-Arami nɛn.

²¹ Koni Rebeka mi nɔ diin barɛ a xa. Isiyaga yi Alatala maxandi a ɲaxanla fe ra a xa nɔ dii barideni. Alatala yi a maxandin nasuxu, Rebeka yi fudikan.

²² Na diine yi lu yɛngɛ e nga kui. A yi a fala, a naxa, “Nanfera n kuina n tɔrɔma?” A yi Alatala maxɔdin.

²³ Alatala yi a yabi, a naxa, “Siya dɔxɔde firin nan i kuini. Kedenna sɛnbɛn gboma nɛn boden xa. Tadan luma nɛn a xunyɛna nɔɔn bun ma.”

²⁴ A diin bari waxatin to a li, e yi a to a gulunne nan yi Rebeka kui.

²⁵ Diin naxan singe bari muxu gbeela nan yi a ra. Fati ma xabe gbegbe kannan yi a ra. E yi a xili sa Esayu.

²⁶ Na xanbi ra, a xunyɛn fan yi bari. A yiin naxutuxi a tada Esayu santinban ma. E yi a xili sa Yaxuba.* Rebeka na diine barima waxatin naxan yi, Isiyaga ɲɛɛ tonge sennin nan yi a ra.

²⁷ Na dii xɛmɛ firinna yi gbo. Esayu yi findi donso fajin na naxan yi wulani sigama. Yaxuba findi muxu maxunbelixin nan na, a tan yi luma bubun nan bun ma.

* **25:26:** Heburu xuini, **Yaxuba** xinla maliga xuina nde ra naxan bunna nɛn fa fala “Santinbana.”

28 Esayu nan yi rafan Isiyaga ma, a sube faxaxine fe ra, koni Yaxuba nan yi rafan Rebeka ma.

29 Ləxəna nde Yaxuba yi pərin nafala. Esayu to so, a xadanxi keli donsoyani.

30 A yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “N mi nəε fefe ra iki. A lu n xa pəri gbeeli ito nde kən.” Na nan toxi a yi xili sa, Edən.†

31 Yaxuba yi a yabi, a naxa, “I ya foriyaan tiden fi n ma singen.”

32 Esayu yi a fala, a naxa, “N faxa feni kamən nan ma iki. Na foriya tiden nanse fanma n ma?”

33 Yaxuba mən yi a fala, a naxa, “Fə i xa i kələ.” Esayu yi a kələ, a bata a foriya tiden fi a ma.

34 Yaxuba yi burun nun pərin toge daxi so a yii. Esayu yi ne don, a yi a min. A yi siga. Nanara, Esayu mi a foriya tiden yatε sese ra.

26

Isiyaga nun Abimeleki

1 Kamən yi so bəxəni, ba a singen na naxan so Iburahima waxatini. Isiyaga yi siga Gerari yi, Filisiti manga Abimeleki konni.

2 Alatala yi mini Isiyaga xa. A yi a fala a xa, a naxa, “I nama siga Misiran bəxəni de! Lu na bəxəni n na dənaxan yita i ra.

3 I lu na. En birin na a ra. N ni i barakama nən, bayo n fama bəxəni ito fideni i tan nun i bənsənne nan ma. N layirin naxan tongo i baba Iburahima xa, n na rakamalima nən.

4 N na i bənsənna rawuyama ayi nən alo saren naxanye kore. N bəxəni ito fima nən i bənsənna

† 25:30: Heburu xuini, *Edən* bunna nən fa fala “A gbeeli.”

ma. Dunuḡa siyane birin duban sətəma nən i tan bənsənna barakan nin,

⁵ bayo Iburahima n xuiin namε nən, a yi n gelene nun n ma yamarine nun n ma tənne nun n ma sariyane suxu.”

⁶ Isiyaga yi dəxə Gerari yi.

⁷ Muxun naxanye dəxi mənni, ne yi a maxədin a ḡaxanla fe ma. A yi e yabi, a xunyεn ḡaxalanmaan nan a ra. A mi yi susuε a falε e xa, a ḡaxanla nan Rebeka ra alogo mən kaane nama a faxa. A gaxu a falε a ḡaxanla na a ra bayo Rebeka ḡaxalan tofajin nan yi a ra.

⁸ Isiyaga to bu na, ləxəna nde Abimeleki, Filisistine mangana, na yi a yεen namini banxin foye soden na. A yi a to Isiyaga Rebeka masugusuguma.

⁹ Abimeleki yi a xili a konni. A yi a fala a xa, a naxa, “I ya ḡaxanla yatin nan ito ra! Nanfera i a falaxi nxu xa, a i xunyε ḡaxalanmaan nan a ra?” Isiyaga yi a yabi, a naxa, “N yi gaxuxi nən alogo ε nama n faxa. Na nan a to, n yi na fala.”

¹⁰ Abimeleki mən yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi nxu ra? Xa muxuna nde fa mini n ma yamaan tagi go, a yi i ya ḡaxanla kolon ḡaxanla ra? Na waxatini i bata nxu findi yulubi tongone ra.”

¹¹ Abimeleki yi yamarin fi a yamaan birin ma, a naxa, “Muxu yo na maxa xεmēni ito nun ḡaxanla ito ra, n na kanna faxama nən.”

¹² Na ḡεen na, Isiyaga yi xεen bi bəxəni ito ma. A to na xεen xaba, a yi na ḡəxəndən kεmε sətə, bayo Alatala bata a baraka.

¹³ A hērin yi lu xun masε, a yi findi nafulu kanna ra.

14 A yi findi yεxεε gbegebge kannna ra e nun siine nun jingene nun konyi wuyaxi kannna. Filisitine yi Isiyaga maxaxolon.

Isiyagaa layirina e nun Abimeleki

15 Filisitine yi xoninne birin nafe benden na, Isiyaga baba Iburahimaa konyine naxanye ge Iburahima waxatini.

16 Abimeleki yi a fala Isiyaga xa, a naxa, “I bata senben soto be dangu nxu tan na. Fo i xa keli be.”

17 Isiyaga yi keli na, a siga Gerari lanbanni. A sa daxon menni.

18 Isiyaga yi xoninne yiba, naxanye yi gexi a baba waxatini. Filisitine na xoninne dutun nen Iburahima faxa xanbini. A baba yi na xoninne xinle falama kii naxan yi, Isiyaga mon yi ne xinle fala e xun ma na kiini.

19 Isiyagaa konyine mon yi xonin gbetε ge na lanbanni. E yi tigin li a kui.

20 Xuruse rabaan naxanye yi Gerari lanbanni, ne nun Isiyagaa xuruse rabane yi sonxo na xoninna fe ra. E birin yi a fala, e naxa, “Nxu tan nan gbeen xoninna ra.” Isiyaga yi xoninni ito xili sa Eseki, bayo sonxon bata bira a fe yi.*

21 A konyine mon yi xonin gbetε ge, sonxon mon yi bira na fan ma fe yi. E yi a xili sa Sitina.†

22 A yi keli na, a sa xoninna ge yire gbetε yi. Na xoninna to ge, sonxon mi bira na tan ma fe yi. E yi na xoninna xili sa, Rehoboti,‡ bayo e naxa, “Alatala

* **26:20: Eseki** bunna nen fa fala “Fe matandina.” † **26:21: Sitina** bunna nen fa fala “Tonεgena.” ‡ **26:22: Rehoboti** bunna nen fa fala “Yire yigbeena.”

bata dɔxɔde gbeen fi en ma. En ma feen bata fan bɔxɔni ito ma.”

²³ E yi keli mɛnni, e siga Beriseba.

²⁴ Alatala yi mini a xa kɔɛɛn na. A yi a fala a xa, a naxa, “I fafe Iburahimaa Ala nan n tan na. I nama gaxu fefe ra, en tan na a ra yiren birin yi. N mɔn i barakama nɛn. N ni i bɔnsɔnna rawuyama ayi nɛn Iburahima fe ra, n ma walikɛna.”

²⁵ Isiyaga yi saraxa ganden nafala mɛnni, a yi fa Alatala maxandi a xinla ra. A yi a bubuni tɔn mɛnni. A konyine mɔn yi xɔɲinna ge na.

²⁶ Abimeleki yi keli Gerari yi, a yi fa, a e xa e bode to. Axusati yi biraxi a fɔxɔ ra, a maxadi tina, e nun Pikoli, a sofa mangana.

²⁷ Isiyaga yi a maxɔdin, a naxa, “E faxi n todeni nanfera? E bata n naɲaxu han e bata n kedi e konni.”

²⁸ E yi a yabi, e naxa, “Nxu bata a kolon yati a Alatala luxi i xɔn. Nxu mɔn bata a miri, fɔ en xa layirin tongo en bode xa marakɔlɔni.

²⁹ I kɔlɔ nxu xa, a i mi fama fe xɔlɛn ligadeni nxu ra, bayo nxu fan mi fe kobi yo ligaxi i ra. Fɔ nxu to fe fajin nan tun ligaxi i xa. Nxu mɔn yi i lu, i xa siga bɔɲɛ xunbenli. Waxatini ito yi, Alatala bata i baraka.”

³⁰ Isiyaga yi donse gbegbeen nafala e xa. E birin yi e dɛge, e yi e min.

³¹ Kuye to yiba, e yi e kɔlɔ e bode xa. Isiyaga yi a ɲungu e ma, e yi fata lanni.

³² Na lɔxɔni, Isiyagaa konyine yi fa xɔɲinni ito a fe dɛntɛgɛn sadeni a xa e naxan gexi, e naxa, “Nxu bata igen li xɔɲinni ito ra.”

³³ Isiyaga yi na xɔɲinna xili sa Siba. § Nanara, han to taani ito xinla falama Beriseba.*

Esayu a ɲaxanla dɔxɔna

³⁴ Esayu to ɲεε tonge naanin sɔtɔ, a yi Yudita dɔxɔ, Beeri a dii tɛmɛna, e nun Basamati, Elon ma dii tɛmɛna. Ne firinna Xiti kaan nan e ra.

³⁵ E yi Isiyaga nun Rebeka nii yɲaxu e ma.

27

Isiyaga yi duba Yaxuba xa

¹ Isiyaga bata yi fori, a yεene bata yi rafɔrɔ. A mi yi fa nɔε sese toε. A yi a dii forimana, Esayu, xili, a naxa, “N ma diina.” Esayu yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

² Isiyaga yi a fala, a naxa, “I bata a to, n bata fori. N mi a kolon, n faxama waxatin naxan yi.

³ I ya sube faxa seene tongo e nun i ya sagbaan nun i ya xanla. I siga donsoyaan na. I sa fa burunna suben na n xa.

⁴ I xa na suben ɲin n xa a faɲin na alo a rafan n ma kii naxan yi, i fa a ra n xɔn alogo n xa duba i xa benun n xa faxa.”

⁵ Na waxatini, Rebeka yi tuli matixi Isiyaga ra, a falatini Esayu xa. Esayu yi siga burunna ra sube faxadeni a baba xa.

⁶ Rebeka yi a fala a diin Yaxuba xa, a naxa, “N bata i baba xuiin mε a falani ito tima Esayu xa,

⁷ a naxa, ‘Sa suben bun n xa, i fa a ra, i yi a ɲin n xa, n xa a don. N na na suben don, n dubama i xa nɛn Alatala yɛtagi benun n xa faxa.’

§ 26:33: *Siba* bunna nɛɛn “Marakɔlɔna.”

* 26:33: *Beriseba*

bunna nɛɛn “Marakɔlɔ xɔɲinna.”

⁸ Iki, n ma diina, i tuli mati n na ki faji. N ni i yamarima naxan na, i xa na liga.

⁹ Siga xuruseene denaxan yi, i sa fa sii dii fajin firin na n xa. N xa na rafala a fajin na alo i baba waxi a xɔn ma kii naxan yi.

¹⁰ I xa a xali i baba xa alogo a xa duba i tan nan xa benun a xa faxa.”

¹¹ Yaxuba yi a nga Rebeka yabi, a naxa, “Koni, fati ma xaben kannan nan Esayu ra. N tan fati ma xaben mi n ma.

¹² N baba na n masuxu, a kolonma nen Esayu xa mi a ra. N findima wule falan nan na a tan yi. Benun n xa duban sɔtɔ, n fama dangan nan sɔtɔdeyi na waxatini.”

¹³ A nga yi a fala, a naxa, “En-en, na dangan fama xetedeni n tan nan ma n ma diina. I naxan ligama, i tuli mati n na. Siga i sa fa na sii dii firinne ra n xa.”

¹⁴ Yaxuba yi siga, a sa fa sii dii firinne ra a nga fema. A nga yi na donseen nafala alo a rafan Isiyaga ma kii naxan yi.

¹⁵ Na xanbi ra, Rebeka yi Esayu, a dii singena doamaan tongo, doamaan naxan fan a dugine ye. A yi na ragodo Yaxuba ma, a dii firindena.

¹⁶ A yi sii kidine tongo, a yi a diin yiine maxidi e ra e nun a kɔena bayo fati ma xabe mi yi a ma.

¹⁷ A yi na donseen so a diin Yaxuba yii, e nun buruna a naxan nafalaxi.

¹⁸ A yi siga a baba fema, a yi a fala a xa, a naxa, “N baba, n tan ni i ra.” A yi a maxɔdin, a naxa, “Nde i tan na, n ma diina?”

¹⁹ Yaxuba yi a baba yabi, a naxa, “Esayu nan n na, i ya diin forimana. I naxan maxɔdinxin na,

n bata fa a ra. Yandi, keli, i dɔxɔ, i n ma sube rafalaxin don, alogo i xa duba n xa.”

²⁰ Isiyaga yi a fala a diin xa, a naxa, “I subeni ito toxi minɛn yi xulɛn, n ma diina?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Alatala i ya Ala nan a fixi n ma.”

²¹ Isiyaga yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I maso n na, n xa i masuxu, n ma diina alogo n xa la a ra a Esayu nan yati i ra, n ma diina.”

²² Yaxuba yi a maso a baba ra. Isiyaga yi a fatin masuxu. A yi a fala, a naxa, “I xuiin maliga Yaxuba xuiin na, koni i yiine tan Esayu yiine nan e ra.”

²³ A mi yi nɔɛ Yaxuba kolonɲɛ bayo a yiine xaben yi e ma, alo a tada Esayu yi kii naxan yi. A yi duba a xa.

²⁴ A mɔn yi a maxɔdin, a naxa, “N ma diina Esayu yatin nan i ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “ɔn.”

²⁵ Isiyaga yi a fala, a naxa, “Fa donseen na, i naxan nafalaxi, n xa a don. Nyi duba i xa.” Yaxuba yi donseen so a baba yii. Isiyaga yi a don. A yi wudi bogi igen fan so a yii alo manpana, a yi na fan min.

²⁶ Na xanbi ra, a baba Isiyaga yi a fala a xa, a naxa, “I maso n na, i n sunbu, n ma diina.”

²⁷ Yaxuba yi a maso a ra, a yi a sunbu. Isiyaga yi a dugine xirin mɛ. Awa, na xanbi ra, a yi duba a xa, a naxa,
“Yɔ! N ma diin xirin luxi nɛn
alo xɛɛna

Alatala barakan saxi naxan yi.

²⁸ Ala xa xiila fi i ma
naxan kelima kore.

Ala xa dahamu bɔxɔn fi i ma.

Ala xa barakan sa i ya xɛɛni.

Ala xa wudi bogi igen fi i ma.

²⁹ Ala xa i dɔxɔ siyane xun na.

Ala xa siyane magodo i xa.
 I xa findi i ngaxakedenne yeeratiin na.
 E birin xa e magodo i bun ma.
 Muxu yo na i danga,
 na dangan xa xete a kanna ma.
 Muxu yo na duba i xa,
 na kanna fan xa duban soto.”

³⁰ Isiyaga to yelin dubadeni Yaxuba xa, a yi mini.
 A mi bu, Yaxuba tada Esayu fan yi so, sa keli sube
 bundeni.

³¹ A fan yi na suben nafala ki faji alo a baba waxi
 a xon ma kii naxan yi. A yi fa a ra a baba xa. A yi a
 fala a baba xa, a naxa, “N baba, keli, i dxo, i suben
 don n naxan nafalaxi i xa alogo i xa duba n xa.”

³² A baba Isiyaga yi a maxodin, a naxa, “Nde i tan
 na?” Esayu yi a yabi, a naxa, “Esayu nan n na, i ya
 diin forimana.”

³³ Na feen yi Isiyaga yifu ki faji. A fatin birin yi
 xuruxurun a ma. A yi maxodinna ti, a naxa, “Koni
 nde tan faxi suben nafalaxin na n xa, n naxan
 donxi iki benun i tan xa fa? N bata duba na kanna
 xa. A tan nan fama duba sotedeni.”

³⁴ Esayu to a baba falan me, a bopen yi mini, a yi
 sonxo gbegbeen nate. A yi a baba mafan, a naxa,
 “Duba n fan xa, n baba.”

³⁵ Isiyaga yi a yabi, a naxa, “I xunen bata n
 mayenden. A tan bata i ya duban soto.”

³⁶ Esayu yi a fala, a naxa, “A xinla yatina a
 xun ma, Yaxuba.* A sanja yi firinden ni i ra a n
 yanfama. A bata n ma foriya tiden tongo. Iki a
 bata n ma duban fan tongo.” Esayu man yi a fala,

* **27:36: Yaxuba** bunna nen, “A muxun santinban suxuma”
 hanma “yanfantenna.”

a naxa, “Duba yo mi fa i yii sənən, i lan i xa naxan ti n tan xa?”

³⁷ Isiyaga yi Esayu yabi, a naxa, “N bata a tan findi i xunna ra, n mən bata a ngaxakedenne fan birin so a yii e xa lu a bun ma. N bata baraka gbebeen fi a ma, e nun wudi bogi ige fajina. N nəε nanfe lige i tan xa, n ma diina?”

³⁸ Esayu yi a fala a baba xa, a naxa, “N ba, duba keden peen nan i yii ba? N baba, duba n fan xa.” A yi wuga a xuini texin na.

³⁹ A baba Isiyaga yi a yabi, a naxa,

“A kolon,
i mi fama bəxə fajni sətədeni,
hanma xiila naxan kelima kore.

⁴⁰ I ya silanfanna nan fama i balodeni.
I fama walideni i xunyən nan bun ma,
koni i fama nən i yetε sətədeni.

A nəən naxan sama i ma,
i murutεma nən na bun.”

Yaxuba a giina

⁴¹ Esayu yi a xunyən Yaxuba rafen yengen na a duban sətə feen na e baba ra. Esayu yi a fala a bəjɛni, a naxa, “N baba na faxa waxatin naxan yi, n Yaxuba faxama nən.”

⁴² Rebeka to a dii singen Esayu a natan kolon, a yi a dii firinden Yaxuba xili. A yi a fala a xa, a naxa, “I bata a to, i tada Esayu waxi a gbeen jəxə feni i ma, a i faxa.

⁴³ Iki i tuli mati n na ki fajni, n ma diina. Keli be, i siga Xarani yi, n tada Laban konni.

⁴⁴ I sa lu a konni waxatini ito yi han i tada bəjɛn yi godo.

⁴⁵ I tada bəɲen na godo i ya fe ra waxatin naxan yi, a na ɲinan i liga fəxən na, n na n ɲungue, i fa. N mi waxi fula feni ε firinna birin na ɔxɔ kedenni.”

⁴⁶ Rebeka yi a fala Isiyaga xa, a naxa, “N niin bata yɲaxu n ma Xiti kaa ɲaxanle fe ra. Xa a sa a li, Yaxuba fan ɲaxanla tongo bəxɔni ito ma, na waxatini n ma siimayaan tənən nanse ra?”

28

¹ Isiyaga yi Yaxuba xili. A yi duba a xa. A yi yamarini ito so a yii, a naxa, “I nama ɲaxanla dɔxɔ naxan findixi Kanan kaan na de!

² Keli, i siga Padan-Arami yi, i nga baba Betuyeli konni. I sa menna ɲaxanla nde dɔxɔ naxan finde Laban ma dii tɛmɛn na, i nga tada xɛmɛmana.

³ Ala Sɛnbɛ Kanna xa i baraka, Ala xa dii gbege fi i ma, alogo i xa findi siya gbegebeen benban na.

⁴ Ala xa Iburahima a duban yabi i ma e nun i bənsənna, alogo bəxɔni ito xa findi i gbeen na i waxati rabɛ dɛnaxan yi, Ala bəxɔn naxan fi Iburahima ma.”

⁵ Isiyaga yi Yaxuba rasiga Padan-Arami yi, Laban konni, Betuyeli a diina Arami kaana. Laban, Rebeka tada xɛmɛmaan nan yi a ra. Yaxuba nun Esayu nga nan yi Rebeka ra.

⁶ Esayu yi a kolon a baba bata duba Yaxuba xa, a a rasiga Padan-Arami yi, a xa sa menna ɲaxanla dɔxɔ. A mən yi a mɛ, a baba Isiyaga bata a yamari, a nama ɲaxanla dɔxɔ naxan finde Kanan kaan na.

⁷ Yaxuba yi a baba nun a nga xuiin binya. A yi siga Padan-Arami yi.

⁸ Esayu yi a kolon na waxatini Kanan kaa ɲaxanle mi rafan a baba Isiyaga ma.

⁹ Awa, Esayu yi siga Sumayila konni, Iburahima diina. A yi Sumayilaa dii temen Mahalati dɔxɔ, Nebayoti xunye naxalanmana.

Yaxubaa xiyena

¹⁰ Yaxuba to keli Beriseba yi, siga Xarani yi,

¹¹ kɔena a li denaxan yi, a yi xi menni. A yi gemε keden tongo, a yi a raso a xunna bun ma. A yi a sa menni.

¹² A yi xiye sa, sangalanna tixi bɔxɔn fari a xunna texi han kore. Alaa malekane yi teen nun godoni sangalanna ma.

¹³ Alatala yi tixi e xun ma. A yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan Alatala ra, i taje Iburahima nun Isiyagaa Ala. I saxi bɔxɔn naxan fari ito ra, n ni ito fima i ma nen ε nun i bɔnsɔnna.

¹⁴ I bɔnsɔnna fama wuyadeni nen alo gbangbanna. E bɔxɔn fama nen gbodeni ayi keli sogeteden ma han sa dɔxɔ sogegododen na, keli kɔmenna ma sa dɔxɔ yiifanna ra. Dunuja siyane birin duban sɔtɔma i tan nun i bɔnsɔnna sabun nan na.

¹⁵ En birin na a ra i na siga dede. N ni i kantanma nen i na siga denaxan yi, n ni i raxetema nen bɔxɔni ito ma. N mi i rabejinje. N feen naxan birin layiri tongoxi i xa, n na a birin ligama nen.”

¹⁶ Yaxuba yi xulun xixɔnli, a yi a fala, a naxa, “N bata yelin a kolonje yati, Alatala be yi, koni n mi yi a kolon.”

¹⁷ A yi gaxu, a yi a fala, a naxa, “Yire magaxuxin nan be ra. Sese mi a ra fɔ Alaa banxina, e nun kore xɔnna so deena.”

¹⁸ A yi keli xɔtɔn xɔtɔn, a gemen tongo naxan yi rasoxi a xunna bun ma. A yi a ti taxamasenna ra, a yi turen maso gemen xunna ma.

19 A yi na yiren xili sa Betəli.* Benun na xa liga, na yiren yi xili nən Lusi.

20 Yaxuba yi a də ti Ala xa, a naxa, “Xa nxu nun Ala na a ra, a tan nan mən n kantanma kiraan xən ma n sigama dənaxan yi, a yi donseen so n yii n naxan donma, a mən yi maxidi seen so n yii n naxan soma n ma,

21 xa n xəte bəje xunbenli n baba konni, nayi Alatala findima nən n ma Ala ra.

22 Gəməni ito, n naxan tixi taxamasenna ra, a findima Alaa banxin nan na. I seen naxan birin fima n ma, n na a yaganna bama nən, n na fi i ma.”

29

Yaxuba nun Rakeli

1 Yaxuba to ti kiraan xən ma siga sogeteden bəxən mabinni,

2 a yi xəjinna to burunna ra. Yəxəən nun sii kuru saxan yi saxi na xəjinna fəma e igen minma dənaxan yi. Gəmə xungbeen nan yi saxi xəjinna də ra.

3 Na waxatini, e yi darixi xuruseene malanje na yiren nin. E malanxina, xuruse rabane yi gəmə makutukutu naxan yi saxi xəjinna də ra. Xuruseene to yelin ige mindeni, e mən yi gəmə naxete xəjinna də ra.

4 Yaxuba yi xuruse rabane maxədin, a naxa, “Ngaxakedenne, ε kelixi minən yi?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu kelixi Xarani taan nin.”

5 A mən yi e maxədin, a naxa, “E Laban kolon, Nahori a dii xəməna?” E yi a yabi, e naxa, “Ən, nxu a kolon.”

* 28:19: *Betəli* bunna nən fa fala “Alaa banxina.”

⁶ A yi e maxɔdin, a naxa, “A di na?” E yi a yabi, e naxa, “Sese mi a toxi. A dii tɛmɛna Rakeli nan fama na ra e nun xuruseene.”

⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “En yanyin nin iki. Xuruseene malan waxatin xa mi a ra iki ba? E igen fi xuruseene ma mafuren, ε mɔn yi xɛtɛ e ra e rabadeni.”

⁸ E yi a fala, e naxa, “Nxu mi nɔɛ fefe lige iki, fɔ xuruseene birin na malan. Na waxatini, nxu fa gɛmɛn ba xɔpinna dɛ ra a dɛɛn yi balanxi naxan na, nxu fa igen fi xuruseene birin ma.”

⁹ Yaxuba to yi na falama e xa, Rakeli fan yi fa a babaa xuruseene ra, bayo xuruse rabaan nan yi a ra.

¹⁰ Yaxuba to Rakeli to fɛ, Yaxuba nga tada dii tɛmɛna, e nun Laban ma xuruseene, a yi a maso xɔpinna dɛxɔn. A yi gɛmɛn ba xɔpinna dɛ ra, a yi igen fi Laban ma xuruseene ma.

¹¹ Yaxuba yi Rakeli sunbu, a yi wuga, a gbelegebele.

¹² A yi a fala Rakeli xa, a a baba bari boden nan a ra, Rebekaa dii xɛmɛna. Rakeli yi giin nakɔ ayi, a sa na yɛba a baba xa.

¹³ Laban to Yaxuba fe mɛ a xunyɛnɲaxalanmana diina, a yi siga, a sa a ralan. A yi a sunbu, a a xali banxini. Feen naxan birin Yaxuba sɔtɔ, a yi na yɛba Laban xa.

¹⁴ Laban yi a fala a xa, a naxa, “En birin wuli keden fasa keden.” Yaxuba yi kike keden naba Laban konni.

¹⁵ Lɔxɔna nde, Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “N bari boden nan i ra, koni sariya yo mi a falaxi i xa wali n xa, a fa lu n mi i saren fi. A fala n xa, a lan n xa i saren fi naxan na.”

16 Awa, dii tɛmɛ firin nan yi Laban yii. A dii tɛmɛ singen xili nɛn Leya, a firindena Rakeli.

17 Leya yɛɛne mi yi rayabu, koni Rakeli tan ɲaxalan tofaɲin nan yi a ra.

18 Rakeli nan yi rafan Yaxuba ma ki faɲi. A yi a fala Laban xa, a naxa, “N ɲɛɛ solofere nan walima i xa, alogo i xa i ya dii tɛmɛn firinden Rakeli fi n ma.”

19 Laban yi a fala, a naxa, “Benun n xa n ma diin fi muxu gbɛtɛn ma, n lan n xa a fi i tan nan ma. Lu n konni be.”

20 Yaxuba yi ɲɛɛ solofere wanla kɛ Laban yii Rakeli a fe ra. Koni na ɲɛɛ soloferen lu nɛn a xa alo xii dando gbansan, bayo a bata yi a xanu.

21 Na xanbi ra, Yaxuba yi a fala Laban xa, a naxa, “N ma waxatin bata ɲan. N ma ɲaxanla so n yii fa, n xa a findi n yetɛ gbeen na.”

22 Laban yi mɛn kaane birin xili, a e xa fa e dɛgedeni, e sɛwa sumunna raba.

23 Ninbanna ra, a yi Leya tongo, a dii tɛmɛ singena, a yi a so Yaxuba yii. Yaxuba yi a findi a yetɛ gbeen na.

24 Laban yi Silipa so a diin Leya yii, a xa findi a konyin na.

25 Kuye to yiba, Yaxuba yi a to Leya na a ra. A yi a fala Laban xa, a naxa, “I nanse ligaxi n na ito ra? N mi walixi i xa Rakeli xan ma fe ra ba? Nanfera i n mayendenxi?”

26 Laban yi a yabi, a naxa, “Nxu tan ma namunna mi tinɲɛ dii tɛmɛ firinden xa dɔxɔ xɛmɛ taa ra, a singen mi xɛmɛ sɔtɔxi.

27 Xunsagini ito liga singen ɛ nun Leya. Xa i tin i mɔn xa ɲɛɛ solofere wanla kɛ n xa, n nan n ma

dii tɛmɛ firinden fan fima nɛn i ma, a findi i ya naxanla ra.”

²⁸ Yaxuba yi na liga. E nun Leya to xunsagin naba yire kedenni, Laban yi Rakeli fan fi a ma.

²⁹ A yi Bila tongo a a so Rakeli yii a xa findi a konyin na.

³⁰ Yaxuba mɔn yi Rakeli findi a gbeen na, a yi Rakeli xanu dangu Leya ra. A mɔn yi nɛɛ solofere wanla kɛ Laban yii.

Yaxubaa diine

³¹ Alatala to a to Leya mi rafanxi Yaxuba ma alo Rakeli, a yi a findi dii barin na. Na waxatini Rakeli tan yi findi gbantan na.

³² Leya to fudikan, a yi diin bari. Na diin yi xili sa Rubɛn. A yi a fala, a naxa, “Alatala bata n ma marayarabin to. Iki n fa rafanma nɛn n ma xɛmɛn ma.”*

³³ A mɔn yi fudikan dii firinden na. A to na diin bari, a yi a fala, a naxa, “Alatala fan yatina a kolon, a n mi rafan n ma xɛmɛn ma. Na nan a toxi a dii firinden i to fan fixi n ma.” A yi na diin xili sa Simeyɔn.†

³⁴ A mɔn yi fudikan dii saxanden na. A to a bari, a mɔn yi a fala, a naxa, “Awa, iki, fɔ n ma xɛmɛn xa kankan nɛn n ma sɔnɔn, bayo n bata dii saxan sɔtɔ a xa.” Na na a to, e yi a xili sa Lewi.‡

³⁵ A yi fudikan dii naaninden na. A to na fan bari, a yi a fala, a naxa, “Awa, iki n na Alatala

* **29:32: Rubɛn** masoxi xuina nde nan na Heburu xuini naxan bunna nɛɛn “A bata n ma tɔrɔyaan to.” † **29:33: Simeyɔn** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nɛɛn “Naxan fe mɛma.” ‡ **29:34: Lewi** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nɛɛn “A kankanxi a ma.”

tantunma nən.” A yi na diin xili sa Yuda. § A dii barin yi dan na dii muxu naaninna ma.

30

Rakeli a dii bari fena

¹ Rakeli to a to, a mi dii barima, a yi a tada maxəxələn. A yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Diin fi n fan ma, xa na mi a ra n faxama nən.”

² Yaxuba yi xələ a falan na. A yi a fala, a naxa, “I a mirixi nən a Ala nan n tan na? Ala nan a ligaxi i mi dii barima!”

³ Rakeli yi a yabi, a naxa, “N ma konyi jaxanla Bila tongo alogo a xa diine bari n xa. Na waxatini na tan findε n xa sabun na n diin sətə i xa.”

⁴ A yi a konyi jaxanla Bila tongo, a a so a xεmən Yaxuba yii. Yaxuba yi na kolon jaxanla ra.

⁵ Bila yi fudikan, a yi dii xεmən bari Yaxuba xa.

⁶ Rakeli yi a fala, a naxa, “Ala bata n ma kitin sa. A bata n ma falan mε. Na nan a toxi a diin fixi n ma.” A yi na diin xili sa Dan.*

⁷ Rakeli a konyi jaxanla Bila mən yi fudikan. A yi dii xεmε firinden bari Yaxuba xa.

⁸ Rakeli yi a fala, a naxa, “N bata n tada yengε n sɔbεen birin na, n yi nɔn sətə.” A yi a diin xili sa Nafatali. †

⁹ Leya to a kolon a mi fa dii barima, a yi a konyi jaxanla Silipa tongo, a yi a so Yaxuba yii, a xa findi a jaxanla ra.

§ 29:35: **Yuda** mašo xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nəen “Tantunna.” * 30:6: **Dan** bunna nəen fa fala, “A bata a xun mayengε kitin sa.” † 30:8: **Nafatali** bunna nəen fa fala, “N ma yengεna.”

10 Leyaa konyin Silipa yi dii xεmεn bari Yaxuba xa.

11 Leya yi a fala, a naxa, “Hεrin bata fa n ma.” A yi na diin xili sa Gadi.‡

12 Leyaa konyin Silipa yi dii firinden sɔtɔ Yaxuba xa.

13 Leya yi a fala, a naxa, “N bata sεwa. Iki, naxanle birin a falama nεn a n bata sεwa.” A yi a xili sa Aseri.§

14 Murutu xaba waxatin to a li, Rubεn yi siga xεεn ma. A yi bogisena nde li na, naxan xili marafanna bogisena. A yi fa a ra a nga xa. Nanara, Rakeli yi a fala Leya xa, a naxa, “N bata i maxandi, i ya diina marafan bogisena nde so n yii.”

15 Leya yi a yabi, a naxa, “I bata n ma xεmεn ba n yii. Na mi i wasaxi? I mɔn waxi n ma diina marafan bogiseen nan tongo fe yi?” Rakeli yi a fala, a naxa, “To kɔεεn na, ε nun Yaxuba nan fama xideni i ya diina marafan bogiseen nɔxɔn na.”

16 Yaxuba to so ninbanna, sa keli xεεn ma, Leya yi a ralan. A yi a fala a xa, a naxa, “I xima n tan nan xɔn ma to kɔεεn na. N bata to kɔεεn saren fi n ma diina marafan bogiseen na.” Yaxuba mɔn yi Leya kolon naxanla ra na kɔεεn na.

17 Ala yi tin Leyaa maxandin ma, a yi fudikan. Na yi findi a dii suulunden na Yaxuba xa.

18 Leya yi a fala, a naxa, “Ala bata n saren fi n ma konyi naxanla so feen na n ma xεmεn yii.” A yi a diin xili sa Isakari.*

‡ 30:11: **Gadi** bunna nεεn fa fala, “Hεrina.” § 30:13: **Aseri** bunna nεεn fa fala, “Sεwana.” * 30:18: **Isakari** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nεεn fa fala, “Saranna.”

19 Leya mən yi fudikan dii senninden na. A yi na diin bari Yaxuba xa.

20 Leya yi a fala, a naxa, “Ala bata n ki. Awa, iki n ma xεmεna n binyama nεn, bayo n bata dii sennin bari a xa.” A yi na diin xili sa Sabulon.†

21 Na xanbi ra, a mən yi dii tεmεn bari. A yi a xili sa Dina.

22 Ala yi a yengin nasiga Rakeli ma. A yi a maxandi xuiin namε, a yi a findi dii barin na.

23 A yi fudikan, a yi diin bari. A yi a fala, a naxa, “Ala bata n namini yagini ito yi.”

24 A yi na diin xili sa Yusufu.‡ A yi falani ito ti, a naxa, “Alatala mən xa dii xεmε gbεte fan fi n ma.”

Yaxubaa nafunle fe

25 Yusufu to bari, Yaxuba yi a fala Laban xa, a naxa, “A lu n xa xεte n kon bəxən ma.

26 A lu n xa n ma naxanle xali e nun n ma diine, n walixi i xa naxanye fe ra. I a kolon n wanla naxan yatεn ligaxi i xa.”

27 Laban yi a fala a xa, a naxa, “Diɲa. N bata a kolon yiimatoon xən, Alatala barakan saxi n ma fe yi i tan nan sabu ra.

28 A fala n xa n lan n xa i saren fi naxan na. N na a soma i yii nεn.”

29 Yaxuba yi a fala a xa, a naxa, “I tan yatina a kolon n walixi i xa kii naxan yi han i ya xuruseene bata wuya ayi n tan barakani.

30 Ndedi nan yi i yii nun benun n xa fa, koni iki, a gbegbe bata sa na fari. Alatala bata barakan sa i

† 30:20: **Sabulon** bunna nεen fa fala “Binyena.” ‡ 30:24: **Yusufu** bunna nεen fa fala “A xa a fari sa.”

ya fe yi xabu n so i konni. N fa wanla nde kɛma n ma denbayaan fan xa waxatin mundun yi?”

³¹ Laban yi a fala, a naxa, “A lan n xa yoli fi i ma?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “I nama sese fi n ma. Xa i bata tin n feen naxan falaxi i xa, na liga, n fan bata tin n yengi sɛ i ya xuruseene xɔn ma.

³² N sigama nɛn to, n sa i ya xuruseene birin mato. Yɛxɛɛn nun sii makatunxin birin ti e danna e nun naxanye birin fɔrɔ makɛnɛnxi. N saren findima ne nan na.

³³ N ma tinxinna fama makɛnɛndeni nɛn i na fa xuruse matodeni waxatin naxan yi. Siin naxanye birin mi makatunxi e nun yɛxɛɛ diin birin fɔrɔ makɛnɛnxi mi naxanye ma, na bata findi muɗan na n mabinni.”

³⁴ Laban yi a fala, a naxa, “N bata tin na ma. I naxan falaxi, en bata lan na ma.”

³⁵ Na lɔxɔn yɛtɛni Laban yi sii kɔtɔ maɗingixine nun a makatunxine yɛba. Sii gilene fɔrɛ fɔrɛdine naxanye ma e nun fɔrɛ xungbene yi naxanye ma e nun yɛxɛɛ fixɛ makadanxine, a mɔn yi ne birin yɛba. A yi na xuruseene birin taxu a diine ra.

³⁶ Na xanbi ra, a yi ne xali yirena nde yi xii saxan sigatiin tiyɛ dɛnaxan yi e nun Yaxuba tagi. Yaxuba yi fa Laban ma xuruse dɔnxɛne raba.

³⁷ Yaxuba yi wudi bili sifa saxan yii xindene gira. A yi e lutine ba e ma alogo maɗingi fixɛn xa makɛnɛn.

³⁸ A yi wudi yiine sa xuruseene mindeni xuruseene yɛtagi bayo e tema e bode ra nɛn e na fa ige mindeni.

³⁹ Xuruseene yi te e bode ma wudi yiine yireni, e yi diine xali maɗingi fixɛn nun fɔrɛ fɔrɛdine nun

fɔrɛ xungbene saxi e ma.

⁴⁰ Yaxuba yi xuruse diine yitaxun alogo e xa ti Laban ma xuruseene yetagi maɲingin nun ɲingin makɛnɛnɛxin naxanye ma. Nayi, a yi xuruseene malan a yetɛ xa a mi naxanye basan Laban gbeene ra.

⁴¹ Waxatin birin xuruse sɛnbɛmane nɛma tɛ a gilɛne ra, Yaxuba yi wudi yiine sama nɛn xuruse mindeni alogo e xa te a gilɛne ra wudi yiine yireni.

⁴² Yaxuba mi yi na ligama xuruse xunxurine ra. Na nan a liga xuruse xurine yi findi Laban gbeen na, a sɛnbɛmane yi findi Yaxuba gbeen na.

⁴³ Yaxuba yi findi nafulu kan gbeen na. A yi xuruse gbegbe sɔtɔ. Konyi xɛmɛne nun konyi gilɛne nun ɲɔgɔmɛne nun sofanle yi lu a yii.

31

Yaxuba yi siga Kanan yamanani

¹ Na waxatini Yaxuba bata yi Laban ma diine xuiin mɛ e yi naxan falama, e naxa, “Seen naxan birin findixi en baba gbeen na, Yaxuba bata e birin tongo. Na nan a toxi a bata findi nafulu kanna ra.”

² Yaxuba yatin yi a kolon, a a marafanna mi fa Laban yi sɔnɔn alo a fɔlɔni.

³ Alatala yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Xɛtɛ i baba nun i bari bodene bɔxɔni i kelixi dɛnaxan yi. N luma nɛn i xɔn.”

⁴ Yaxuba yi Rakeli nun Leya xili. E yi a xuruseene rabama.

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “N bata a kolon n ma marafanna mi fa ɛ baba yi sɔnɔn alo a fɔlɔni, koni n babaa Ala bata lu n xɔn.

⁶ E a kolon yati, n bata wali ε baba xa n fangan birin na.

⁷ A bata n mayenden a n saranna maxεεε sanja yi fu, koni Ala mi tin a fe naxin liga n na.

⁸ Xa ε baba fa a fala, a naxa, 'Fεε fεεne xuruseen naxanye ma, ne nan findima i gbeen na,' xuruseene birin yi diin xalima nen fεε fεεne naxanye ma. Xa ε baba fa a fala, a naxa, 'Maɲingin xuruseen naxanye ma, ne nan findima i gbeen na,' xuruseene birin yi dii maɲingixin nan xalima.

⁹ Ala bata ε babaa xuruseene ba a yii, a yi e fi n tan ma."

¹⁰ "Xuruseene yi tema e bode ra waxatin naxan yi, n bata a to xiyeni, xuruse xεmεn naxanye texi xuruse gilene ra, ne maɲingixi, e mafεrε fεrεxi e nun e makatun katunxi.

¹¹ N ma xiyeni, Ala a malekan yi n xili, a naxa, 'Yaxuba.' N yi a ratin, n naxa, 'N tan ni i ra.'

¹² A yi a fala, a naxa, 'I xunna rakeli, a mato. Xuruse xεmεn naxanye birin texi xuruse gilene ra, ne maɲingixi, e mafεrε fεrεxi e nun e makatun katunxi, bayo Laban naxan birin ligaxi i ra, n na toxi.

¹³ N tan nan Ala ra naxan fa i ma Beteli yi, i gεmεn tixi taxamasenna ra denaxan yi i layirin tongoxi n xa denaxan yi. Iki, keli bεxεni ito ma. I siga na bεxεni i barixi denaxan yi.' "

¹⁴ Rakeli nun Leya yi Yaxuba yabi, e naxa, "Nxu baba mi kεε yo luxi nxu tan xa!

¹⁵ Xεɲεn xa mi nxu ra nxu baba konni? A bata nxu mati, a mεn bata nxε gbetin fan don.

¹⁶ Ala herisigen naxan birin baxi nxu baba yii, a xεtεma nen nxu ma e nun nxε diine. Iki Ala feen

naxan birin falaxi i xa, na birin liga.”

¹⁷ Yaxuba yi a ɲaxanle nun a diine rate ɲogomene fari.

¹⁸ A xuruseen nun herisigen naxan birin soto Padan-Arami yi, a yi keli, a yi e birin xali a baba Isiyaga konni Kanan boxoni.

¹⁹ Laban yi a xuruseene xabene maxabama e ma waxatin naxan yi, Rakeli yi a babaa suxurene muja.

²⁰ Yaxuba yi Arami kaan Laban mayenden. A siga a mi sese fala a xa.

²¹ A yi a gi, e nun seen naxan birin findi a gbeen na. A yi Efirati baani gidi. Na xanbi ra, a yi siga Galadi geyaan mabinni.

²² A xii saxande boxoni, muxuna nde yi a fala Laban xa fa fala Yaxuba bata a gi.

²³ Laban yi a ngaxakedenne tongo, e yi mini Yaxuba fendeni xii solofere bun ma. E yi e li Galadi geyane binna ra.

²⁴ Koni kœen na, Ala yi a yete yita Arami kaan Laban na xiyeni. A yi a fala a xa, a naxa, “I yete ratanga feen sifan birin fala feen na Yaxuba ma.”

²⁵ Laban yi Yaxuba li. A bubun tix geyaan fari. Laban nun a ngaxakedenne fan yi e gbeen ti Galadi geyaan fari.

²⁶ Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I nanse ligaxi ito ra? Nanfera i n mayendenxi? I bata n ma diine xali alo muxu suxine yengeni.

²⁷ Nanfera i gixi luxunni? I bata yanfantenyaan liga n na. I mi sese falaxi n xa. Xa i yi n nakolon nun, n yi i matima nen sewa sigine yi, tanbanna nun kondan xuiin na.

28 Koni i mi a lu yati n xa n ma diine nun n mamandenne sunbu, n yi n jungu e ma. I bata feen liga alo xaxilitarena.

29 N yi nɔɛ fe kobin ligε ε ra nɛn, koni i babaa Ala bata a fala n xa to kɔɛɛn na, a naxa, 'I yetε ratanga feen sifan birin fala feen na Yaxuba ma.'

30 Na bata lan, i sigaxi nɛn bayo i yi kunfaxi siga feen na i baba konni, koni nanfera i n ma suxurene muɲaxi n ma?"

31 Yaxuba yi Laban yabi, a naxa, "N gaxu nɛn n miriyani alogo i nama i ya diine rasuxu n na.

32 Koni i na i ya suxurene to n ma muxu yo yii, n na kanna faxama nɛn. Ngaxakedenne birin yεε xɔri, n ma goronna birin mato. Naxan birin findixi i gbeen na, i xa a xali." Na waxatini Yaxuba mi yi a kolon xa Rakeli a babaa suxurene tongoxi.

33 Laban yi Yaxubaa bubune kui to e nun Leya konni e nun konyi firinne konni, koni a mi sese to. A to mini Leyaa bubuni, a yi so Rakeli fan konni.

34 Rakeli nan yati suxureni itoe tongoxi. A yi e luxun kirixan bun ma naxan sama ɲɔgɔmɛn fari, a fa dɔxɔ a fari. Laban yi bubun kui to, a mi sese to na kui.

35 Rakeli yi a fala a baba xa, a naxa, "N baba i nama xɔlɔ n ma xa n mi fa keli i yetagi. N kike wanla nin." Laban fenna sifan birin ti nɛn, koni a mi suxurene to.

36 Yaxuba yi xɔlɔ, a yi fala xɔlɛn ti Laban ma. A yi a fala, a naxa, "N gbalon mundun ligaxi, n hakɛn mundun ligaxi naxan a ligama i xa mini n fendeni kiini ito yi?"

37 I bata n ma goronna birin kui to. I gbee seen mundun toxi e kui? A yita n na ngaxakedenne yεε

x̄ori e nun i fan ngaxakedenne yεε x̄ori alogo e xa kitin sa en tagi.

³⁸ N jεε m̄ox̄ojε nan tixi i konni, koni i ya yεxεen nun sii dii keden mi diin xalixi a faxa n yii. N m̄on mi i ya xuruse yo donxi.

³⁹ N mi faxi xuruse ra i fεma burunna subene naxan faxaxi. Naxanye yi mujama k̄een nun yanyin na, ne b̄on̄on yi luma n tan nan xa bayo i yi e j̄ox̄on maxilima n na.

⁴⁰ L̄ox̄o yo l̄ox̄o kuye wolonna yi n t̄or̄oma nen yanyin na, xunbenla yi n t̄or̄o k̄een na, n yetεen mi yi n̄εe xiye.

⁴¹ N bata jεε m̄ox̄ojε ti i yii. N jεε fu nun naanin wanla k̄exi nen alogo n xa i ya dii t̄eme firinne d̄ox̄o. N m̄on yi jεε sennin fan sa a fari i ya xuruseene kantandeni. Koni i bata n saranna maxete d̄ox̄oja ma fu.

⁴² Xa n t̄aje Iburahimaa Ala, n baba Isiyaga gaxun naxan yεε ra, xa na mi yi a ra nun, n yi kelima nen be n yii genla. Koni Ala bata n ma marayarabin to, e nun n yi wali x̄oδεxεn naxanye ligama, k̄εe danguxini ito yi, a bata n ma kitin sa.”

⁴³ Laban yi Yaxuba yabi, a naxa, “I ya j̄axanle, n ma diine nan ne ra. E diine, n gbeen nan ne ra. Xuruseni itoe n gbeen nan e ra, n naxan birin toma ito ra, n tan nan gbee e ra. Koni to xanbi ra, n n̄εe nanse ligε n ma diine nun n mamandenne xa?”

⁴⁴ Iki, en xa layiri tongo. Sereyaan xa lu en tagi.”

⁴⁵ Yaxuba yi ḡemen tongo, a yi a ti taxamasenna ra.

⁴⁶ Na xanbi ra, Yaxuba yi a fala a ngaxakedenne xa, a e xa ḡemene matongo. E yi e matongo, e e

malan yire kedenni. E yi e dege na gεmε malanx-ine fari.

⁴⁷ Laban yi na mεnna xili sa Yegara-Sahaduta. Yaxuba yi mεn xili sa Galadi.*

⁴⁸ Laban yi a fala, a naxa, “Gεmε malanxini itoe findixi seren nan na i tan nun n tan tagi.” Na nan a toxi mεnna xili saxi Galadi.

⁴⁹ Mεn mεn xili nεn “Misipa.”† Laban mεn yi a fala, a naxa, “Alatala xa a yengi dεxε en tan firinna a fe xεn ma, hali en fata xanbini.

⁵⁰ Xa i n ma diine tεrε, xa na mi a ra i naxalan gbεε dεxε, i lanma i xa xaxinla sεtε, bayo muxun xa mi en tagi seren na. Ala nan yati en firinna seren na.”

⁵¹ Na xanbi ra, Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I yεεn ti gεmε malanxini itoe ra. Taxamaseri gεmεni ito mato n naxan tixi en tagi.

⁵² Gεmε malanxini itoe nun taxamaseri gεmεni ito findixi serene nan na. N mi lan n xa dangu be ra i ya fe naxina n kui. I fan mi lan i xa dangu gεmε malanxini itoe nun taxamaseri gεmεni ito ra n ma fe naxina i kui.

⁵³ Iburahimaa Ala nun Nahori a Ala xa findi en tan firinna makitimaan na.” Na waxatini Yaxuba yi a kεlε Ala yi a baba Isiyaga gaxun naxan yεε ra.

⁵⁴ Yaxuba yi saraxan ba गयाan fari. A yi a ngaxakedenne birin xili, e xa sa e dege. E to yelin e dege, e yi xi गयाan fari.

32

* **31:47: Yegara Sahaduta** nun **Galadi** bunna nεεn fa fala “Sere Se Malanxine.” † **31:49: Misipa** bunna nεn fa fala “Gbengbena.”

Yaxuba yi siga Esayu fɛma

¹ Laban to keli subaxan ma, a yi a jɔngu a diine ma, e nun a mamandenne. A yi duba e xa. Na xanbi, Laban yi xεεε a konni.

² Yaxuba yi sigama kiraan xɔn waxatin naxan yi, Alaa malekane yi fa a ma.

³ Yaxuba to e to, a naxa, “Alaa ganla daaxaden nan ito ra.” A yi na yiren xili sa Maxanayin.*

⁴ Yaxuba yi xεrane rasiga a tada Esayu ma Edɔn banxidεεn na, Seyiri bɔxɔni.

⁵ A yi yamarin fi e ma, a naxa, “Ɛ ito nan falama n kanna Esayu xa, ε naxa, ‘I ya konyi Yaxuba naxa, n bata lu Laban konni. N bata bu gbeen ti na yi.

⁶ Ninge gbegebe nan n yii e nun sofanle nun yεxεεne nun siine. Konyi xεmεne nun konyi gilene n yii. Iki, n xεrane rasigama i ma alogo i xa marasεε fajin fi n ma.’ ”

⁷ Xεrane yi xεεε, e yi a fala Yaxuba xa, e naxa, “Nxu bata siga. Nxu sa i tada Esayu li na. A fama i ralandeni e nun a banxulan muxu kεmε naanin.”

⁸ Gaxu gbeen yi Yaxuba suxu, a kuisan. Yamaan naxan yi a fɔxɔ ra, a yi e taxun dɔxɔde firin. A yi yεxεεne nun siine yitaxun dɔxɔ firin, e nun jɔngɔmεne.

⁹ A yi a fala, a naxa, “Xa Esayu yama keden yεngε, yamaan boden xa a gi.”

¹⁰ Na xanbi Yaxuba yi Ala maxandi, a naxa, “N taje Iburahimaa Ala nun n baba Isiyagaa Ala, i bata a fala n xa, i tan Alatala, i naxa ‘Xεεε i ya bɔxɔni, i kon kaane dɛnaxan yi. I na siga, n fe fajin ligama nεn i xa.’

* **32:3: Maxanayin** bunna nεen fa fala “Daaxade firinne.”

11 N tan xurun. N mi daxa n hinanna nun lannayaan birin soto, i naxan nagidixi n ma, i ya walikena. N ma dunganna gbansanna nan yi suxi n yii n Yuruden baani gidi waxatin naxan yi, koni iki nxu nun yama firin nan xetema.

12 N natanga n tada Esayu ma, bayo n bata gaxu a yee ra. N sikexi, a nama fa n faxa, e nun jaxanle nun diine.

13 I bata a fala n xa, i naxa, 'N fe fajin ligama nen i xa. N ni i bomsanna rawuyama ayi nen alo foxo igen menjensinna naxan mi yate.' "

14 Yaxuba yi kosen nadangu na. Seen naxan birin yi a yii, a yi sanba seen ye mato a naxan soma a tada Esayu yii:

15 Sii keme firin nun koto moxoje e nun yexee keme firin nun konton moxoje e nun

16 jogome gile tonge saxan nun e diine nun jinge tonge naanin nun tura fu nun sofali gile moxoje e nun sofali xeme fu.

17 A yi xuruseni itoe yitaxun kuru keden keden yeen ma, a nde so a konyine yii. A yi a fala e xa, a naxa, "E dangu yeen na. E xa sagaran lu kurune tagi."

18 A yi a konyi singen yamari, a naxa, "E nun n tada Esayu na naralan, a fama i maxodindeni nen, a naxa, 'E nun nde a ra? I sigan minen yi? Nde gbee xuruseni itoe ra naxanye tixi i yee ra?'"

19 I ya a yabima nen, i naxa, 'I ya konyin Yaxuba nan gbee e ra. A i sanbaxi itoe nan na, n kannu Esayu. A fan nxu foxo ra.' "

20 A yi na yamarin fi a firinde fan ma, e nun a saxandena, e nun muxun naxanye biraxi xuruseene foxo ra, a naxa, "Xa e nun Esayu naralan

waxatin naxan yi, ε na nan falama a xa.

²¹ Ε ito nan sama a fari, ε naxa, ‘I ya konyina Yaxuba fama nxu xanbi ra.’ ” Yaxuba yi a fala, a naxa, “Iki n na a bᵒᵓεν magodoma seni itoe nan na. Na xanbi n na fa a ma, yanyina nde a n nasενεμα nen a faᵓin na.”

²² Yaxubaa sanba seene yi ti a yeε ra, a tan yi kᵒεεν nadangu daaxadeni.

Yaxuba nun Alaa malekana

²³ Kᵒεεν na, Yaxuba yi keli. A yi a ɲaxalan firinne tongo e nun e konyi firinne nun a dii fu nun kedenna. E yi Yaboko xuden gidi.

²⁴ A yi e ragidi Yaboko xuden na e nun a yii seen birin.

²⁵ A keden peen yi lu. Na waxatini, xεμενα nde yi mini a ma, e yi gerenna so han kuye yiba waxatini.

²⁶ A to a to a mi nᵒ sᵒtᵒma Yaxuba ma e gerenni, a yi a garin a wotegelen ma. A wotegelen yi te a kui.

²⁷ Xεμεν yi a fala, a naxa, “A lu n xa siga, bayo kuye bata yiba.” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N mi i beᵓinma, fᵒ i duba n xa.”

²⁸ Xεμεν yi a maxᵒdin, a naxa, “I xili di?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Yaxuba.”

²⁹ Xεμεν yi a fala, a naxa, “I xili mi falama sᵒnᵒn Yaxuba. A fa falama nen Isirayila, bayo ε nun Ala nan gerenna soxi, e nun muxune, i yi nᵒᵒn sᵒtᵒ.”†

³⁰ Yaxuba yi maxᵒdinna ti, a naxa, “I xili di?” Boden yi a fala, a naxa, “Nanfera i n maxᵒdinma n xinla ma?” Na xanbi, a yi duba Yaxuba xa.

† **32:29: *Isirayila*** bunna nεεν fa fala “E nun Ala gerenna soma.”

³¹ Yaxuba yi na yiren xili sa Penuyeli,‡ bayo Yaxuba a fala neɛn, a naxa, “N bata Ala to yeɛ nun yeɛ, a tin n niin yi kisi.”

³² Sogen tema waxatin naxan yi, Yaxuba bata yi dangu Penuyeli ra. A godoma a wotegelen ma.

³³ Na nan a toxi han iki Isirayila kaane mi fasan donma naxan wotegelen ma, bayo Ala Yaxuba masɔtaxi a wotegelen fasan nan ma.

33

Yaxuba nun Esayu a layirina

¹ Yaxuba yi Esayu to fe e nun banxulanna muxu keɛɛ naanin. A yi diine yitaxun Leya nun Rakeli ra e nun konyi gilɛ firinne.

² A yi konyi gilɛ firinne ti yeɛn na, e nun e diine. Leya fan yi ti ne xanbi ra e nun a diine. Rakeli nun Yusufu yi lu dɔnxɛn na.

³ A tan yi dangu ne yeɛ ra, a xinbi sin saɲa ma solofere benun a xa a tada li.

⁴ Koni Esayu yi a gi a sa Yaxuba ralan. A yi dutun a ma, a fa a sunbu. E birin yi wuga.

⁵ Esayu to ɲaxanle nun diine to, a yi maxɔdinna ti, a naxa, “Nde ne ra naxanye biraxi i fɔxɔ ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Ala diin naxanye fixi i ya konyin ma a neɛmaan xɔn ma.”

⁶ Konyi gilɛne yi e maso e nun e diine, e yi e xinbi sin.

⁷ Leya fan nun a diine yi e maso, e fan yi e xinbi sin. Na xanbi Yusufu fan nun Rakeli yi na liga.

⁸ Esayu yi maxɔdinna ti, a naxa, “I nanse ligama xuruseni ito birin na, n naralanxi naxanye ra?”

‡ 32:31: *Penuyeli* bunna neɛn fa fala “Ala yetagina.”

Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N waxi nɛn, n kanna xa n nafan.”

⁹ Esayu yi a fala, a naxa, “N xunyɛna, hɛrisigɛ gbege n fan yii. I gbeen mara.”

¹⁰ Yaxuba yi a fala, a naxa, “ɛn-ɛn, n bata i maxandi, xa i bata n nafan, n na i sanbaxi seen naxanye birin yi, i xa ne rasuxu. N bata i yɛtagin to. Na luxi nɛn n yi alo n na Ala yɛtagi nan toma, bayo i bata n nasɛnɛ ki faɲi.

¹¹ N seen naxanye sanbaxi i ma, e rasuxu. Ala bata hinan n na, a n makoon birin fan.” Yaxuba yi a yixɔdɔxɔ han Esayu yi tin.

¹² Esayu yi a fala, a naxa, “En siga kiraan xɔn ma, n xa sa i mati.”

¹³ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N kanna, a kolon diine fe xɔdɔxɔ. Yɛxɛɛ gilɛne nun ɲinge gilɛne xiɲɛn fima e diine ma. Xa en gbɛtɛn e ra lɔxɔ kedenni, ne birin faxama nɛn.

¹⁴ N kanna, i tan xa ti yɛɛn na. N tan xa bira n ma xuruseene fɔxɔ ra ndedi ndedi. N xa siga n yeren ma, nxu nun n ma diine han nxu soma i konni waxatin naxan yi Seyiri bɔxɔni.”

¹⁵ Esayu yi a fala, a naxa, “N xa n ma muxuna nde lu i yii be.” Yaxuba yi a fala, a naxa, “Nanfera? N kanna, n tan waxi naxan xɔn, n xa rafan i ma gbansan.”

¹⁶ Na lɔxɔni, Esayu yi ti Seyiri kiraan xɔn ma.

¹⁷ Yaxuba tan yi siga Sukɔti yi. A yi banxi keden ti a yɛtɛ xa, a kulane ti a xuruseene xa. Nanara na yiren xili nɛn Sukɔti.*

* **33:17: Sukɔti** bunna nɛɛn fa fala “Bubune.”

18 Yaxuba to keli Padan-Arami yi, a yi so kendeyani Siken taani Kanan bəxəni. A yi daax-adeni tən taan xanbi ra.

19 A bubun yi tixi dənaxan yi, a yi bəxən sara Xamori a diine ma, Siken Baba, naxanye singe dəxə Siken yi. A yi na sara gbeti gbanan keme ra.

20 A yi saraxa ganden nafala menni. A yi na xili sa “Isirayilaa Ala.”

34

Dinaa marayagina

1 Yaxubaa dii tēmen Dina, Leya naxan barixi Yaxuba xa, na yi siga Siken naxanle xəntəndeni.

2 Xamori a dii xēmen Siken, Xiwin naxan findixi na yamanan mangan na, na to Dina to, a yi fu a ma a yi a rayagi.

3 Yaxubaa dii tēmen Dinaa xanuntenyaan yi lu Siken fatini. A yi fala naxumene ti a xa.

4 A yi a fala a baba Xamori xa, a naxa, “Dii tēmeni ito maxandi n xa alogo n xa a dəxə.”

5 Yaxuba yi a me, a bata a dii tēmen Dina rayagi. Na waxatini, a diine yi sa xēen ma xuruseene fəxə ra. A mi sese fala han ne so waxatini.

6 Siken baba Xamori yi siga Yaxuba konni a xa sa falan ti a xa.

7 Yaxuba a diine to keli xēen ma, e yi na feen me naxan danguxi. E yi e yomayaan to, e bənen yi te ki fəni bayo Siken bata yi fu Yaxuba a dii tēmen ma, a mi lan a xa naxan liga Isirayila bəxəni.

8 Xamori yi a fala e xa, a naxa, “Dii tēmeni ito rafanxi n ma dii xēmen Siken nan ma a səndəmen birin na. Yandi, e xa a fi a ma, a xa findi a naxanla ra.

⁹ En findi bitanmane ra. E xa e dii temene fi nxu ma alogo nxu xa e dɔxɔ. Nayi, e fan nɔe nen nxu gbeene dɔxe.

¹⁰ E fama nen ludeni nxu dexɔn ma, bɔxɔni ito yi rabi e xa. E nɔe dɔxe nen be, e yulayaan liga alogo e xa herisigen sɔɔ.”

¹¹ Siken yi a fala Dina baba nun a tada xa, a naxa, “E dija n ma, e jɛnige fajin ti n xa. E wama seen naxan xɔn, e xa na fala n xa, n xa a so e yii.

¹² E nɔe futu se gbege maxɔdinje nen n ma e nun kiseene. E na seen naxan birin maxɔdin n ma, n nɔe a birin soe e yii nen alogo n xa dii temeni ito dɔxɔ.”

¹³ Yaxubaa diine yi yanfa falan ti Siken nun a baba Xamori xa, bayo Siken bata yi e xunyɛn Dina rayagi.

¹⁴ E yi a fala e xa, e naxa, “Nxu mi nɔe nxu xunyɛ jaxalanmaan fiyɛ muxun ma naxan mi banxulanxi. A findima yagin nan na nxu xa.

¹⁵ Xa nxu fa nxu xuiin soma e yii, fɔ en lan ito ma. Xɛmɛn naxan birin e konni, e lan nen e xa banxulan alo nxu tan.

¹⁶ Na waxatini nxu nɔe nxɔ dii temene fiyɛ e ma nen, e yi e dɔxɔ. Nxu fan e gbeene dɔxɔma nen, nxu luma e dexɔn ma na waxatini, en birin yi findi yama kedenna ra.

¹⁷ Koni xa e mi fa sa tin e banxulandeni, nxu nxu xunyɛ jaxalanmaan nasuxuma nen, nxu fa keli be.”

¹⁸ Xamori nun a dii Siken yi tin falani ito ma.

¹⁹ Na xɛmɛn mi bu a na feen liga, bayo Yaxuba a dii temen bata rafa a ma. A tan nan yi binyaxi dangu a ngaxakedenne birin na.

20 Xamori nun Siken yi siga yamaan malandeni taan so dεen na. E yi a fala e yamaan xa, e naxa,

21 “Muxuni itoe, en ma fe fajina e kui. E xa lu bɔxɔni ito ma, e yulayaan liga, bayo en ma bɔxɔn gbo. En nɔε nεn e dii tεmεne dɔxe, en fan en ma dii tεmεne fima e ma nεn.

22 Muxuni itoe mi dɔxɔma be, en xa findi yama kedenna ra, fɔ xεmεn naxan birin en konni be yi, ne xa banxulan alo e kiinde.

23 Xa en bata tin e falan ma, na waxatini e dɔxɔma en konni nεn. E xuruseene nun e yii seen birin findima en birin gbeen na nεn.”

24 Muxun naxan birin yi na taan so dεen na na lɔxɔni, e birin yi tin Xamori nun a dii Siken ma falan ma. Xεmεn naxan birin yi na taan kui, e birin yi banxulan.

25 A xii saxande lɔxɔni, xεmεne fatine to yi e xɔlɔma, Yaxubaa dii xεmε firinna Simeyɔn nun Lewi, Dina tada xεmεmane, e yi e dεgεmane tongo. E yi fu taan ma muxu yo mi sogin e ma, e yi xεmεn birin faxa.

26 E yi Xamori nun a dii Siken fan faxa. E yi Dina tongo Siken konni, e yi fa a ra.

27 Yaxubaa diine yi seen birin tongo faxa muxune xun ma, bayo e bata yi e xunye jaxalanmaan nayagi.

28 E yi e yεxεene tongo e nun e siine nun e jingene nun e sofanle, naxanye yi taan kui e nun xεen ma.

29 Nafunla naxan birin yi na, e yi a birin xali. E yi dii tεmεne nun jaxanle xali. E banxin birin kui geli.

30 Yaxuba yi a fala Simeyɔn nun Lewi xa, a naxa,

“E bata lanbaranna ti n ma. E bata en naṇaxu Kanan kaane nun Perisi kaane ma alo se kunxin xirina. Muxu wuyaxi mi n yii. E e malanma nən n xili ma, e n yenge, n xabilan birin yi halagi.”

³¹ E yi a yabi, e naxa, “A mi lan a xa en xunye ṇaxalanmaan findi yalunden na.”

35

Yaxuba yi siga Beteli yi

¹ Ala yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Keli, i sa dəxə Beteli yi. I saraxa ganden nafala n xa mənni, n bata yi n yete yita i ra denaxan yi, i yi i gima i tada Esayu bun ma waxatin naxan yi.”

² Yaxuba yi a fala a denbayaan xa e nun muxun naxanye yi a fema, a naxa, “E xəṇene suxurene yiba, e e yete sarijan, e e dugine fan masara e ma.

³ E fa, en siga Beteli yi. N xa saraxa ganden nafala Ala xa, naxan n malixi n yi lanbaranni waxatin naxan yi. A yi a yengi lu n xən ma n ma sigatini.”

⁴ Na waxatini e yi e suxurene birin so Yaxuba yii e nun e tunla soone. Yaxuba yi e birin bitin konden bun ma naxan Siken dəxən ma.

⁵ Yaxuba nun a diine to keli sigadeni, Ala yi gaxun lu e rabilin taane birin muxune bəṇeni, muxu yo mi susu birə e fəxə ra.

⁶ Yaxuba nun a fəxərabirane yi siga Lusi yi, naxan mən xili Beteli, Kanan bəxəni.

⁷ A yi saraxa ganden nafala mənni. A yi na saraxa ganden xili sa “Beteli a Ala,” bayo Ala a yete yita a ra mənni nən, a yi a gima a tada bun waxatin naxan yi.

⁸ Rebeka a dii masuxun Debora to faxa, e yi a maluxun Beteli mabinni wariin denaxan yi. Na wariin xili nen “wugadena.”

⁹ Ala mən yi mini Yaxuba xa, a xεε xanbini Padan-Arami yi. A yi barakan nagidi a ma.

¹⁰ Ala yi a fala a xa, a naxa, “I xili nen Yaxuba, koni a mi falama na kiini sənən. To xanbi ra, i xinla fa falama nen Isirayila.” Awa, Ala yi a xili sa Isirayila.

¹¹ A mən yi a fala a xa, a naxa, “Ala Senbe Kanna nan n na. I xa wuya, i yiriwa alogo i xa findi siyana nde benban na. I mən findima nen siya wuyaxine benban na. Mangane minima nen i bənsənni.

¹² N bəxən naxan fi Iburahima nun Isiyaga ma, n na a fi i fan ma. Na dangu xanbini, n na a fima i bənsənna fan ma nen.”

¹³ Ala yi keli na, a falan ti Yaxuba xa denaxan yi.

¹⁴ Yaxuba yi gεme taxamasenna ti na, a yi turen nun min seen bəxən a ma saraxan na.

¹⁵ A yi yireni ito xili sa Beteli, Ala falan ti a xa denaxan yi.*

Rakeli faxa fena

¹⁶ Yaxuba nun a denbayaan to keli Beteli yi, e mən makuya Efarata ra, Rakeli yi diin sətə. Na dii bari feen yi xədəxə ayi.

¹⁷ Rakeli yi diin barima waxatin naxan yi xələni, dii rasuxun yi a fala a xa, a naxa, “Hali i mi gaxu, i mən xεmən nan barixi.”

* **35:15: *Beteli*** bunna nen fa fala “Alaa banxina.”

18 Rakeli bata yi lu alo faxa muxuna. A yi a niin makakama waxatin naxan yi, a yi a diin xili sa Benoni.† Koni a baba tan yi a xili sa Bunyamin.‡

19 Rakeli to faxa, e yi a maluxun Efarata kiraan dεxɔn ma. Na yiren xili nεn iki Betεlemi.

20 Yaxuba yi gεmεn sa taxamasenna ra a gaburun fari. Han to na gεmεn na Rakeli gaburun taxamasenna ra.

Taruxune Singena 2.1-2

21 Isirayila yi sa a bubun ti Migidali-Ederi xanbi ra.

22 Isirayila to yi dɔxi na taani, Rubεn nun Bila yi sa e sa, a baba konyi ɲaxanla. Isirayila yi a kolon.

Isirayila dii xεmεn fu nun firinna naxanye sɔtɔ:

23 Leya yi Rubεn bari dii saran na, na xanbi ra Simeyɔn nun Lewi nun Yuda nun Isakari nun Sabulon.

24 Rakeli yi Yusufu nun Bunyamin bari.

25 Rakeli a konyin Bila yi Nafatali nun Dan bari.

26 Leyaa konyin Silipa yi Gadi nun Aseri bari. Ne birin findixi Yaxubaa diine nan na, a naxanye sɔtɔ Padan-Arami yi.

27 Yaxuba yi siga a baba Isiyaga konni Mamire, Kiriyaati-Aruba mabinni. Mεn xili nεn Xebiron, Iburahima nun Isiyaga dɔxɔde fonna.

28 Isiyaga a siimayaan yi siga ɲεε kεmε ɲεε tonge solomasεxε.

29 A to faxa, a bata yi siimaya xunkuye sɔtɔ, a yi faxa, a siga laxira yi. A dii Esayu nun Yaxuba yi a maluxun.

† 35:18: **Benoni** bunna nεεn fa fala “Nimisa diina.” ‡ 35:18: **Bunyamin** bunna nεεn fa fala “N yiifanna diina.”

36

Esayu bənsənnə

Taruxune Singena 1.34-37

¹ Esayu, naxan mən xili Edən, a bənsənnə taruxun ni i ra.

² Esayu Kanan paxanle dəxə nən: Ada findi Elon ma diin nan na, Xiti kaana, e nun Yoholibama, Ana dii tēmənə, Sibeyon Xiwin mamandenna nan a ra.

³ A yi Sumayila a dii tēmən Basamati fan dəxə, Nebayoti xunye paxalanmana.

⁴ Ada nan Elifasi sətə Esayu xa. Reyuli findi Basamati a diin nan na.

⁵ Yoholibama dii xēmən saxan nan bari: Yewusi nun Yalami e nun Kora. Ne birin findi Esayu a diine nan na naxanye barixi Kanan bəxəni.

⁶ Esayu yi a paxanle nun a dii tēmənə nun a dii xēmənə nun a muxune birin tongo, e nun a xuruseene birin e nun a hərisigən naxan birin sətə Kanan bəxəni. A yi a birin xali bəxə gbətən ma dənaxan makuya a xunye Yaxuba ra,

⁷ bayo e hərisigən bata yi gbo ayi. E mi yi nəe luyə e bode dəxən ma. E yi dənaxan yi e xuruseene birin mi yi nəe balo sətə mənni.

⁸ Na nan a to Esayu, naxan mən xili Edən, na yi siga a sa dəxə Seyiri geya yireni.

⁹ Edən kaane benba Esayu bənsənnə xinle ni itoe ra naxanye yi dəxi Seyiri geya yireni:

¹⁰ Esayu a diine ni i ra:

Elifasi, Ada a dii xēmənə,
Reyuli, Basamati a dii xēmənə.

¹¹ Elifasi a diine ni ito ra:

Teman nun Omaru nun Sefo nun Gatami e nun Kenasi.

¹² Timina nan yi Elifasi a konyi ꝑaxanla ra. Na Amaleki bari nen Elifasi xa.

Esayu nun a ꝑaxanla Ada mamandenne ni ito ra.

¹³ Reyuli a diine ni i ra:

Naxati nun Sera nun Sama e nun Misa.

Ne findi Esayu nun a ꝑaxanla Basamati mamandenne nan na.

¹⁴ Esayu a ꝑaxanla Yoholibama a diine ni i ra:

Yewusi nun Yalami e nun Kora.

Yoholibama findi Anaa dii temen nan na.

Ana findi Sibeyon ma dii temen nan na.

¹⁵ Mangan naxanye keli Esayu bənsənni, ne ni i ra:

Elifasi, Esayu a dii singena, na diine ni itoe ra:

Manga Teman nun Manga Omaru nun Manga Sefo nun Manga Kenasi

¹⁶ nun Manga Kora nun Manga Gatami nun Manga Amaleki.

Mangane nan yi ne ra naxanye fataxi Elifasi ra Edən yamanani,

Ada mamandenne nan e ra.

¹⁷ Reyuli, Esayu a diina, a diine ni i ra:

Manga Naxati nun Manga Sera nun Manga Sama e nun Manga Misa.

Mangane nan yi ne ra naxanye fataxi Reyuli ra Edən yamanani,

Basamati mamandenne nan e ra.

¹⁸ Yoholibama, Esayu a ꝑaxanla, a diine ni itoe ra:

Manga Yewusi nun Manga Yalami nun Manga Kora.

Mangane ni itoe ra naxanye fataxi Yoholibama ra, Esayu a ꝑaxanla:

Yoholibama findi Anaa diin nan na.

¹⁹ Esayu, naxan mən xili Edən, na a diine nan ne ra.

Mangan naxanye keli Esayu bənsənni, ne nan ne ra.

Taruxune Singen 1.38-42

²⁰ Seyiri Xori kaana diine ni itoe ra naxanye yi dəxi na yamanani:

Lotan nun Sobali nun Sibeyon nun Ana

²¹ nun Dison nun Eseri e nun Disan.

Seyiri a diine yi findi Xori mangane ra Edən yamanani.

²² Lotan ma dii xəmene ni itoe ra:

Xori nun Heman.

Timina findi Lotan xunye dii tēmen nan na.

²³ Sobali a dii xəmene ni itoe ra:

Aliban nun Manaxati nun Ebali nun Sefo e nun Onan.

²⁴ Sibeyon ma dii xəmene ni ito ra:

Aya nun Ana,

Ana nan tigi wolonxine to tonbon yireni

a to yi Sibeyon ma sofanle rabama.

²⁵ Ana a diine ni itoe ra:

Dison nun Yoholibama,

Ana a dii tēmena.

²⁶ Dison ma dii xəmene ni itoe ra:

Xemadan nun Eseban nun Itiran e nun Keran.

²⁷ Eseri a dii xəmene ni itoe ra:

Bilihan nun Saawan e nun Akan.

²⁸ Disan ma dii xəmene ni itoe ra:

Yusu nun Aran.

²⁹ Xori kaane mangane ni i ra:

Manga Lotan nun Manga Sobali

nun Manga Sibeyon nun Manga Ana

³⁰ nun Manga Dison nun Manga Eseri

e nun Manga Disan.

Xori kaane Mangane findi ne nan na e bənsən yɛɛn
ma Seyiri bəxəni.

Edən Mangane

Taruxune Singen 1.43-54

³¹ Mangane nan itoe ra naxanye yi Edən yamanan xun na benun Isirayila kaane xa mangan dəxə waxatin naxan yi:

³² Beyori a diin Bela yi findi Edən manga singen na, naxan ma taan yi xili Dinhaba.

³³ Bela to faxa, Seraa diin Yobabo, Bosara kaan yi findi mangan na.

³⁴ Yobabo to faxa, Xusama, naxan yi kelixi Teman yamanani, na yi findi mangan na.

³⁵ Xusama to faxa, Bedadaa diin Xadada yi findi mangan na. A tan nan Midiyan kaane nə Moyaba bəxəni. A taan yi xili nɛn Abiti.

³⁶ Xadada to faxa, Samala Masareka kaan yi findi mangan na.

³⁷ Samala to faxa, Sayuli naxan yi kelixi Rehoboti taani baan dɛ, na yi findi mangan na.

³⁸ Sayuli to faxa, Akibori a diin Baali-Xanan yi findi mangan na.

³⁹ Baali-Xanan, Akibori a diin to faxa, Xadada yi findi mangan na. A taan yi xili nɛn Pawu. A naxanla yi xili nɛn Mehetabeli, Matirɛdi a dii tɛmɛna, Mesahabi mamandenna.

⁴⁰ Mangane ni i ra naxanye kelixi Esayu bənsənni, e bənsənna nun e yamanan yɛɛn ma. Manga Timina nun Manga Aliwa nun Manga Yeteti

⁴¹ nun Manga Yoholibama nun Manga Ela nun Manga Pinon

42 nun Manga Kenasi nun Manga Teman nun
Manga Mibisari

43 nun Manga Magadiyeli nun Manga Irami.

Ne nan yi Edən mangane ra e nun e bəxəna e yi
dəxi dənaxan yi.

Esayu a feen nan na ra naxan findixi Edən kaane
benban na.

37

Yusufu a xiyena

¹ Yaxuba dəxə nən Kanan yamanani, a baba yi
dənaxan yi.

² Yaxuba bənsənnə taruxun ni ito ra. Yusufu a
dii jərəyaan jεε fu nun solofere nan yi a ra. A
tan nun a tadane yi xuruseene nan kantanma,
naxanye nga yi Bila nun Silipa ra, a babaa jaxanle.
A yi e fe jaxine dəntεgen sama a baba xa.

³ Yusufu nan yi rafan Isirayila ma dangu a diine
birin na, bayo a tan nan sətə a xεmε foriyani. A yi
doma kuye tofajin so a yii.

⁴ Yusufu tadane to na feen to, a a tan nan nafan
e baba ma dangu e birin na, e yi a rəjaxu. Fala fajı
yo mi yi e tagi sənən.

⁵ Yusufu yi xiye sa, a yi a yεba a tadane xa. E yi a
rəjaxu dangu a fəlon na.

⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati n ma xiyen
na, n naxan saxi.

⁷ En birin yi xεen ma malo raxidideni. Nanunna,
n ma malo xidin yi keli, a ti. E gbee malo xidine yi
lu bilinxi n gbee xidin na, e birin yi e xinbi sin n
ma malo xidin bun.”

⁸ A tadane yi a maxədin, e naxa, “Ee! I waxi findi
feni nxə mangan nan na alogo i xa nxu yamari?” E

yi a rapaxu dangu a fəlon na a xiyena fe ra e nun a falana.

⁹ Yusufu mən yi xiye gbεtε sa, a yi na fan yεba a tadane xa. A yi a fala, a naxa, “E ε tuli mati, n mən bata xiye sa. Sogen nun kiken nun sare fu nun keden yi e xinbi sinma n bun ma.”

¹⁰ A yi xiye ni ito yεba a baba nun a tadane xa. A baba yi a kənkə a ma, a fa a fala a xa, a naxa, “I xiye n naxan saxi iki, nanse na ra? I nga nun i tadane nun n tan, nxu birin fama nxu xinbi sindeni i yεtagi?”

¹¹ A tadane yi lu a maxəxəlonjε, koni a baba yi a yengi lu a xiye n xən ma.

Yusufu tadane yi a mati

¹² Yusufu tadane yi siga Siken yi e babaa xurusene rabadeni.

¹³ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I tadane bata siga xuruse rabadeni Siken yi. Fa be, n xa i xε e ma.” A yi a yabi, a naxa, “Awa.”

¹⁴ Isirayila yi a fala a xa, a naxa, “Siga mafurεn, i sa a mato xa i tadane kεndε, xa se mi xuruseene fan toxi, i yi fa na dεntεgεn sa n xa.” A yi a xε keli Xebiron lanbanni siga Siken yi.

¹⁵ Xεmεna nde yi a to xεεne xun xən. Xεmεn yi a maxədin, a naxa, “I nanse fenma?”

¹⁶ A yi a yabi, a naxa, “N na n tadane nan fenma. A fala n xa, yandi, e xurusene rabama dεnaxan yi.”

¹⁷ Xεmεn yi a fala a xa, a naxa, “E bata keli be, bayo n na e xuiin mε nεn, e yi a falama, a e xa siga Dotan yi.” Yusufu yi bira a tadane funfu xən han a sa a tadane li Dotan yi.

¹⁸ E to a to wulani, benun a xa maso e ra, e lan a ma, a e xa a faxa.

19 E yi a fala e bode xa, e naxa, “Na xiye saan nan fama iki.

20 E fa be, en na a faxa, en na a woli xəjɪnna ra. Nayi, en na keli, en na a falama nɛn, a sube ɲaxin bata a don. Na waxatini en fama a kolondeni nɛn a xiye findima a xa feen naxan na.”

21 Rubɛn yi na feen mɛ. A yi kata a xa a xunba, a naxa, “En nama a faxa.”

22 Rubɛn mɔn yi a fala, a naxa, “E nama a wunla ramini de! E a woli xəjɪnni ito ra naxan tonbon yireni ito yi. Muxu yo nama a yiin din a ra.” A yi wama a xunba feni alogo a xa nɔ a xalideni a baba fɛma.

23 Yusufu to so a tadane yireni, a doma kuye tofaɲin naxan yi ragodoxi a ma, e yi na rate a ma.

24 E yi Yusufu tongo, e a woli xəjɪnna ra, ige mi naxan kui.

25 Na xanbi, e yi dɔxɔ donse dondeni. E to e yɛɛn nakeli, e yi Sumayila bɔnsɔnna yulane to fɛ. E yi kelixi Galadi yi, wusulanna nun senna nun latikɔnɔnna yi e ɲɔgɔmɛne fari siga Misiran yi.

26 Yuda yi a fala a xunyɛne xa, a naxa, “Xa en na en xunyɛn faxa, en yi a wunla luxun, na tɔnɔn mundun en tan ma?”

27 E fa, en na a mati Sumayila bɔnsɔnna muxune ma, koni en nama en yiin din a ra de! Bayo en xunyɛn na a ra, en wuli keden fasa keden.” A xunyɛne birin yi tin a falan ma.

28 Na xanbi, Midiyan yulane danguma, e yi Yusufu rate xəjɪnna ra. E yi Yusufu mati gbeti gbanan mɔxɔɲɛ ra Sumayila bɔnsɔnna muxune ma. E yi a xali Misiran yi.

²⁹ Ruben to xete xojinna yireni, a mi Yusufu li na sonon. A yi a domain birin yibo sununi.

³⁰ A yi xete a xunyene fema, a yi a fala, a naxa, “Diidin mi fa na! N tan fa nanse ligama sonon?”

³¹ E yi kotō keden faxa, e yi Yusufu a doma kuye tofajin maturuxun na sube wunli.

³² Na xanbi, e yi na doma kuye tofajin xali e baba fema. E yi a fala a xa, e naxa, “Nxu bata ito to. Domani ito mato ba, xa i ya diin gbeen na a ra.”

³³ Yaxuba yi domain kolon. A yi a fala, a naxa, “N ma diina domain na a ra! Sube xajena nde bata a faxa! A bata Yusufu yibo!”

³⁴ Yaxuba yi a dagine yibo sununi, a mon yi kasa dugin nagodo a ma. A yi a diin jan feen liga xii wuyaxi.

³⁵ A dii xemene nun dii temene yi siga a madendendeni, koni a mi tin na ma. A yi a fala, a naxa, “N nan n ma diin saya feen ligama nen han n sa a li laxira yi.” A yi lu wuge a diina fe ra.

³⁶ Midiyan kaane yi Yusufu mati Potifari ma Misiran yi, Misiran Mangana kuntigina nde naxan a kantan tiine xunna.

38

Yuda nun Tamari

¹ Na waxatini, Yuda yi keli a ngaxakedenne xun ma, a siga Adulan kaana nde konni naxan xili Xira.

² Yuda yi Suya Kanan kaana dii temen to menni. A yi a findi a naxanla ra. E yi lu e bode xon.

³ A yi fudikan, a yi dii xemēn bari. E yi na diin xili sa Eri.

⁴ A mon yi fudikan dii firinden na, a yi dii xemēn bari. E yi na diin xili sa Onan.

⁵ Na xanbi, a mən yi dii xεmε gbεtε bari, a yi na xili sa Selaxa. Yuda yi Kesibe taan nin a ɲaxanla yi diin barima waxatin naxan yi.

⁶ Yuda yi ɲaxanla fen, a a so a dii singen Eri yii. Na ɲaxanla xili Tamari.

⁷ Muxu ɲaxin nan yi Yudaa dii singen Eri ra Alatala yεε ra yi. Alatala yi a faxa.

⁸ Na xanbi Yuda yi a fala Onan xa, a naxa, “I tadaa ɲaxanla tongo, a xa findi i ya ɲaxanla ra. I a xεmε xuriya wanla liga alogo i xa diin fi i tada faxa muxun ma.”

⁹ Koni Onan yi a kolon, a na diin mi yi finde a gbeen na. Na nan a liga, a to yi a tada ɲaxanla kolonma ɲaxanla ra, igen naxan minima a fatini, a yi na makala bəxən ma alogo a nama diin bari a tada xa.

¹⁰ A yi naxan ligama, na mi yi rafan Alatala ma. Nanara, a yi a faxa.

¹¹ Awa, Yuda yi a fala a mamuxun Tamari xa, a naxa, “Lu kaɲayani i baba konni benun n ma dii Selaxa xa gbo waxatin naxan yi.” A yi mirixi nən yanyina nde Selaxa fan faxama nən alo a tadane faxaxi kii naxan yi. Tamari yi siga a sa lu a baba konni.

¹² A mi bu Suya a dii tεmεna, Yudaa ɲaxanla yi faxa. Nan feen to ba a ra, Yuda yi siga Timana yi e nun a lanfaan Xira Adulan kaana. E yi siga Yuda xuruse yireni, e yi e xabene maxabama dɛnaxan yi.

¹³ Muxuna nde yi a fala Tamari xa, a naxa, “I taje sigama Timana taani a xurusene xabene maxabadeni.”

14 A yi a kaɲa dugine ba a ma, a yi dugin so a yeɲagin xun na, a sa dɔxɔ Enayin taan so dɛɛn na Timana kiraan xɔn. A bata yi a to Selaxa bata findi banxulanna ra, koni e mi a fi a ma a xa findi a ɲaxanla ra.

15 Yuda to a to a dugin soxi a yeɲagin xun na, a yi a miri a yalunden na a ra.

16 A yi a fala a xa kiraan na, a naxa, “En siga, en sa kafu.” A mi yi a kolon a mamuxun na a ra. Koni, Tamari yi Yuda maxɔdin, a naxa, “I nanse fima n ma en na kafu?”

17 A yi a yabi, a naxa, “N sii keden nan tongoma n ma xuruseene tagi, n fa a ra i yeɛ ra.” A yi a yabi, a naxa, “Awa, tolimana nde lu n yii be singe benun i xa fa siin na waxatin naxan yi.”

18 A yi a maxɔdin, a naxa, “I wama n xa nanse so i yii tolimaan na?” Tamari yi a yabi, a naxa, “I ya taxamasenna nun a lutin nun i ya dunganna so n yii.” A yi na seene so a yii, e fa kafu. Tamari yi fudikan a diin na.

19 A yi xɛɛ a konni. A yi dugin ba a yeɲagin xun na, a mɔn yi a kaɲa doamaan nagodo a ma.

20 Yuda yi a lanfa Adulan kaan xɛ sii diin tideni ɲaxanla ma alogo a xa fa seene ra a naxanye so ɲaxanla yii tolimaan na. Koni a mi ɲaxanla to.

21 A yi mɛn kaane maxɔdin, a naxa, “Yalunde ɲaxanla naxan yi kiraan dɛ Enayin taani, na minɛn yi?” E yi a yabi, e naxa, “Yalunde yo mi be.”

22 A yi xɛɛ Yuda yireni, a fa a fala, a naxa, “N mi a lixi na. Mɛn kaane mɔn bata a fala n xa a yalunde yo mi na e tan konni.”

23 Yuda yi a fala, a naxa, “A xa na seene mara. En fan nama en yeɛ rayagi. N bata sii diin nasamba a

ma, koni i mi a lixi na.”

²⁴ Kike saxon dangu xanbi, muxuna nde yi a fala Yuda xa, a naxa, “I mamuxun Tamari bata findi yalunden na, a bata fudikan a yalunyani.” Yuda yi a fala, a naxa, “E a ramini, a gan.”

²⁵ E yi fama a ra waxatin naxan yi, a yi xeraan nasiga a taje ma, a naxa, “Seni itoe mato naxanye n yii. Taxamasenni ito nun a lutin nun dunganni ito na findi muxun naxan gbee ra na nan n nafudikanxi. I lan nen i xa a kanna kolon.”

²⁶ Yuda yi na feene kolon. A yi a fala, a naxa, “A tinxin dangu n tan na bayo n mi a fixi n ma dii Selaxa ma.” Na xanbi ra, e mi fa kafu.

²⁷ A yi diin barima waxatin naxan yi, e yi a kolon a gulunne nan a kui.

²⁸ Diin bari waxatini, keden yi a yiin namini. Dii rasuxun yi a yiin suxu, a gari gbeela xidi a yiin na. A fa a fala, a naxa, “Ito nan singe barixi.”

²⁹ Koni na diin yi a yiin naso, a xunyen yi bari. Dii rasuxun yi a fala, a naxa, “I yete raminixi fangan mundun na iki?” A yi a xili sa Peresi.*

³⁰ Na xanbi boden fan yi bari gari gbeela xidixi a yiin na. Yuda yi a xili sa Sera.

39

Yusufu Potifari konni

¹ Sumayila bansonna muxune yi siga Yusufu ra Misiran yamanani. Potifari, Misiran Mangan kantan tiine xunna yi a sara.

* **38:29: Peresi** bunna nen fa fala “A rabi fena.”

² Alatala yi Yusufu xɔn. A yi feen naxanye birin suxuma, ayi birin gasama. A yi lu a kanna Misiran kaan konni.

³ A kanna yi a kolon, a Alatala yi Yusufu xɔn, bayo Alatala bata yi a feen birin nasɔnɔya.

⁴ Yusufu yi rafan a kanna ma, a yi a findi a banxi xunna ra. A yi a herisigen birin taxu a ra.

⁵ Na xanbi Yusufu to findi a banxi xunna ra e nun a yii seene birin, Alatala yi barakan sa Misiran kaana denbayani Yusufu a fe ra. Alatala yi barakan sa a yii seene birin yi, e nun a banxin nun a xεεne.

⁶ Nanara, seen naxanye birin yi Potifari yii, a yi a birin nabejin Yusufu yii. A tan mi yi fa a yengi saxi fefe xɔn ma fɔ a yi donseen naxan donma.

Yusufu yi tofan han.

⁷ Na feene danguxina, a kanna ɲaxanla yi a yεεn ti Yusufu ra. A yi a fala a xa, a naxa, “Fa be, en fa kafu.”

⁸ Yusufu yi tondi, a a fala a kanna ɲaxanla xa, a naxa, “Xabu n fa n kanna konni a mi a yengi luxi fefe xɔn ma sɔnɔn a banxini. A bata a yii seene birin taxu n na.

⁹ A banxin kui be, n tan nan dangu muxun birin na. A mi sese rafisaxi n xa, fɔ i kedenna, bayo i tan bata findi a ɲaxanla ra. Iki, n fe ɲaxi gbee sifani ito ligama nanfera naxan finde yulubi feen na Ala yii?”

¹⁰ Na ɲaxanla yi na falama Yusufu xa lɔxɔ yo lɔxɔ. Koni hali na, Yusufu mi yi a tuli matima e kafu feen miriyaan na.

¹¹ Lɔxɔna nde, Yusufu yi so banxini wali kɛdeni. Banxi kui konyi yo mi yi na na waxatini.

¹² Na naxanla yi dutun a domain ma. A yi a fala a xa, a naxa, “En kafu!” Yusufu yi a ba a domani, a yi a lu naxanla yii. A yi mini a giye tandeni.

¹³ Naxanla to a to a bata a gi, a a domain lu a yii, a mini tanden ma,

¹⁴ a yi a banxi kui konyine xili, a fa a fala e xa, a naxa, “E ito mato, n ma xemen faxi Heburu nan na a xa fa sabaan so en na. A faxi nen n fema a nxu xa kafu, koni n yi sɔnxɔn nate.

¹⁵ A to n sɔnxɔ xuiin me, a yi a gi, a a domain lu n dɛxɔn ma. A yi mini a giye tandeni.”

¹⁶ A yi Yusufu a domain namara han a kanna fa waxatin naxan yi.

¹⁷ A yi feni ito yeba a xa, a naxa, “I faxi Heburu konyi xemen naxan na, a faxi nen a xa sabaan so n na.

¹⁸ Koni n to sɔnxɔn nate, a yi a domain lu n yii, a yi mini a giye tandeni.”

¹⁹ Yusufu kanna to a naxanla falan me, a yi naxan falama a xa iki, a naxa, “A mato, i ya konyin naxan nabaxi n na,”

²⁰ a bɔnen yi te, a xɔlɔ. A yi Yusufu balan manganana kasorasane yi denaxan yi.

Koni kasoon na,

²¹ Alatala yi lu Yusufu xɔn ma, a hinan a ra. A yi a ragidi Yusufu ma e nun kaso mangan yi de fan.

²² Kaso mangan yi kasorasaan birin taxu Yusufu ra. Feen naxan birin yi ligama a yi danguma a tan nan yii.

²³ Kaso mangan mi yi Yusufu a wanla xun matoma a ra, bayo Alatala yi Yusufu xɔn ma. A bata yi a feen birin nasɔnɔya.

40

Yusufu kasoon na

¹ Na xanbi, Misiran Mangana muxun naxan yengi dɔxi a minseen xɔn ma, na nun a buru ganna yi e kanna Misiran Mangan hakɛn tongo.

² Misiran Mangan yi xɔlɔ a banxi kui konyin firinne ma, naxan yengi saxi a minseen xɔn ma e nun naxan a burun ganma.

³ A yi e suxu, a e balan sofane mangana kaso banxini, Yusufu yi deɛnaxan yi.

⁴ Sofane mangan yi e taxu Yusufu ra, naxan yi walima e yii.

E to waxati ti kasoon na,

⁵ naxan yengi saxi mangana minseen xɔn ma, e nun naxan burun ganma Misiran mangan xa, e yi xiye sa kasoni kɔɛna nde ra. Na xiye firinna birin nun a bun.

⁶ Yusufu yi fa e matodeni xɔtɔnni, a yi e li kuisanxi.

⁷ A yi Misiran Mangana banxi kui konyini itoe maxɔdin naxanye fan yi kasoni, a naxa, “Nanfera ɛ kuisanxi to?”

⁸ E yi a yabi, e naxa, “Nxu bata xiyena nde nan sa, koni muxu yo mi be naxan nɔɛ na yebe.” Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “E mi a kolon Ala nan xiyene bunne kanna ra? E ɛ xiyene fala n xa.”

⁹ Naxan yengi yi saxi mangana minseen xɔn ma, na yi a xiyen fala Yusufu xa, a naxa, “N tan ma xiyeni, n manpa binla* nan to, a tixi n yetagi alo ɲaxundan binla,

* **40:9:** Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

¹⁰ a yii saxan tixi a ma. A to fuga, a fugen yi bogi məxine ramini alo ɲaxundan tənsənnə.

¹¹ Misiran Mangana igelengenna suxi n yii. N yi manpa bogi məxine ba, n yi e bundu Misiran Mangana igelengenna kui, n fa a so a yii.”

¹² Yusufu yi a fala a xa, a naxa, “Abunna ni ito ra: Na yii saxanna naxanye na kiini a xii saxan nan yitaxi.

¹³ Xii saxan na dangu, Misiran Mangana i xun-nakelima nən, a mən yi i raxεε i ya walide fonni. I mən fama nən igelengenna sodeni Misiran Mangan yii alo i darixi a ra kii naxan yi.

¹⁴ Koni i ɲəxə lu n xən ma i na herin sətə waxatin naxan yi. I xa hinan n na, i xa n ma fe fala Misiran Mangan xa alogo n xa mini kasoni.

¹⁵ Bayo e n tongoxi fangan nan na Heburu bəxəni. Be fan, n mi fefe ligaxi naxan a ligε n xa kason sətə.”

¹⁶ Naxan burun ganma mangan xa, a to a to fa fala xiyen bunna fan, a yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N tan fan xiye saxi nən. Debe saxan dəxi n xun ma buru fixεna e kui.

¹⁷ Deben naxan dəxi a fari, buru ganna donseen naxan birin nafalama Misiran Mangan xa, ne a kui. Koni xəline yi fa na donseen donɲε naxan dəxi n xun ma.”

¹⁸ Yusufu yi a fala a xa, a naxa, “Xiyen bunna ni ito ra: Na debe saxanna naxan na kiini, e xii saxan nan yitaxi.

¹⁹ Xii saxan na dangu, Misiran Mangana i xunna seɣεma nən i dε. A i singanma nən wudin na, xəline yi i suben don.”

²⁰ Xii saxande bəxəni, Misiran Mangan bari

ləxəni, a yi sumun belebele yitən a kuntigine xa. Naxan yengi saxi mangana minseen xən ma, e nun a buru ganna, Misiran Mangan yi e ramini kasoon na, a fa e ra kuntigine yetagi.

²¹ Naxan yengi saxi minseen xən ma, a yi na raxete a walide fonni alogo a mən xa minseen so a yii.

²² Koni a yi a buru ganna singan wudin na alo Yusufu bata yi a yeba kii naxan yi.

²³ Naxan yengi saxi minse feen xən ma, Yusufu a fe mi rabira na ma. A yi jinan a xən ma.

41

Misiran Mangan yi xiye sa

¹ Nεε firin dangu xanbi, Misiran Mangan yi xiye sa. A tixi xude dēni.

² A yi jinge to fajni tuyanxi solofere to kelε xuden kui, e e degema mēreni.

³ Na xanbi, jinge solofere gbete, naxanye to jaxu, e doyenxi, ne fan yi keli xuden kui jingen bonne dexən ma.

⁴ Jinge to jaxi doyenxi solofereni itoe yi jinge to fajni tuyanxi solofereni itoe don. Nayi, Misiran Mangan yi xulun.

⁵ A mən yi xi, a xiye gbete sa.

⁶ Tənsən solofere fajni rafexine tixi bili kedenna ma.

⁷ Na xanbi, tənsən solofere gbete, naxanye xurun, foyen bata e rafoko ayi, ne tixi tənsənna bōdene dexən ma. Tənsən xurunni itoe yi tənsən nafexi fajine gerun. Nayi, Misiran Mangan yi xulun. Xiye nan yi a ra.

⁸ Xətənni Misiran Mangan bəpən yi mini. A yi woyimene nun fekolonne birin xili naxanye Misiran yi. A yi xiyeni itoe fala e xa, koni muxu yo mi nɔ xiyene yεbε a xa.

⁹ Na waxatini, naxan yengi saxi mangana minseen xən ma, na yi a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “N ma kala fonne bata rabira n ma to.

¹⁰ Misiran Mangan xələ nən a konyine ma waxatina nde yi. A yi n suxu, a n balan sofa mangana kasoon na, nxu nun naxan yi burun ganma mangan xa.

¹¹ A tan nun n tan, nxu birin xiye sa nən kəε kedenna ra, xiye firinna birin nun a bun.

¹² Kasoni, nxu nun sofa mangana konyina, Heburu banxulanna nan yi na yi. Nxu yi xiyeni itoe fala a xa, a yi e birin bunna fala nxu xa. Nxu xiyen naxanye saxi, a yi e bunne fala nxu xa.

¹³ A xiyen yεba nxu xa kii naxan yi, a mən birin ligaxi na kiini nən. Misiran Mangan bata n naxεtε n walide fonni. A yi boden fan singan wudin na.”

¹⁴ Misiran Mangan yi Yusufu xili. E yi a ramini kasoni mafuren! A yi a xunna bi, a maraberi baane yi masara a ma. A fa siga Misiran Mangan fεma.

¹⁵ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N bata xiye sa. Muxu yo mi nɔxi a yεbadeni, koni n bata a mε a i tan nɔε xiyen bunna falε, naxan na fala i xa.”

¹⁶ Yusufu yi Misiran Mangan yabi, a naxa, “N tan mi a ra, Ala nan Misiran Mangana a xiyen bun fajin fima a ma.”

¹⁷ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N xiyeni, n yi tixi xude dεen nin.

18 N yi ninge to faji tuyanxi solofere to kele xuden kui, e e degema mereni.

19 Nayi, ninge solofere gbete ye yi te e xanbi ra, e doyenxi, e to naxu, e xasixi. Han to n munma yi na ninge to naxi sifan to Misiran baxan birin ma singen.

20 Ninge xasixi to naxine yi ninge tuyanxi solofere singene don.

21 Koni na xanbi, muxu yo mi nae a kolonje xa e bata e don, masato e doyen kiin ma man. Nayi, n yi xulun.”

22 “N man yi xiye gbete sa. Tansan nafexi faji solofere tixi bili kedenna ma.

23 Na xanbi tansan solofere gbete ye naxanye xurun, foyen naxanye rafoboxi ayi, ne yi te bodene dexan ma.

24 Tansan fofone yi tansan faji soloferene gerun. N bata a fala woyimene xa, koni muxu yo mi naxi a yebadeni n xa.”

25 Yusufu yi a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “I ya xiye firinna birin fe kedenna nan yitaxi. Ala bata i rakolon feen ma a fama naxan ligadeni.

26 Na ninge to faji soloferene nun tansan faji soloferene, ne je solofere nan yitaxi na kiini. Xiye keden nan a ra.

27 Ninge xasixi to naxi soloferene nun tansan fof soloferene foyen naxanye rafoboxi ayi, ne fan je solofere fitina kaman nan yitaxi.

28 N na a falaxi i xa kii naxan yi, Ala bata na feene yita Misiran Mangan na a fama naxanye ligadeni.

29 Je soloferen naxanye fama iki, a findima lugo jene nan na Misiran baxan xa.

³⁰ Na xanbi, jεε solofere kamen fama nen, en jinanma nen na lagon birin na. Kamen Misiran bɔxɔn halagima nen.

³¹ Fitina kamen findima fe magaxuxin nan na, han muxune birin yi jinan lugo jεεne xɔn bɔxɔni ito yi.”

³² “I xiyeni ito saxi nen dɔxɔɓa yi firin bayo Ala bata a feen nagidi, a mɔn mi buma a ligadeni.

³³ Iki mangana, xaxilimaan fen, fe kolonna, i yi a dɔxɔ Misiran bɔxɔn xun na.

³⁴ Mangana, i xa muxune sugandi naxanye dɔxɔma na wanla xun na lugo jεε soloferen bun ma. Se xaba waxatin na a li, naxan yo na maala xidi naanin xaba, a suulundena, a xa fa na ra, a ramara.

³⁵ E xa donseene birin malan lugo jεε solofere famatɔɔn bun, e xa a ramara taane kui, Misiran Mangana nɔɔn bun ma.

³⁶ Donse maraxini ito fama Misiran bɔxɔn natangadeni kamen ma nen naxan fama jεε soloferen bun ma.”

³⁷ Falani ito yi rafan Misiran Mangan nun a kuntigine birin ma.

³⁸ Misiran Mangan yi a fala e xa, a naxa, “En nɔε muxuna nde sɔtε naxan ligaxi alo ito, Alaa Nii Sariɓanxin naxan yi?”

³⁹ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Bayo Ala bata na feen birin yita i ra, muxu yo mi na naxan xaxili fan alo i tan, naxan fe kolon dangu i ra.

⁴⁰ I tan nan fama findideni n ma banxi xunna ra. N ma yamaan fama biradeni i ya yamarin nan fɔxɔ ra. N ma manga gbɛɛn nan tun luma i xun na.”

41 Misiran Mangan mən yi a fala Yusufu xa, a naxa, “A mato, n bata nəən so i yii Misiran bəxən birin xunna.”

42 A yi a gbeti wuredin ba a yiin na, a yi a so Yusufu yiin na. A yi a maraberi ba taa dugi fajin na. A yi xema jeren bira a kəe ra.

43 A yi a rate sofa wontoron kui, naxan Misiran Mangan wontoron xanbi ra. E yi lu sarinjə a yee ra, e naxa, “E xinbi sin!” Misiran mangana a mangayaan taxu a ra na kii nin.

44 Misiran Mangan mən yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N tan nan mangan na. Xa i mi yamarin fi naxan ma, fefe mi ligə Misiran bəxə yo ma.”

45 Misiran Mangan yi Yusufu xili sa Safanati-Paniya. A yi Potifari a dii temena Asenati fi a ma a naxanla ra. Hon taana saraxaraliin nan yi Potifari ra. Yusufu yi xun matoon fələ Misiran bəxən ma.

46 Yusufu barin bata yi jee tonge saxan ti nun a fa Misiran Mangan yetagi waxatin naxan yi, Misiran mangana. A yi keli Misiran Mangan fema, a yi bəxən birin yisiga.

47 Lugo jee soloferen bun ma, bəxən birin yi rawali ki faji.

48 Yusufu yi donseen birin malan naxan sətəxi jee solofereni ito bun ma Misiran bəxən ma. Donseen naxanye sətəxi banxidene yi, a yi ne ramara taa gbeene kui.

49 Yusufu yi donse xəri gbegebe malan alo baa xən mejen sinna. A yi gbo ayi, han e fata a tengen ma bayo a mi yi gasə.

50 Benun kamen jee singen xa a li, Yusufu a naxanla Asenati, Hon taana saraxaraliin Potifari a dii temena, na yi dii firin bari.

⁵¹ Yusufu yi dii singen xili sa Manase, a naxa, “Bayo Ala bata a liga n jinan n ma tərəyaan birin xən, e nun n baba a denbayana.”*

⁵² A yi dii firinden xili sa Efirami, a naxa, “Bayo Ala bata n findi wuyalaan na n nayarabi bəxən ma.”†

⁵³ Lugo jεε soloferen yi dangu Misiran bəxən ma.

⁵⁴ Kamεjεε soloferen yi a li fələ alo Yusufu a yεba kii naxan yi. Kamεn yi so bəxəne birin yi, koni burun yi na Misiran bəxən birin ma.

⁵⁵ Kamεn to Misiran bəxən birin suxu, yamaan yi sən xən nate Misiran Mangan ma donse feen na. Misiran Mangan yi a fala Misiran kaane birin xa, a naxa, “E sa a fala Yusufu xa, a na feen naxan fala ε xa, ε na liga.”

⁵⁶ Kamεn yi din bəxən birin na. Yusufu yi donse ramaradene rabi, a yi donseen sara Misiran kaane ma. Kamεn yi sən bən sətə Misiran bəxən birin ma.

⁵⁷ Muxune yi fa, sa keli yamanane birin yi, e fa donseen sara Yusufu ma Misiran bəxəni, bayo kamεn bata yi sən bən sətə yamanane birin yi.

42

Yaxubaa diine yi siga Misiran yi

¹ Yaxuba to a mε a murutun Misiran yi, a yi a fala a diine xa, a naxa, “Nanfera ε dəxi tun?”

² N bata a mε a murutun Misiran yi. E siga, ε sa murutun sara en xa alogo en xa balo, en nama faxa.”

* **41:51: Manase** bunna nεen “A bata jinan.” † **41:52: Efirami** bunna nεen “A bata n findi wuyalaan na.”

³ Yusufu tadan muxu fu yi siga donse xəri saradeni Misiran yi.

⁴ Yaxuba mi tin Bunyamin xa bira e foxo ra, Yusufu xunyena. A yi a fala, a naxa, “N bata gaxu fe naxin nama fa a soto.”

⁵ Isirayilaa diine yi siga murutu saradeni, e nun muxu gbeten naxanye yi waxi murutun xon, bayo kamen bata yi din Kanan boxon birin na.

⁶ Yusufu nan yi yamana kanna ra boxon xun na. A tan nan yi murutun matima yamaan birin ma yamanani. Yusufu tadane yi fa e xinbi sin a bun, e e yetagine lan boxon ma.

⁷ Yusufu to a tadane to, a yi e kolon, koni a yi a yete rasan e ma. A yi falan ti e xa a xodexen na, a fala e xa, a naxa, “E kelixi minen yi?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu kelixi Kanan boxon nan ma fa donse saradeni.”

⁸ Yusufu yi a tadane kolon, koni e tan mi a kolon.

⁹ Yusufu a xiyene fe yi rabira a ma a naxanye sa e fe yi. A yi a fala e xa, a naxa, “Yaxune nan e ra. E faxi yamanan fangatare yirene nan kolonde yi.”

¹⁰ E yi a yabi, e naxa, “En-en, nxu kanna, nxu tan i ya konyine faxi donse saraden nin.

¹¹ Xeme kedenna diine nan nxu ra. Nxu tinxin. Nxu tan i ya konyine, yire mato mi nxu ra.”

¹² A yi a fala e xa, a naxa, “E wule. E faxi yamanan fangatare yirene nan kolonde yi.”

¹³ E yi a yabi, e naxa, “Nxu tan, i ya konyine, xeme kedenna dii muxu fu nun firin nan nxu ra Kanan boxoni. Iki nxu birin ma bolokada nxu baba dexon. Keden mi fa na.”

¹⁴ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “N yi na nan falama e xa, a yire matone nan e ra.

15 N na ε kepaan feʃeʃeʃema ito nan na. N bata n kɔlɔ Misiran Mangan siini, ε mi minima be xa ε bolokadaan mi fa.

16 Ε muxu keden keden nasiga ε ye, a xa sa fa ε bolokadaan na. Ε tan dɔnxene sigama kasoon nin. Ε falane matoma nen, n na a kolonje xa ε jɔndin falama, xanamu n bata n kɔlɔ Misiran Mangan siini, yire matone nan ε ra.”

17 A yi e birin suxu han xii saxan.

18 Xii saxande lɔxɔni, Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “Ε ito liga alogo ε xa kisi. N gaxuma Ala yeε ra.

19 Xa tinxin muxun nan ε ra, ε muxu keden lu kasoon na. Bodene xa donseen xali ε denbaya kametɔne xa.

20 Ε sa fa ε bolokadaan na n xɔn alogo n xa a kolon xa jɔndi falan nan ε ra, alogo ε nama faxa.”

21 E yi tin na falan ma, koni e bode tagi e naxa, “En tan nan yati findixi sɔnmaan na en xunyena a fe ra, bayo en bata a niina a tɔrɔyaan to, a to yi en mafanma kininkininni koni en mi en tuli mati a ra. Na nan a toxi tɔrɔyani ito en lixi.”

22 Ruben yi ito sa a fari, a naxa, “N mi yi a fala ε xa, ε nama fe jɔxin naba diidini ito ra. Koni ε mi ε tuli ti. Iki en fa a faxan saren nan fima.”

23 E mi yi a kolon xa Yusufu a mema, bayo xui maxeten yi e tagi.

24 Yusufu yi a makuya e ra, a wuga. Na xanbi, a yi fa falan tiye e xa. A yi Simeyɔn tongo e tagi, a yi a sa kasoon na e yeε xɔri.

25 Yusufu yi yamarin fi, a muxune xa a tadane benbenle rafe donse xɔnna ra, e mɔn xa e keden

kedenna birin ma gbeti sa a benbenla kui sa fandanadee fari e naxanye donje kira yi. Na yi liga e xa.

²⁶ E yi e murutu goronne sa e sofanle fari, e yi siga.

²⁷ E kōēēn nadangu denaxan yi, keden yi a benbenla rabi alogo a xa balon so a sofanla yii. A yi a gbetin to a benbenla deē ra.

²⁸ A yi a fala a ngaxakedenne xa, a naxa, “N ma gbetin bata xete n ma. I mi a to n ma benbenla kui mon?” E bōjēne yi mini. Birin yi a kuisan feen fala a boden xa e naxa, “Ala nanfe ligaxi en na?”

²⁹ E to so e baba Yaxuba konni Kanan bōxōni, feen naxanye birin e li, e yi a birin yeaba a xa.

³⁰ E yi a fala, e naxa, “Xēmen naxan na yamana kannara, a falan tixi nxu xa a xōdexen nan na, a nxu kansun a yire mato nan nxu ra.

³¹ Nxu yi a fala a xa, nxu naxa, ‘Nxu tinxin, yire matone mi nxu ra.

³² Nxu dii fu nun firin na a ra, nxu birin baba keden. Keden mi fa na, nxō bolokadana nxu baba fema Kanan bōxōni.’

³³ Xēmeni ito naxan yamana kannara, na yi a fala nxu xa, a naxa, ‘E mi a to, a kolonma kii naxan yi a ε tinxin. E muxu keden lu n fema. Naxan daxa ε denbaya kametōn xa, ε na xali.

³⁴ E siga, ε sa fa ε bolokada ra n xa. N na a kolonma nen nayi fa fala yire mato mi ε ra, ε tinxin. Na waxatini, n na ε xunyēn soma ε yii nen, ε yulayaan liga bōxōni ito ma.’ ”

³⁵ E to yi e benbenle yixelema, birin ma sare so gbetin yi a benbenla kui. E tan nun e baba yi gbetine to, e birin yi gaxu.

³⁶ E baba Yaxuba yi a fala e xa, a naxa, “E bata n nafula n ma diine ra. Yusufu mi fa na, Simeyən fan mi na. E mən waxi Bunyamin nan fan tongo fe yi iki. Na goronna ngaan sama n tan nan xun ma.”

³⁷ Ruben yi a fala a baba xa, a naxa, “Xa n mi fa Bunyamin na, i xa n ma dii firinne faxa. A so n yii, n fama a ra nən i xa.”

³⁸ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N ma diin mi sigama ε fəxə ra, bayo a tada bata faxa, a kedenna nan fa luxi. Xa fena nde fa a sətə ε sigatini, ε n nagodoma nən səxələni laxira yi, nxu nun n fuge fixene.”

43

Yaxubaa diine sigatiin firindena

¹ Kamən yi fa gbo ayi bəxəni.

² E to yelin na murutun birin donje e fa naxan na sa keli Misiran yi, Yaxuba yi a fala a diine xa, a naxa, “E mən xa siga ε sa donsena nde sara en xa.”

³ Yuda yi a yabi, a naxa, “Na xeməna nxu rakolonxi nən a fajin na, a naxa, ‘E mi fa n yetagin toma nən sənən fə ε bolokadaan na taran ε ye.’”

⁴ Xa i bata tin nxu nun Bunyamin birin xa siga, nxu sigε, nxu sa donseen sara i xa.

⁵ Koni xa i mi tin na ma, nxu mi sigε, bayo na xeməna a fala nən nxu xa, a naxa, ‘E mi fa n yetagin toma fə ε bolokadaan taran ε ye.’”

⁶ Na waxatini Isirayila yi a fala, a naxa, “Nanfera ε fe naxini ito ligaxi n na, ε a fala na xemən xa a ε ngaxakedenna nde mən na yi?”

⁷ E yi a yabi, e naxa, “Xeməni ito nxu maxədinxi nən a gbengbenna ra e nun nxu bari kiin ma. A yi fa a fala, a naxa, ‘E baba mən barixi? E xunyena

nde na?’ Nxu fan yi a maxɔdinna birin yabi. Nxu yi a kolonje ba, a a fale, a naxa, ‘E fa e xunyɛn na?’”

⁸ Yuda yi a fala a baba Isirayila xa, a naxa, “A lu nxu nun diin xa siga. Nxu kelima nen, nxu siga, nayi en balon sɔtɔma nen en mi faxe, i tan nun nxɔ diine, e nun nxu tan.

⁹ N tan nan findixi tolimaan na a funfuni. I fama a maxɔdindeni n tan nan na. Xa n mi fa a ra, n fa a ti i yetagi, n bata findi sɔnmaan na i mabinni.

¹⁰ Anu, xa en mi yi buxi, nxu bata yi siga nun dɔxɔna yi firin.”

¹¹ E baba Isirayila yi a fala e xa, a naxa, “Bayo na kiin na a ra, e ito liga: E yamanan wali xɔnna nde sa e benbenle kui sanban na xemɛni ito xa, wudi dole senna nde nun kumin nun ture xiri naxumene nun latikɔnɔnne nun wudi kesene nun a tinna nde.

¹² E xa gbetin dɔxɔde firin tongo. E siga na gbetin na e naxan sa e benbenle de ra. Yanyina nde tantanna na a ra.

¹³ E e xunyɛn tongo, e xete xemɛni ito fema.

¹⁴ Ala Senbe Kanna xa a liga, xemɛni ito yi kininkinin e ma, a e xunyɛn so e yii e nun Bunyamin. N tan fan, xa n fulama n ma diine ra nen, n xa fula.”

¹⁵ Xemɛni itoe yi sanbane yitɔn, e yi gbetin dɔxɔde firin tongo e nun Bunyamin. E yi keli e siga Misiran yi, e sa e yete yita Yusufu ra.

¹⁶ Yusufu to e to e nun Bunyamin, a yi a fala a banxi xunna xa, a naxa, “Xemɛni itoe raso banxini. Suben faxa, i yi a yitɔn bayo nxu nun xemɛni itoe nan nxu degema to yanyin na.”

¹⁷ Yusufu feen naxanye fala a banxi xunna xa, a ne liga. A yi xemɛni itoe mati Yusufu a banxini.

18 Gaxun yi e suxu e sa e mati Yusufu a banxini waxatin naxan yi. E yi fa a fala, e naxa, “E faxi en na gbetin nan ma fe ra e naxan sa en ma benbenle kui a foloni. E fama sodeni en xunna, e fa en suxu, e yi en findi konyine ra en nun en ma sofanle.”

19 E yi e maso Yusufu a banxi xunna ra, e yi falan ti a xa banxin so deen na.

20 E yi a fala, e naxa, “Yandi n kannu, nxu bata yi siga a singeni donse saradeni.

21 Na xanbi, nxu to ti kosen na, nxu yi benbenle rafulun. Nxu keden kedenna ngan yi gbetin to nxo benbenle kui, nxo balon saraxi gbetin naxanye yete ra. Iki nxu mon bata fa na ra.

22 Nxu mon bata fa gbeti gbete ra alogo nxu xa donse gbete sara. Nxu mi a kolon naxan gbetin sa nxo benbenle kui.”

23 A yi e yabi, a naxa, “E bojen xa xunbeli, e nama gaxu. E Ala na a ra, e babaa Ala nan herisigen fixi e ma e benbenle kui. E gbetin soxi n yii nen.” A yi Simeyon namini e ma.

24 Xemeni ito yi e raso Yusufu a banxin kui. A yi igen so e yii, e yi e sanne maxa, a yi balon so e sofanle yii.

25 E yi sanba seni ton benun Yusufu xa so waxatin naxan yi yanyi tagini, bayo e bata yi a me e e degema menna nin.

26 Yusufu to so banxini, e yi sanba seene so a yii, e e xinbi sin a yetagi.

27 Yusufu yi e maxodin e kendeyaan ma. A yi a fala, a naxa, “E e baba forixin naxan ma fe fala, tana mi a ma? A mon barixi?”

28 E yi a yabi, e naxa, “I ya konyina, nxu baba, tana yo mi a ma. A mon barixi.” E mon yi e xinbi

sin a bun.

²⁹ Yusufu yi a yεεn nakeli, a yi a xunyεn Bunyamin to, a nga a diina. A yi a fala, a naxa, “Ito nan ε xunyεn na ε naxan ma fe fala n xa?” A mɔn yi a fala, a naxa, “Ala xa hinan i ra, n ma diina.”

³⁰ A xunyεn hinanna yi so Yusufu yi, a yi wa wuga feni. A yi keli, a so a xideni, a wuga.

³¹ A to a yεεn naxa, a yi mini. A yi a yixɔɔxɔ alogo a xa a yetε nɔ. A yi a fala, a naxa, “E donseni taxun.”

³² E yi a gbeen sa a danna, a tadane fan yi dɔxɔ e danna. Misiran kaan naxanye yi e dεgema a xɔn ma ne fan yi lu e danna, bayo Misiran kaane nun Heburu muxune mi yi e dεgε yire kedenni. Misiran kaane e namunna mi yi tinjε na ma feu.

³³ Yusufu tadane yi radɔxɔ a yetagi e bari yεεn ma, fɔlɔ saran ma han bolokadana. E lu e bode matoε xaminxin na.

³⁴ Yusufu yi e donseene so e yii. Bunyamin ma donseen yi dangu a tadane gbeen na dɔxɔja ma suulun. E birin yi e dεge, e e min, han e yi wasa.

44

Yusufu yi a tadane mato

¹ Yusufu yi yamarini ito so a banxi xunna yii, a naxa, “Muxuni itoe e benbenle rafe donseen na han e nɔε yatεn naxan xalε. I mɔn xa e gbetin sa e benbenle dε ra.

² I n ma igelengenna gbeti daxin fan sa e bolokadana benbenla dε ra, e nun a murutu sara gbetina.” Yusufu feen naxan birin fala a banxi xunna xa, a yi na birin liga.

³ Kuye to yiba e yi muxuni itoe yiiba. E yi siga e nun e sofanle.

⁴ E yi mini taani. Koni e mi yi makuyaxi, Yusufu yi a fala a banxi xunna xa, a naxa, “Keli, i siga muxuni itoe fɔxɔ ra, i yi e suxu, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Nanfera ε fe fajin ɲɔxɔxi fe kobin na?’

⁵ Nanfera ε n kanna igelengenna muɲaxi a a minma naxan yi, a yiimato sena? ε bata fe ɲaxin liga na yi!’ ”

⁶ Banxi xunna to e yiren li, a yi xεtε falani ito ma e xa.

⁷ E yi a yabi, e naxa, “Nanfera nxu kanna fala sifani itoe tima? Nxu tan, i ya konyine mi nε na fe sifan ligε.

⁸ Nxu gbetin naxan to benbenle kui Kanan yi, nxu bata fa a ra. Nayi, nxu gbetin nun xεmaan muɲama i kanna banxini di?

⁹ I na se keden peen to i ya konyi kedenna naxan yii, a xa faxa. Nxu tan fan yi findi mangana konyine ra.”

¹⁰ Mangana a banxi xunna yi a fala, a naxa, “Na bata fan, ε naxan falaxi na ra, n fan bata tin na ma. N na se keden peen to muxun naxan yii, na tan bata findi n ma konyin na, ε tan dɔnxεne yi yiiba.”

¹¹ E birin yi e benbenle ragodo mafuren, e yi e rafulun.

¹² Banxi xunna yi e kui to, fɔlɔ dii saran ma sa dɔxɔ bolokadaan na. Igelengenna yi to Bunyamin ma benbenla kui.

¹³ E yi e domane yibo. E birin yi e goronne rate sofanle fari, e mɔn yi xεtε taani.

¹⁴ Yuda nun a xunyεne yi xεtε Yusufu a banxini, a mɔn yi denaxan yi. E bira bɔxɔni a yetagi, e

yetagin yi lan bəxən ma.

¹⁵ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera ε ito ligaxi? Ε mi a kolon, a n tan muxu sifan nəε feene kolonηε nən yiimatoon xən?”

¹⁶ Yuda yi a yabi, a naxa, “N nanse falama n kannna xa? N lan n xa nanse fala? Nxu nəε fixε di? Ala bata nxu tan i ya konyine to haken xun ma. Nxu bata findi n kannna konyine ra, nxu nun igelengenna toxi muxun naxan yii.”

¹⁷ Yusufu yi a fala, a naxa, “N mi nəε na fe sifan ligε! Igelengenna toxi muxun naxan yii, na nan n ma konyin na, koni ε tan, ε xεtε bəηε xunbenli ε baba fεma.”

¹⁸ Na xanbi ra, Yuda yi a maso a ra, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan n kannna, a lu n tan i ya konyin xa falan ti n kannna xa. I bəηεn nama te i ya konyin xili ma, bayo i luxi nən ało Misiran Mangana.

¹⁹ N kannna bata yi nxu tan i ya konyine maxədin, a a fala, a naxa, ‘E baba na yi, xanamu ε xunyεna?’

²⁰ Nxu yi n kannna yabi, nxu naxa, ‘Nxu baba forixin na yi, e nun nxu xunyεna, a naxan sətəxi xεmε foriyani. A tada bata faxa, a kedenna nan fa luxi a nga a diin na, a rafan a baba ma.’ ”

²¹ “I bata a fala i ya konyine xa, i naxa, ‘E fa a ra n fεma alogo n xa a to n yεen na.’

²² Nxu yi n kannna yabi, nxu naxa, ‘Dii ηəreni ito mi kelε a baba dεxən ma, xa a keli na, a baba faxama nən.’

²³ Koni, i yi a fala i ya konyine xa, i naxa, ‘Xa ε nun ε xunyεn birin mi fa, ε mi n yetagin təε sənən.’

²⁴ Nxu to siga n baba konni, i ya konyina, nxu yi i tan n kannna dεntεgen sa a xa.”

²⁵ “Nxu baba yi a fala, a naxa, ‘Ɛ siga ɛ sa donsena nde sara en xa.’

²⁶ Nxu yi a yabi, nxu naxa, ‘Nxu mi nɔɛ sigɛ xa nxu nun nxu xunyɛn birin mi a ra. Nxu sigɛ nɛn xa nxu birin na a ra. Xa na mi a ra nxu mi nɔɛ xɛmɛni ito yɛtagin toɛ.’

²⁷ I ya konyina, nxu baba a fala nɛn nxu xa, a naxa, ‘Ɛ a kolon n ma ɲaxanla dii xɛmɛ firin nan barixi n xa.

²⁸ Kedenna kelixi nɛn n xun ma, n mirixi a ma yanyina nde suben bata a yibɔ, bayo han iki n munma a to.

²⁹ Xa ɛ ito fan tongo n xun ma, fe ɲaxina nde yi a sɔtɔ, ɛ n nagodoma sɔxɔlɛni nɛn laxira yi nxu nun n ma fuge fixɛne.’ ”

³⁰ “Iki xa n xɛtɛ n baba yireni, i ya konyina, xa nxu nun diidini ito mi a ra,

³¹ n baba faxama nɛn bayo a nii lutin nan a diin na, Bunyamin. A na a to diidini ito mi faxi, i ya konyine bata e baba ragodo nayi sɔxɔlɛni laxira yi e nun a fuge fixɛne.

³² Bayo, n tan, i ya konyina a yɛtɛ dɔxi nɛn tolimani diidini ito a fe ra. N bata yi a fala n baba xa, n naxa, ‘Xa n mi xɛtɛ a ra i yireni, n findima sɔnmaan nan na n baba mabinni habadan.’ ”

³³ “Iki n bata i mafan, i ya konyin xa lu diidini ito ɲɔxɔni alo n kanna a konyina, alogo diidini ito nun a tadane birin xa siga.

³⁴ N nɔɛ sigɛ n baba yireni di, xa nxu nun diidini ito birin mi a ra? N mi nɔɛ n yɛɛn tiyɛ na sunun na naxan n baba suxɛ.”

45

Yusufu yi a yɛtɛ yita

¹ Yusufu mi yi nɔɛ a yɛtɛ yisuxɛ a walikɛne yɛtagi. A yi sɔnxɔ, a naxa, “Ɛ birin xa mini n xun ma!” Yusufu a yɛtɛ yitama a tadane ra waxatin naxan yi, muxu yo mi yi a fɛma.

² A yi wuga sɔbɛɛn na. Misiran kaane yi a xuiin mɛ, Misiran Mangana banxin muxune yi a feen mɛ.

³ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, “N tan nan Yusufu ra! N baba mɔn na?” Koni a tadane mi nɔ a yabideni bayo e bata dɛ xara, e yigitɛgɛ a yɛɛ ra.

⁴ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, “N bata ɛ maxandi, ɛ ɛ maso n na.” E yi e maso a ra. A yi a fala, a naxa, “N tan nan Yusufu ra, ɛ xunyɛna, ɛ naxan mati Misiran kaane ma konyin na.

⁵ Iki, ɛ bɔɲɛn nama mini, ɛ mɔn nama gaxu n mati feen ma, bayo Ala n xɛxi nɛn ɛ yɛɛ ra alogo n xa ɛ nii ratanga.

⁶ Ɛ bata a to, xabu ɲɛɛ firin kamɛn waraxi bɔxɔni, ɲɛɛ suulun mɔn luxi, bɔxɔn mi nɔɛ rawalɛ, sansiin mi nɔɛ xabɛ.

⁷ Ala n nasambaxi nɛn ɛ yɛɛ ra alogo ɛ nun ɛ yixɛtɛne xa kisi dunuja yi, maratanga gbeen barakani.

⁸ Nayi, ɛ tan xa mi faxi n na be, koni Ala na a ra. A yi n findi Misiran Mangan baba ra, a banxi mangana, e nun Misiran bɔxɔn birin yamana kannna.”

⁹ “Ɛ xulun, ɛ siga n baba yireni. Ɛ a fala a xa, ɛ naxa, ‘I ya diin Yusufu ito nan falaxi, Ala bata n findi Misiran bɔxɔn birin mangan na. Fa n fɛma, i nama bu.

¹⁰ I luma Gosen bɔxɔn nan ma. I luma n fɛma nɛn, i tan nun i ya diine nun i mamandenne nun i ya xuruse kurun birin, e nun i yii seen birin.

11 Menni n ni i makoon birin fanma nen, bayo ꞑεε suulun kamen mon luxi. Xa na mi a ra i fama nen halagideni ε nun i ya denbayana, e nun i yii seen birin.’ ”

12 “E bata a to ε yεen na, n xunyεn Bunyamin fan bata a to a yεen na, a n tan nan falan tixi ε xa.

13 E xa n ma mangaya nɔrɔn yeɓa n baba xa n naxan yi Misiran bɔxɔni, e nun ε feen naxan birin toxi. E xulun, ε fa n baba ra han be.”

14 A yi dutun a xunyεn Bunyamin ma, a yi wuga. Bunyamin fan yi wuga.

15 A yi a tadane birin sunbu, a wugama. Na birin to ꞑan, e nun a tadane yi batu.

16 Na feen xibarun yi Misiran Mangana banxin li, a Yusufu tadane bata fa. Na yi rafan Misiran Mangan ma e nun a kuntigine birin.

17 Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “A fala i tadane xa, i naxa, ‘E goronne rate ε sofanle fari. E keli, ε siga Kanan bɔxɔni.

18 E sa ε baba tongo e nun ε denbayane, ε fa n fεma. Se faɗin naxan birin Misiran bɔxɔni, n na a soε ε yii, ε mon yi bɔxɔn donse faɗine don.’

19 N bata i yamari, a fala i tadane xa, i naxa, ‘E wontorone tongo Misiran bɔxɔni, ε diine nun ε ꞑaxanle xa. E ε baba fan nate, ε birin yi fa.

20 Hali ε nama monε ε yii seene fe ra, bayo se faɗin naxanye birin Misiran bɔxɔni, a findima nen ε gbeen na.’ ”

21 Isirayila a diine yi na liga. Yusufu yi wontorone so e yii alo Misiran Mangana a fala a xa kii naxan yi. E yi fandan so e yii e naxan donma kira yi.

²² A yi domane so e birin yii. A gbeti gbananna ke me saxan fan so Bunyamin yii e nun doma suulun.

²³ Se fajin naxan birin Misiran boxi, a na ndee rate sofali fu fari, a e sanba a baba ma e nun donse xonna nun burun nun fandan birin a baba naxan donje kira yi, na yi rate sofali gile fu fari.

²⁴ Na xanbi ra, a yi a tadane yiiba, e yi siga. A yi a fala e xa, a naxa, “E nama sonxo kira yi de!”

²⁵ E yi keli Misiran yi, e te Kanan boxi ma e baba Yaxuba yireni.

²⁶ E yi a fala a xa, e naxa, “Yusufu mon barixi, a tan nan Misiran boxi birin yamarima.” Koni Yaxuba bojen mi sewa, bayo a mi laxi e ra.

²⁷ Yusufu falan naxanye birin ti e xa, e yi na birin yeba a xa. Yaxuba yi wontorone to Yusufu naxanye rasanbaxi a ma a xali feen na. Na yi a liga e baba Yaxuba niin yi sewa.

²⁸ Isirayila yi a fala, a naxa, “N bata sewa, n ma diin Yusufu mon na. Benun n xa faxa, n sa a toma nen.”

46

Yaxuba yi siga Misiran yi

¹ Seen naxan birin yi findixi Isirayila gbeen na, a yi na birin xali a yii. A to Beriseba li, a yi saraxan ba a baba Isiyagaa Ala xa.

² Isirayila yi fe toon ti ke en na alo xiyena, Ala yi a fala a xa, a naxa, “Yaxuba, Yaxuba!” Isirayila yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra!”

³ Ala yi a fala, a naxa, “N tan nan Ala ra, i babaa Ala. Hali i nama gaxu siga feen na Misiran yi, bayo n ni i findima siya gbeen nan na menni.

⁴ En birin nan sigama Misiran yi, n tan nan mən fama i raxεtεdeni. Yusufu nan i yeene raxima, i na faxa waxatin naxan yi.”

⁵ Yaxuba yi keli Beriseba yi. Isirayilaa diine yi e baba Yaxuba nun e diine nun e ɲaxanle xali wontorone kui Misiran Mangan naxanye rasanba e ma.

⁶ E yi e xuruseene tongo e nun e seen naxanye birin sətə Kanan bəxən ma. Yaxuba yi siga Misiran yi e nun a bənsənna birin.

⁷ A yi a dii xεmεne xali a yii Misiran yamanani e nun a mamanden xεmεne nun a dii tεmεne nun a mamanden ɲaxalanmane, e nun a bənsənna birin.

Yaxubaa denbayana

⁸ Isirayilaa diine xinle ni itoe ra naxanye siga Misiran yi Yaxuba nun a dii xεmεne: Yaxuba a dii singen nan Rubən na.

⁹ Rubən ma diine: Xanəki nun Palu nun Xesirən e nun Karimi.

¹⁰ Simeyən ma diine: Yemuyeli nun Yamin nun Ohadi nun Yakin nun Soxara, e nun Sayuli. Sayuli findi Kanan ɲaxanla diin nan na.

¹¹ Lewi a diine: Gerisən nun Kehati e nun Merari.

¹² Yudaa diine: Eri nun Onan nun Selaxa nun Peresi e nun Sera. Koni Eri nun Onan faxa Kanan bəxən nin. Peresi a diine findi Xesirən nun Xamuli nan na.

¹³ Isakari a diine: Tola nun Puwa nun Yobo e nun Simiron.

¹⁴ Sabulon ma diine: Seredi nun Elon e nun Yalele.

¹⁵ Diine nan ne ra, Leya naxanye bari Yaxuba xa Padan-Arami yi, e nun a dii tεmεn Dina. A

dii xemene nun dii temene yaten birin malanxina, muxu tonge saxan muxu saxan.

¹⁶ Gadi a diine: Sifyon nun Xagi nun Suni nun Esibon nun Eriya nun Arodi e nun Areli.

¹⁷ Aseri a diine: Yimina nun Yisiwa nun Yisiwi nun Beriya e nun e magilen Sera. Beriya a diine findi Xeberi nun Malikili nan na.

¹⁸ Silipa, Laban naxan so a dii temen Leya yii, na diin naxanye bari Yaxuba xa, na diine nan ne ra. E birin malanxi muxu fu nun sennin.

¹⁹ Rakeli a diine, Yaxuba a jaxanla: Yusufu nun Bunyamin.

²⁰ Asenati yi dii firin sotɔ Yusufu xa Misiran bɔxɔni: Manase nun Efirami. Asenati findi Hon taan saraxaralina dii temen nan na, naxan xili Potifari.

²¹ Bunyamin ma diine: Bela nun Bekeri nun Asibeli nun Gera nun Naman nun Exi nun Roxi nun Mupin nun Xupimi e nun Arade.

²² Rakeli diin naxanye bari Yaxuba xa, na diine nan ne ra. E birin malanxina, muxu fu nun naanin.

²³ Dan ma diina: Xusimi.

²⁴ Nafatali a diine: Yaseli nun Guni nun Yeseri e nun Silen.

²⁵ Bila, Laban naxan so a dii temen Rakeli yii, a diin naxanye bari Yaxuba xa ne ni itoe ra. E birin malanxina, muxu solofere.

²⁶ Yaxuba nun muxun naxanye birin siga Misiran yi, a bɔnsɔnna birin malanxina, muxu tonge sennin e nun sennin, ba a diine e jaxanle ra.

27 Yusufu dii xεmε firin nan bari Misiran yi. Yaxuba xabilan muxune yatεn birin malanxina, naxanye siga Misiran bɔxɔn ma, e muxu tonge solofere nan yi a ra.

28 Yaxuba yi Yuda xε a yεε ra Yusufu fεma alogo e birin xa siga Gosen yi. E yi so Gosen bɔxɔn ma.

29 Yusufu yi a yεngεso wontoron tongo, a yi siga Gosen yi a baba Isirayila ralandeni. A to a li, a yi filinfilin a ma, a yi bu wugε a kɔεεn xɔn.

30 Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Hali n faxa fa, bayo n bata i yεtagin to, i mɔn yengima!”

31 Yusufu yi a fala a tadane xa, e nun a babaa denbayana, a naxa, “N xa siga, n xa sa a fala Misiran Mangan xa, n naxa, ‘N tadane nun n babaa denbayaan naxanye yi dɔxi Kanan bɔxɔni, e birin bata fa n fεma.

32 Muxuni itoe xuruse kantanne nan ne ra. E xuruseene rabama. E bata fa e xuruse kurune ra, siine nun yεxεεne nun ɲingene e nun e yii seen birin.’

33 Misiran Mangan na ε xili waxatin naxan yi, a ε maxɔdinma nεn a ε wanla nanse a ra.

34 Ε a yabima nεn, ε naxa, ‘Nxu tan i ya konyine xuruse rabaan nan nxu ra, xabu nxu dii ɲɔrene han iki, alo nxu baba yi a ma kii naxan yi.’ Na kiini, ε fama ludeni Gosen bɔxɔn nan ma, bayo xuruse rabane rapaxu Misiran kaane ma.”

47

1 Yusufu yi siga, a sa a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “N baba nun n fafaxakedenne bata fa sa keli Kanan bɔxɔn ma, e nun e xuruseene birin nun e yii seene birin. E na yi iki Gosen bɔxɔni.”

2 A yi a tada suulun yita Misiran Mangan na.

³ Misiran Mangan yi Yusufu tadane maxədin, a naxa, “E wanla mundun maxaranxi?” E yi Misiran Mangan yabi, e naxa, “Nxu tan i ya konyine xuruse rabane nan nxu ra alo nxu benbane yi a ma kii naxan yi.”

⁴ E mən yi a fala Misiran Mangan xa, e naxa, “Nxu faxi nən nxu xa lu bəxəni ito ma singen, bayo xuruseene rabade mi i ya konyine yii sənən. Kamən bata gbo ayi Kanan bəxən ma. I ya konyine sago sa e xa lu Gosen bəxəni.”

⁵ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I baba nun i tadane bata fa i fəxə ra.

⁶ Misiran bəxəna i sagoni. Yire fajin fen bəxəni ito ma, i baba nun i fafaxakedenne luyə denaxan yi. E xa lu Gosen bəxəni. Xa i muxu fajine kolon e yə, e findi n ma xuruse kantanne ra.”

⁷ Yusufu yi fa a baba ra, a yi a yita Misiran Mangan na. Yaxuba yi duba Misiran Mangan xa.

⁸ Misiran Mangan yi Yaxuba maxədin, a naxa, “I ya siimayaan jεε yoli a ra iki?”

⁹ Yaxuba yi Misiran Mangan yabi, a naxa, “N ma siimayaan jεε kεmε jεε tonge saxan na a ra iki. N siimaya dungi naxasixin nan sətəxi. A yεtε mi masoxi n benbane siimayaan yatən na.”

¹⁰ Yaxuba mən yi duba Misiran Mangan xa, a fa siga.

¹¹ Yusufu yi bəxə fajin fi a baba nun a tadane ma alo Misiran Mangana a yamari kii naxan yi. E bəxən naxan sətə, na fan Misiran bəxən birin xa. A xili Ramisesi.

¹² A yi ti a baba nun a tadane nun a babaa denbayaan birin bun ma.

Yusufu a mangayana

¹³ Kamɛn yi ɲaxu ayi, donseen mi yi toma bɔxɔ yo yi, keli Misiran ma dɔxɔ Kanan na. Yamaan yi doyen kamɛn ma.

¹⁴ Gbetin naxan birin yi na Misiran nun Kanan bɔxɔni, e yi a birin sara murutun na. Yusufu yi na gbetin namara Misiran Mangana banxini.

¹⁵ Misiran bɔxɔn gbetin nun Kanan bɔxɔn gbetin to ɲan, Misiran kaane yi fa Yusufu fema, e yi a fala, e naxa, “Burun so nxu yii! Fɔ nxu faxa i yɛɛ xɔri bayo gbeti mi fa nxu yii sɔnɔn?”

¹⁶ Yusufu yi a fala, a naxa, “Ɛ fa ɛ xuruseene ra, en ɲa a masara burun na bayo gbeti mi fa ɛ yii.”

¹⁷ E yi fa e xuruseene ra Yusufu ma. A fan yi donseen so e yii e soone nun siine nun yɛxɛɛne nun ɲingene nun sofanle ɲɔxɔn na. A yi burun taxun e ra e xuruseene masaran na.

¹⁸ Na ɲɛɛn to dangu, e yi fa a fema. E yi a fala a xa, e naxa, “Nxu mi nɔɛ a luxunɲɛ nxɔ mangan ma. Gbeti yo mi nxu yii. Nxɔ xuruseen fan birin nxɔ mangan yii. Nxu gbindine nun nxɔ bɔxɔne gbansanna nan luxi nxɔ mangan xa.

¹⁹ Fɔ nxu xa faxa i yɛɛ xɔri, nxu tan nun nxɔ bɔxɔne? Nxu tan nun nxɔ bɔxɔne masara burun na, nxu xa findi Misiran Mangana konyine ra, nxu nun nxɔ bɔxɔne. Sansiin so nxu yii, nxu xa a rawali, nxu xa balo alogo nxu nama faxa, bɔxɔn nama rabɛɲin.”

²⁰ Yusufu yi Misiran bɔxɔn birin sara Misiran Mangan xa, bayo Misiran kaane birin e bɔxɔne mati nɛn. Kamɛn bata yi dɔxɔ e yi. Bɔxɔn yi findi Misiran Mangan gbeen na.

²¹ A yi yamaan findi konyine ra, keli Misiran yamanan bode fɔxɔn ma sa dɔxɔ a naninna boden na.

²² Hali na birin to liga, a mi saraxaraline bɔxɔn sara bayo Misiran Mangan bata yi sariya fajin tongo e fe ra. E mi e bɔxɔne mati bayo Misiran Mangan yi burun taxunma e ra.

²³ Yusufu yi a fala yamaan xa, a naxa, “N bata ε sara to. E nun ε bɔxɔne luma nɛn Misiran Mangan xa. E sansine ni itoe ra, ε xa bɔxɔne rawali.

²⁴ Se xaba waxatini, naxan yo na maala xaba xidi naanin, a suulunden nan soma Misiran Mangan yii. Xidi naaninna, na xa findi sansiin na e nun ε balona, ε tan nun ε diine nun muxun naxanye birin ε yii banxine kui.”

²⁵ E yi a fala, e naxa, “I bata nxu ratanga! Nxu bata nxɔ mangana a fe fajin to a naxan ligaxi nxu xa. Nxu findima Misiran Mangana konyine nan na.”

²⁶ Yusufu yi na findi sariyan na, na nan naka-malixi han to. Misiran bɔxɔni, se xabaxine xidi suulunden findin Misiran Mangan nan gbee ra, fɔ saraxaraline bɔxɔne. Ne mi findixi Misiran Mangan gbeen na.

Yaxuba waxɔn fe dɔnxɛne

²⁷ Isirayila yi dɔxɔ Misiran bɔxɔni Gosen binni. Na bɔxɔn yi findi e gbeen na. E yi findi dii barine ra, e yi wuya ayi.

²⁸ Yaxuba jɛɛ fu nun solofere nan liga Misiran bɔxɔni. Yaxuba a siimayaan jɛɛ kɛmɛ jɛɛ tonge naanin e nun solofere nan sɔɔ.

²⁹ Isirayilaa siimayaan fa jɛn feni, a yi a dii Yusufu xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Xa i wama n

nafan feen liga feni, n bata i mafan i yiin naso n danban bun ma,* i xa i kələ n xa. I xa hinan n na lannayani. N bata i maxandi i nama n maluxun Misiran bəxəni.

³⁰ N na laxiraya waxatin naxan yi, i n naminima nən Misiran yi, i sa n maluxun n baba gaburun yireni.” Yusufu yi a yabi, a naxa, “I naxan falaxi n xa, n na a ligama nən.”

³¹ Isirayila yi a fala, a naxa, “I kələ n xa.” Yusufu yi a kələ a xa. Na xanbi, Isirayila yi a xinbi sin Ala yətagi a saden xunsaden na.

48

Manase nun Efirami

¹ Na feen birin to dangu, e yi a fala Yusufu xa, e naxa, “I bata a to, i baba mi yalan.” A yi siga e nun a dii xεmε firinna, Manase nun Efirami.

² E yi a fala Yaxuba xa, e naxa, “I ya diin Yusufu fama i fεma.” Isirayila yi fangan sətə, a keli, a dəxə a saden ma.

³ Yaxuba yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Ala Sənbe Kanna fa nən n ma Lusi yi, Kanan bəxəni. A yi barakan nagidi n ma.

⁴ A yi a fala n xa, a naxa, ‘N tan ni i ra. I findima dii barin na nən. N na i rawuyama ayi nən, siya wuyaxi yi mini i yi. N bəxəni ito fima nən i bənsənnə ma, hali i dangu xanbini. A findi e gbeen na habadan.’ ”

⁵ “Dii firinni itoe i naxanye barixi Misiran yi benun n tan xa fa, n bata e findi n ma diine ra.

* **47:29:** Mən kaane yi na nan ligama e na muxun nakələ waxatin naxan yi.

Efirami nun Manase findima n tan nan gbee ra, alo Ruben nun Simeyon.

⁶ Koni i diin naxanye barixi ne xanbi ra, i gbeen nan ne ra. E fama nen ludeni e tadane bun ma e kenna a fe ra.

⁷ N to keli Padan yi, Rakeli yi faxa n yii kira yi Kanan boxoni. Na mi yi makuya Efarata ra. N yi a maluxun menni Efarata kiraan na, denaxan xili Betelemi.”

⁸ Isirayila yi Yusufu a diine mato, a a fala, a naxa, “Nde ne ra?”

⁹ Yusufu yi a baba yabi, a naxa, “N ma dii xemene nan e ra Ala naxanye fixi n ma be.” Isirayila naxa, “N bata i mafan, e maso n na alogo n xa duba e xa.”

¹⁰ Yaxuba bata yi yelin fore, a yene mi yi seni gbema. A mi yi seen toma ki fani. Yusufu yi a diine maso a ra. Isirayila yi a yiin filinfilin e ma, a e sunbu.

¹¹ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N mi yi laxi a ra xa n ni i yetagin toe sonon, koni Ala bata a ragidi n bata i ya diine fan to.”

¹² Yusufu yi a diine tongo a baba sanna fari, a a xinbi sin a bun ma, a yetagin yi lan boxon ma.

¹³ Na xanbi ra, Yusufu yi a dii firinna suxu e yiine ma. A yi Efirami suxu a yiifanna ra, Isirayila komenna mabinni. A yi Manase suxu a komenna ra, Isirayila yiifanna mabinni. A yi e maso a ra.

¹⁴ Koni Yaxuba yi a yiifanna sa Efirami xunna fari naxan yi dii joren na. A yi a komenna sa Manase xunna fari naxan yi dii singen na. A a yiine gindingalan.

¹⁵ A yi duba Yusufu xa, a naxa, “Ala, n fafane Iburahima

nun Isiyaga sigan ti naxan yεε xəri,
Ala naxan n kantanma xabu n bari ɓɔxɔni han to,
¹⁶ malekan naxan n natangaxi fe xɔdεxεn ma,
na xa dii ɓɔrɛni itoe baraka.

N xinla xa fala e xun ma,
e nun n baba Iburahima nun Isiyaga.
E xa wuya ayi ɓɔxɔni.”

¹⁷ Yusufu yi a to a baba bata a yiifanna sa Efirami xun ma. Na feen yi raɓaxu a ma. A yi a baba yiin suxu, a a ba Efirami xun ma a yi a sa Manase xun ma.

¹⁸ Yusufu yi a fala a baba xa, a naxa, “Na kiin xa mi a ra, baba, bayo ito nan fonna ra. I yiifanna sa ito nan xun ma.”

¹⁹ A baba yi tondi, a a fala, a naxa, “N na a kolon, n ma diina, n na a kolon. A fan findima nɛn siya gbeen na, koni a xunyen nan fama wuyadeni dangu a ra. A xunyen ɓɔnsɔnna findima nɛn siya wuyaxin na.”

²⁰ A yi duba e xa na ɓɔxɔni, a a fala, a naxa, “Isirayila kaane Ala maxandin ligama ε xinle ra nɛn. E fama a faladeni nɛn, e naxa, ‘Ala xa i lu alo Efirami nun Manase.’ ” Na kiini, a yi Efirami rafisa Manase xa.

²¹ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I bata a to, n fa faxama nɛn, koni Ala luma nɛn ε xɔn, a fama i raxεtɛdeni nɛn i benbane ɓɔxɔn ma.

²² N kεε keden fima nɛn i ma dangu i tadane ra, n Siken yamanan nan fima i ma n naxan tongo Amorine yii n ma silanfanna nun n ma xanla ra.”

49

Yaxuba a dubana

¹ Yaxuba yi a diine xili, a yi a fala e xa, a naxa, “E malan, n xa feene fala naxanye fama ligadeni ε xa waxati famatone yi.

² E maso, ε tuli mati n na Yaxubaa diine. E tuli mati ε baba Isirayila ra.”

³ “Ruben, i tan, n ma dii singena, i tan nan n fangan na, naxan singe n senben mayitaxi. I xunnayeren dangu bodene ra i senben gbo.

⁴ I ye yifuxi alo fufana, i mi fisamantenyaan sotoma bayo i bata i sa i baba a saden ma, i yi a xosi.”

⁵ “Simeyon nun Lewi ngaxakedenmaan nan e ra. E silanfanna nan e yengeso seen na.

⁶ N xaxinla nama lu e maxadini, n miriyaan nama lu e malanni, bayo e bata muxune faxa e bene teeni, e bata turane fasane bolon e naxuni.

⁷ N bata e xolon danga, bayo e yengen gidima.

N bata e fitinaxin danga, bayo e yene yixara.

N na e raxuyama ayi nen Yaxuba bonsonne ye, n mon yi e rayensen Isirayila yi.”

⁸ “Yuda, i xunylene i tan nan tantunma.

I non sotoma nen i yaxune xun na.

I babaa dii xemene e xinbi sinma nen i xa.

⁹ Yuda, yata senbemaan nan i ra.

N ma diina, i baloma suben nan na.
I xinbine yidɔxɔma nɛn, i sa alo yatana,
alo yata gilɛna, nde susuɛ i rakele?

¹⁰ Manga dunganna mi bama Yuda yii.

Muxu yo mi manga taxamasenna bama a yii.
Han taxamaseri kanna fa waxatin naxan yi,
siyane yi xuru a xa.

¹¹ A a sofanla xidima manpa binla* nan na,
a a sofali diin xidima manpa bili fajin yiin nan na.
A a doamaan xama wudi bogi igen nan na alo
manpana,
a a doma gbeen fan xama bogi se ige gbeela nan
na alo wunla.

¹² A yɛɛne fɔrɔ wudi bogi ige gbeela xa,
A jinna fixa nɔnɔn xa.”

¹³ “Sabulon fama dɔxɔdeni baan nan dɛ.
A bɔxɔn findima kunki yigiyaden nan na.
A naninna Sidɔn dɛxɔnna nan na.”

¹⁴ “Isakari sɛnbɛn luxi nɛn alo sofanla,
naxan a sama a goron bɛnbɛli firinna tagi.

¹⁵ A saxi bɔxɔn naxan ma,
a na yire fajiyaan to,
a tungunni godoma nɛn goronna bun ma,
a xuru konyiya wanla bun.”

¹⁶ “Dan, a a yamaan makitima nɛn,
alo Isirayila bɔnsɔnna bonne.

¹⁷ Dan luma nɛn alo saɓina kiraan xɔn ma,
alo kosona san ma kiraan dɛ.
A yi soon santinban xin,

* **49:11:** Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi
naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

soo ragiin yi bira a fari.

¹⁸ Alatala, n xaxili tixi i ya kisin na!”

¹⁹ “Gadi, yengɛsone a yengɛma nɛn,
koni a tan nan e rabodonma ayi e san xanbi ra.”

²⁰ “Aseri findima donse xɔri kanna nan na
naxan kamalixi mangan dɛge seen na.”

²¹ “Nafatali luma nɛn
alo xɛli gilɛn naxan a gima,
a fala fajine tima.”

²² “Yusufu luma nɛn
alo wudi bogilana
naxan tixi xuden dɛ.
A yiine yibandunxi taan nabilinna yinna nan xun
ma.

²³ Xalimakuli wonle yi yengɛn gidi a ma xɔlɛni,
e xalimakunle woli a ma xɔnnantenyani.

²⁴ Koni a fan yi a xanla suxu ken,
a yii rafan

Yaxubaa Ala Sɛnbɛmaan barakani,
Isirayila kantanmana, a kantan fanyena,

²⁵ naxan findixi i fafe a Ala ra,
naxan i ratangama, Ala Sɛnbɛ Kanna,
naxan i barakama,
naxan koren dubane fima i ma,
naxan bɔxɔn dubane fima i ma,
naxan dii bari dubane ragidima i ma.

²⁶ I babaa dubane baraka dangu baraka feene ra
naxanye sɔtɔma geya fonne xɛɛne ma,
e dangu habadan geyane se fajine ra.
Ala xa na birin lu Yusufu xun ma,
naxan findima a fafaxakedenne yɛɛratiin na.”

27 “Bunyamin luma nən alo kankona.
Xətən yo xətən fə a subena nde suxu, a a don,
jınbanna ra a a se suxine yitaxun.”

28 Isirayila bənsən fu nun firinne nan ne ra. E babaa duban nan na ra a naxan fala e xa. A duba birin xa, birin nun a duba.

Yaxubaa sayana

29 Na xanbi, a yi a jıngı a diine ma, a naxa, “N fa sigama nən laxira yi. N na faxa, ε n maluxun n baba yireni, gaburun naxan Eferon Xiti kaana xεen ma,

30 Makipelaa xεen faranna ra, Mamire fεma, Kanan bəxəni. İbrahim na xεen saraxi Eferon Xiti kaan nan ma alogo na xa findi a muxu maluxunden na.

31 İbrahim maluxunxi mənna nin, e nun a jıxanla Saran. İsiyaga fan maluxunxi mənni e nun a jıxanla Rebeka. N tan fan Leya maluxunxi mənni.

32 Na xεen nun na faran yınla naxan na yi, e saraxi Xitine nan ma.”

33 Yaxuba to yelin yamarine fıye a diine ma, a yi a sa saden ma. A yi faxa, a siga laxira yi.

50

Yaxubaa sayana

1 Yusufu yi a yiin bira a baba kəε, a a sunbu, a wuga.

2 Na xanbi Yusufu yi yamarin fi seribane ma a e xa senna raso a baba fatini alogo a nama kun. E yi na liga Isirayila ra

3 xii tonge naanin e namunna kiini. Misiran kaane yi a saya feen liga xii tonge solofere bun.

⁴ Saya feen to ba a ra, Yusufu yi a fala Misiran Mangana yamaan xa, a naxa, “Xa n nœ maxandini ito sɔtɔdeni ε sabun na, n bata ε maxandi ε n ma falan nadangu Misiran Mangan ma.

⁵ N baba n nakɔlɔ nɛn, a yi a fala, a naxa, ‘N fa faxama nɛn. I n maluxunma gaburun nan na n naxan gexi Kanan bɔxɔni.’ N waxi siga feni n xa sa n baba maluxun. Na waxatini n fama.”

⁶ Misiran Mangan yi a yabi, a naxa, “Siga, i sa i baba maluxun alo a i rakɔlɔxi kii naxan yi.”

⁷ Yusufu yi siga a baba maluxundeni e nun Misiran Mangan bundɔxɔne nun Misiran kuntigine

⁸ nun Yusufu a denbayaan nun a fafaxakedenne nun a babaa denbayana. Dii jɔrɛne nun xuruseene gbansan yi lu Gosen bɔxɔni.

⁹ Yusufu nun wontorone nun e ragi muxune birin yi siga. Na yamaan yi gbo han!

¹⁰ E to Atadi lonna yiren li, Yurudɛn xuden kidi ma, e yi wuga gbeen ti e yi saya feene raba sɔxɔlɛni. Yusufu yi sunu a baba jɔn feen na han xii solofere.

¹¹ Kanan kaane yi na saya feen to naxan ligaxi Atadi lonna ma. E yi a fala, e naxa, “Misiran kaane saya fe gbeen nan ligama.” Nanara, e yi na yiren xili sa “Misiran Saya Fena” Yurudɛn baan kidi ma.

¹² Yaxuba feen naxan yamari a diine ma, e yi na liga.

¹³ A diine yi a xali Kanan bɔxɔni, e sa a maluxun Makipelaa xɛɛn faran yinla ra, Iburahima xɛɛn naxan sara Eferon Xiti kaan ma alogo na xa findi muxu maluxunden na Mamire dɛxɔn ma.

¹⁴ E to yelin a baba maluxunjɛ, Yusufu nun a tadane nun muxun naxanye birin siga a matideni

a baba maluxundeni, ne yi xεε Misiran bɔxɔn ma.

¹⁵ Yusufu tadane to a to e baba bata faxa, e yi a fala, e naxa, “Xa Yusufu fa keli en xili ma, en fe ɲaxin naxan birin ligaxi a ra, a a gbeen ɲɔxɔma nɛn en na.”

¹⁶ Na waxatini e yi siga a faladeni Yusufu xa, e naxa, “I baba yamarini ito nan fi nxu ma benun a xa faxa,

¹⁷ a naxa, ‘E ito fala Yusufu xa: N bata i maxandi, diɲa i tadane gballo feen ma e nun e hakɛna, bayo e bata fe ɲaxin liga i ra. N bata i maxandi, iki nxu tan i fafe a Ala a walikɛne hakɛne mafelu.’ ” E to na falane ti Yusufu xa, a yi wuga.

¹⁸ A tadane yi bira a bun ma, e a fala, e naxa, “Nxu tan ni i ra i ya konyine.”

¹⁹ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “Hali ε nama gaxu. N tan xa mi Ala ra.

²⁰ E lanxi a ma nɛn ε xa fe ɲaxin liga n na, koni Ala yi a maxεε fe faɲin na alogo feene xa rakamali, nii wuyaxin yi ratanga.

²¹ Iki hali ε mi gaxu. N na ε makoon birin fanma nɛn e nun ε diine.” A fala kɛndɛne yi e bɔɲɛn sa.

Yusufu faxa fena

²² Yusufu yi dɔxɔ Misiran yi, a tan nun a den-bayana. A yi ɲεε kεmε ɲεε fu sɔtɔ siimayaan na.

²³ Yusufu Efirami a diine to nɛn. A yi a yixεten naaninden to. Manase a dii Makiri a diine, ne birin yi sa a sanna fari e bari waxatin naxan yi.

²⁴ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, “N fan fa faxama nɛn, koni Ala ε malima nɛn yati! A fama nɛn ε tongodeni Misiran yi, a ε xali na bɔxɔni a dɛnaxan layirin tongo Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa.”

²⁵ Yusufu yi Isirayila a diine rakəb, a a fala, a naxa, “Ala ε malima nən yati! Na waxatini, ε nεma keε be, ε n xənnε xali.”

²⁶ Yusufu faxa a nεε kεmε nεε fuun nan ma. E yi a senna raso a fatini alogo a nama kun, e yi a binbin sa gεmε kankiraan kui Misiran yamanani.

Kisin Kiraan Kitabuna

**The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.
La Sainte Bible en langue Yalunka avec le titre: «Kisin
Kiraan Kitabuna» Publié par Traducteurs Pionniers
de la Bible en collaboration avec la mission MCA à la
Préfecture de Faranah, République de Guinée 2012
Copyright du text: © 2012—Traducteurs Pionniers de
la Bible. Cette création est mise à disposition selon le
Contrat Paternité-Pas d'Utilisation Commerciale-Pas
de Modification 3.0 Unported disponible en ligne
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> ou
par courrier postal à Creative Commons, 171 Second
Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.**

copyright © 2012 Pioneer Bible Translators

Language: Yalunka

Translation by: Pioneer Bible Translators

..

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

47153269-13a8-5fdd-8537-530b29da9f78